BUDAPEST FŐVÁROS XIII. KERÜLET

INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIA

2016. szeptember

Készült:

Budapest Főváros XIII. Kerületi Önkormányzat

megbízásából

Készítette:

Városkutatás Kft.

Horváth Vera

Szemző Hanna

Tönkő Andrea

Mobilissimus Kft.

Sipos Zsófia

Szabó Noémi

Ekés András

BUDAPEST FŐVÁROS XIII. KERÜLET
INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIA

2016. szeptember

Tartalom

1. Bevezetés ... 7
1.1. ITS készítés háttere és szerkezete ... 7
1.2. Az ITS módszertana ... 10
2. Előzmények ... 12
2.1. Megalapozó vizsgálat eredményei ... 12
2.2. Hosszú Távú Fejlesztési Koncepció ... 16
2.3. Kerületi Építési Szabályzat (KÉSZ) ... 18
2.4. ANGYALZÖLD+ Stratégia és Program ... 19
3. Középtávú célok és azok összefüggései ... 22
3.1.1. Horizontális célok ... 25
3.1.2. Stratégiai célok ... 28
3.1.3. A stratégiai célokhoz kapcsolódó beavatkozások ... 31
3.1.4. Akcióterületek ... 45
3.1.5. Hálózatos projektek ... 54
3.1.6. Településfejlesztési akciók összehangolt rendszere ... 62
3.2. Ütemezés ... 63
3.2.1. Akcióterületek ... 63
3.2.2. Hálózatos projektek ... 65
3.3. Finanszírozás ... 66
3.3.1. Akcióterületek ... 66
3.3.2. Hálózatos projektek ... 68
4. Antiszegregációs program ... 69
4.1.1. Leromlott lakóterületek városszerkezeti elhelyezkedése és helyzetelemzése ... 69
4.1.2. Antiszegregációs program ... 75
5. A Stratégia külső és belső összefüggései ... 84
5.1. A stratégia külső összefüggései ... 85
5.1.1. Magasabb szintű tervekkel való összefüggések ... 85
5.1.2. Kerületi tervekkel való összefüggés ... 88
5.2. A Stratégia belső összefüggései ... 90

6. A Stratégia megvalósíthatóságának kockázatai és azok kezelése 93

6.1. A megvalósítás eszközei és nyomonkövetése 96

6.2. Az ITS megvalósításának szervezeti keretei 97

6.3. TELEPÜLÉS KÖZI KOORDINÁCIÓ MECHANIZMUSAI, EGYÜTTMŰKÖDÉSI JAVASLATOK 100

6.4. Monitoring rendszer kialakítása és indikátorok 101

Táblák jegyzéke

1. táblázat. 1. Stratégiai cél: Komplex városfejlesztés 32
2. táblázat. 2. Stratégiai cél: Életminőség javítása és egyenlő esélyek születéstől időskorig 35
3. táblázat. 3. Stratégiai cél: Fejlődő városarculat, magas környezeti minőség..... 38
4. táblázat. 4. Stratégiai cél: Fenntartható, emberközpontú mobilitási rendszer 41
5. táblázat. A KSH szegregációs térképe alapján megjelölt területek jellemzői..... 71
6. táblázat. A társasházakban található önkormányzati lakásállomány megoszlása komfortfokozat szerint 72
7. táblázat. Önkormányzati tulajdonú épületekben található lakásállomány megoszlása komfortfokozat szerint 72
8. táblázat. A Szabolcs utca – Vágány utcai akcióterület szanálási mutatói 73
9. táblázat. A Teve utcai veszélyeztetett terület szanálási mutatói 74
10. táblázat. A szociális, költség alapon és piaci lakbéren kiadott lakások számának alakulása, 2014-2015 76
11. táblázat. Nettó alap bérleti díjak komfortfokozat szerint, 2015 (Ft/m^2/hó) 76
12. táblázat. Adósságkezelési szolgáltatásokba bevontak száma 2013-2015 78

Ábrák jegyzéke

1. ábra. A kerület fejlesztési és rendezési dokumentumainak összefüggő rendszere 8
2. ábra. A megalapozó munkarész SWOT elemzése 14
3. ábra: A Hosszú távú fejlesztési koncepció által megfogalmazott legfontosabb irányelvek 18
4. ábra: ITS jövőkép és célrendszer összefoglaló ábra 23
5. ábra: A stratégiai célrendszer és a Koncepció legfontosabb fejlesztési irányelvei közötti összefüggések 24
6. ábra. Szegregált és veszélyeztetett területek Belső- és Középső-Angyalföldön, illetve a Keleti vegyes beépítésű városrészben (1-3: szegregált lakóterület; 4-8: szegregálódással veszélyeztetett lakóterület). Forrás: KHS, Népszámlálás 2011 69
7. ábra. A Közszolgáltató Zrt. szervezeti felépítése 99

1. BEVEZETÉS

1.1. ITS KÉSZÍTÉS HÁTTERE ÉS SZERKEZETE

Az Integrált településfejlesztési stratégia (ITS) célja, hogy integrált, területeken és a szakágakon átívelő szemlélet mentén, egy középtávú fejlesztési időszakra kijelölje a kerület fejlesztési elképzeléseit. A kerület középtávú városfejlesztési tevékenységeinek meghatározását számos szempont indokolja. Egyrészt a kerület mind területi, mind ágazati szempontból meghatározó és jellemzően friss vagy folyamatosan frissített tervezési dokumentumokkal rendelkezik és szükség van ezek összefogására, a későbbi ágazati fejlesztési irányok egységes szemléletű megalapozására. Másrészt, a jelentős területi kitekintéssel rendelkező, több alkalommal felülvizsgált Integrált Városfejlesztési Stratégia (IVS) 2008-as alapokon nyugszik, az azóta eltelt időben pedig jelentősen megváltozott a gazdasági és fejlesztési környezet, s ennek világméretű trendjei az országba, a fővárosba és közvetetten a XIII. kerületbe is begyűrűztek.

Az ITS területi és ágazati szempontból is integrált megközelítést alkalmaz: területi spektruma túlmutat az adminisztratív kerülethatárokon, szellemisége pedig felülemelkedik az ágazati kereteken. Alapját a fővárosi tervdokumentumokon túl a kerületi településfejlesztési, rendezési, valamint szakági koncepciók, programok adják. Egyik legfontosabb ilyen dokumentum a kerület Hosszú Távú Fejlesztési Koncepciója (2033 - Budapest XIII. kerület Hosszú Távú Fejlesztési Koncepció), ami 20-25 éves időtávra fogalmazza meg a kerület jövőképét és céljait koncepcionális, iránymutatási jelleggel.

Az ITS készítésével párhuzamosan készült a Kerületi Építési Szabályzat (KÉSZ), amely számos keretet meghatározott a stratégiai tervezés számára is. E tényt a tervezők figyelembe vették.

Az ITS viszonyát a különböző kerületi és fővárosi fejlesztési, rendezési és szakterületi koncepciókhoz illetve tervekhez a következő ábra mutatja be:

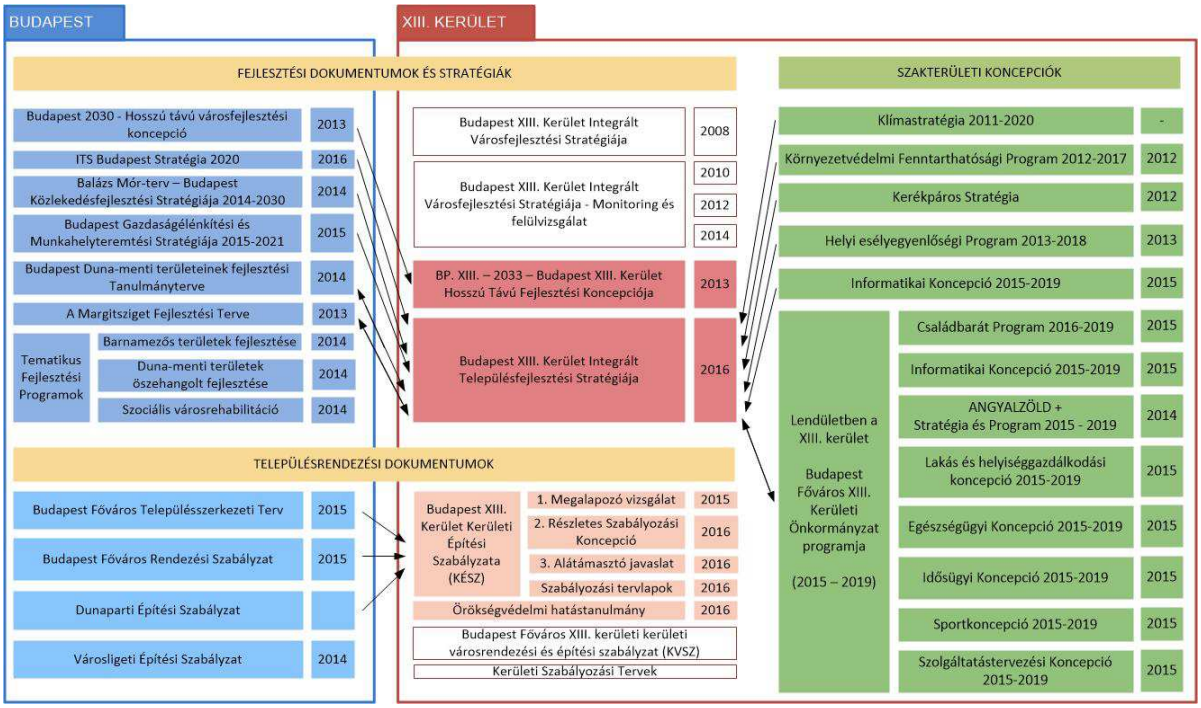

1. ábra. A kerület fejlesztési és rendezési dokumentumainak összefüggő rendszere

Bár a rendelkezésre álló kerületi dokumentumok részletes kidolgozottsággal tartalmazzák a fejlesztés legfontosabb irányvonalait, az ITS számos ponton hozzá tud tenni a meglévő stratégiákhoz és programokhoz. A Stratégia egyik újszerűsége, hogy a területi kitekintése révén olyan elemekre is felhívja a figyelmet, amelyek területi vagy funkcionális értelemben túlmutatnak az eddigi dokumentumokon. Ez nem azt jelenti, hogy feladatban vagy hatáskörben megnő a kerület felelőssége, sokkal inkább abban segít, hogy az integrált megközelítés révén a kerület jobban tudja pozícionálni magát a fejlesztések, projektcsomagok megvalósítása és az ahhoz szükséges érdekérvényesítés során.

Alapvető tervezési ellentmondás, hogy az ITS-nek egyszerre kell előremutatónak, beavatkozási irányokat lefektetőnek és ugyanakkor rugalmasnak, az új törekvések befogadására alkalmasnak lennie. Minden ágazatnak, és minden tématerületnek vannak jogos igényei, amennyiben azonban nem jelölődnek ki preferenciák és hangsúlyok, akkor nagy a veszélye annak, hogy a források szétaprózódnak, és nem képesek kritikus mértékű hatást kifejteni. A stratégiai tervezés és megvalósítás során össze kell hangolni az épületbe/infrastruktúrába történő beruházásokat a társadalmi kérdésekkel.

Az ITS középtávon jelöli ki az elérendő fejlesztési célokat, valamint az integrált megvalósításukat szolgáló beavatkozások körét és a megvalósítás eszközeit. Az ITS célja, hogy a stratégiai tervezés eszközeivel segítse elő az elkövetkező 5-7 év városfejlesztési tevékenységeinek eredményességét. A tervezési munka, a stratégia akkor tekintető eredményesnek, ha hozzájárul ahhoz, hogy a kerület

összességében a lehető legnagyobb mértékben használja ki fejlődési potenciálját az elkövetkező időszakban.

Az ITS akkor tudja betölteni elsődlegesen a szerepét, ha a különböző kerületi szereplők közti kommunikáció eszközévé is tud válni, s így céljai és projektjei széles körű támogatást élveznek a kerület társadalmi és gazdasági szereplőinek körében. Az ITS integráló szerepe révén törekszik azt a már működő modellt erősíteni, hogy a kerületben folyó egyes fejlesztési tevékenységek – függetlenül azok finanszírozóitól, illetve tulajdonosaitól - egymással térben és időben összehangoltan valósuljanak meg, szinergiát teremtve az egyes elemek között. Ennek érdekében továbbra is aktív és nyitott kommunikációra és együttműködésre van szükség az érintett köz-, magán- és civil szereplők között mind a tervezés, mind pedig a megvalósítás időszakában.

Az ITS elkészítéséhez a szabályozási környezet következő változása biztosítja a hátteret:

- A 314/2012. (XI.8.) Kormányrendelet a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint az egyes településrendezési sajátos jogintézményekről, megváltozott jogszabályi hátteret ad a településfejlesztés és -rendezés terén. Ezen feltételeket figyelembe véve, és a jogszabályi háttérhez alkalmazkodva készül a jelen dokumentum.
- 2014-2020 között az EU aktuális költségvetési ciklusa, valamint az annak megfelelően kialakított, az uniós forráselosztás alapelveinek érvényesülését szolgáló operatív programok és kapcsolódó pályázataik biztosítják a fejlesztések forrásoldali kereteit. Ezek jobb elérését, a fejlesztések támogathatóságát segíti az ITS.
- A fejlesztéspolitikai környezet változásai, új országos és fővárosi fejlesztéspolitikai dokumentumok, új fővárosi településszerkezeti terv, illetve rendezési szabályzat elkészítésére és jóváhagyására került sor.
- A közigazgatási rendszer több ütemű átalakítása miatt megváltozott az önkormányzati és állami feladatellátás rendszere, amelyekhez a kerületnek igazodnia kell. Ennek kereteit az ITS figyelembe veszi.

Az ITS felépítése úgy lett kialakítva, hogy a döntéshozók és egyéb kerületi szereplők könnyen áttekinthessék a főbb fejlesztési irányvonalakat és a hozzájuk kapcsolódó beavatkozásokat. Ennek alapján:

- először áttekintjük a Stratégia készítésének legfontosabb módszertani megfontolásait;
- az előzmények bemutatásakor összefoglaljuk a Megalapozó munkarész legfontosabb eredményeit, illetve kiemeljük három meghatározó kerületi dokumentum, a Hosszú Távú Fejlesztési Koncepció, a Kerületi Építési Szabályzat (KÉSZ) illetve az Angyalzöld+ Stratégia és Program legfontosabb, a Stratégiát is befolyásoló javaslatait, előírásait;
- a középtávú célokat kifejtő rész először bemutatja a célrendszert, majd az egyes célokhoz tartozó beavatkozásokat. Utána kifejti az akcióterületi és hálózatos projekteket, végezetül pedig bemutatja ezek ütemezését és lehetséges finanszírozási módjait;

- ezt követi az antiszegregációs program, ami a 2011. évi népszámlálási adatok alapján megállapított három szegregátum és öt szegregációval veszélyeztetett területtel, illetve a szegregáció oldásának, megelőzésének eszközeivel foglakozik;
- a stratégia külső és belső összefüggései fejezet az ITS céljait helyezi a létező fejlesztési és stratégiai dokumentumok összefüggéseibe;
- végezetül az ITS megvalósíthatóságának legfontosabb kockázatai és a monitoring rendszer elemei kerülnek áttekintésre.

1.2. AZ ITS MÓDSZERTANA

Az Integrált Településfejlesztési Stratégia tartalmát és módszertanát a 314/2012. (XI.8.) számú Kormányrendelet határozza meg. Az ITS Megalapozó tanulmányának tartalmi követelményeit a rendelet 1. számú melléklete, míg a Stratégia tartalmi követelményeit a rendelet 2. számú melléklete szabályozza. A rendelet alapján lehetőség van a településfejlesztési koncepció és az integrált településfejlesztési stratégia megalapozó vizsgálatát közösen elkészíteni, a XIII. kerület esetében a koncepció azonban 2013-ban, három évvel a stratégia előtt született, így a megváltozott körülmények feltárása céljából jelen dokumentumhoz külön megalapozó vizsgálat született.

A Stratégia és a Megalapozó vizsgálat elkészítésekor a következő adatforrások kerültek felhasználásra:

- a Központi Statisztikai Hivatal 2011. évi népszámlálási kerületi szintű adatsorai és a KSH Tájékoztatási adatbázisában szereplő további adatok,
- a Belügyminisztérium megbízásából a Lechner Nonprofit Kft. által üzemeltetett TeIR adatbázis,
- önkormányzati adatszolgáltatás és interjúk.

A Stratégia a Megalapozó tanulmány elkészítése során összegyűjtött információkra, adatokra, a folyamat során felállított kerületi helyzetképre épül. Számításba veszi a kerület erősségeit, gyengeségeit, valamint a fejlesztési lehetőségeket és a veszélyeztető tényezőket. A stratégia célja, hogy a Megalapozó tanulmányban kikristályosodott helyzetet alapul véve, a kihívásokat és a következő hét év lehetőségeit tekintve megfogalmazza a dinamikus, élhető kerület megtartásához és fejlesztéséhez szükséges irányokat, feladatokat.

A Stratégia integráltságának részeként, illetve a 314/2012. kormányrendelet és a kerület 25/2014. Önkormányzati határozatának kötelezettségeiből is eredő módon cél, hogy a dokumentum minél szélesebb körű egyeztetéssel és az érintettek minél teljesebb körű bevonásával készüljön, ezért az ITS készítést egy partnerségi folyamat kísérte, amit a Partnerségi Terv szabályoz. Ennek alapján a közös gondolkodásba, tervezésbe a Polgármesteri Hivatal különböző irodái, gazdasági társaságok, a

fővárosi önkormányzat, a szomszédos kerületek önkormányzatai, az oktatási, egészségügyi, gazdasági, szakmai és civil szervezetek, az egyházak és a helyi lakosság került bevonásra.

Az egyeztetések során a célcsoportoknak megfelelő diverzifikált megközelítés volt a cél, így a különböző szereplők különböző típusú eszközökkel kerültek bevonásra. A partneri egyeztetésnek így része volt a nyilvános tájékoztatás, az egyéni és a csoportos interjúk, a konzultációk, szakmai műhelytalálkozó és egy partnerségi fórum.

2. ELŐZMÉNYEK

2.1. MEGALAPOZÓ VIZSGÁLAT EREDMÉNYEI

Az ITS a kerület cselekvési terve, mely a Megalapozó vizsgálat által feltárt helyzetelemzésre és értékelésre támaszkodik, és a kerület hosszú távú fejlesztési koncepciójában megfogalmazott jövőkép irányába mutat. A megalapozó vizsgálat helyzetfeltáró része átfogó képet ad a kerület jelenlegi helyzetéről, tényszerűen bemutatja a terület adottságait és ágazati bontásban elemzi a helyi folyamatokat. A helyzetértékelő munkarész egyrészt összegzi a helyzetfeltárás során megállapított tematikus összefüggéseket, másrészt városrészi elemzések által területi alapon is megfogalmazza a legfontosabb észrevételeket. Ez a munkarész tartalmazza az antiszegregációs helyzetelemzést is, vagyis a szegregált vagy szegregációval fenyegetett területek lehatárolását és jellemzését. A kerületi működés belső feltételrendszere mellett a megalapozás érintőlegesen foglalkozik azokkal a külső tényezőkkel is, melyek hatással lehetnek a kerület gazdasági, társadalmi és környezeti állapotára.

Az alábbiakban látható a megalapozó munkarész legfontosabb megállapításait tartalmazó SWOT elemzés:

ÖSSZEFOGLALÓ SWOT	
ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
Beépítési lehetőségeket meghatározó szabályozók újragondolása napirenden van a KÉSZ kapcsán Sokszínű, karakteres városrészek, amelyek az évek során megőrizték saját építészeti és városszerkezeti jellegzetességüket Épületállomány fokozatos megújulása Folyamatosan épülő Váci úti irodafolyosó revitalizáló hatása Kerületi zöldhálózat minősége Rákos-patak revitalizációja napirenden van a Fővárosi Önkormányzatnál és a kerületben is A mért immissziók csökkenő tendenciája A kerületben a rendszeres hulladékgyűjtésbe bevont lakások aránya közel 100%-os Nagy kapacitású közösségi közlekedési tengelyek a kerületben (M3, 1, 4-6)	Gyenge közúti és közlekedési kapcsolatok a határoló kerületekkel (kivétel a Belváros iránya) Alulhasznosított vasút menti területek A Duna és a Rákos-patak mentén nagy területek alulhasznosítottak, leromlott állagúak Alulhasznosított Népsziget, mint potenciális rekreációs terület Alulhasznosított barnamezős területek Duna megközelíthetősége több szakaszon nem megfelelő Parkolási problémák mennyiségi és minőségi jelenléte Nagyarányú gépjármű használati igény a lakosság részéről A jogszabályi változások miatt a kerület nem tudja teljes mértékben kompenzálni a kieső szociális

Folyamatos közlekedési és közterület megújítási folyamatok Fizető parkolási zóna megléte a kerület jelentős részén Kerékpáros infrastruktúra fokozatos kiépítése az egész kerületben Pozitív vándorlási egyenleg, növekvő lakónépesség A gazdaságilag aktívak aránya magas és minden korcsoportban növekszik A lakossági igények alapján az önkormányzati humán szolgáltatások ellátási kötelezettsége széleskörű Holisztikus és rendszer-szemléletű szakágazati koncepciók Az egészségügyi alap- és szakellátás folyamatos fejlesztése; működési költségek kiegészítése önkormányzati támogatásból „Saját lábon állás” – kötelező és önként vállalt feladatok önerőből történő megvalósítása Takarékos, átlátható és egyensúlyi gazdálkodás Intézményi szinten megvalósul az ágazatok és tevékenységek közötti integráció Településrendezési szerződés bevett fejlesztési gyakorlat Tervszerű és átgondolt városfejlesztés és beruházás támogatás Stabil partnerségi kapcsolatok a fejlesztőkkel A közterületi tervezések esetén stratégiai szintű gondolkodást követő projektelőkészítés, a lakosság széleskörű csatornákon történő bevonásával Sokszínű lakásállomány	juttatásokat – a két rendszer együtt működött hatékonyan Az önkormányzat jogszabályilag csökkentett mozgástere miatt nem tud teljes mértékben érvényesülni az „életen át való tanulás” elve, és ez hosszú távon negatív hatással lehet a kerület társadalmára Többszintű (főváros, kerület, közműszolgáltatók) közterület tulajdonosi-kezelési rendszer
LEHETŐSÉGEK	**VESZÉLYEK**
Alcentrumok létrehozásának lehetősége, policentrikus városszerkezet erősítése Komoly fejlesztési potenciál a kerület nagyon jó elhelyezkedése miatt: Duna menti fekvés, a belvárosi területeket köti össze a főváros külsőbb területeivel Az ökológiai folyosók mentén változó szélességű, fejleszthető, jelentős beépítetlen területek A kerületközi kapcsolatok javítása a harántirányú hálózati elemek fejlesztésével Az Észak-déli regionális gyorsvasút és a	A kerületet tranzit jelleggel érintő közúti forgalom növekedésének káros hatásai A fővárosi és kormányzati szintű fejlesztési projektek elmaradás (pl. Rákosrendező) A folyamatos lakásszámnövekedés, és a beköltözések nagy száma az intézményes kapacitásokat túlfeszítheti Barnamezős területek rehabilitációjának finanszírozási problémái Látványérzékeny Duna-part elépítése, a budai

Margitszigetet a kerülettel összekötő új híd terve Vasúti területek megújulása állami beruházások keretében A Dagály fejlesztés pozitív hatása a közvetlen környezetére illetve a kerület egészére Duna-part rekreációs lehetőségeinek és megközelíthetőségének javulása az állami, fővárosi fejlesztések nyomán Az EU következő támogatási ciklusában előnyben részesíti a városi környezet minőségének javítását célzó beruházásokat. Megosztáson alapuló rendszerek bevezetése (car-sharing) Kerékpárkölcsönző rendszer állomásainak sűrítése és a lefedettségi terület növelése Duna mint közlekedési tengely jobb kihasználása A gazdaságilag aktívak aránya magas és minden korcsoportban növekszik Erős és javuló képzettségi mutatók Kedvező feltételek a magas hozzáadott értékű munkahelyek betelepüléséhez Folyamatos, egyre növekvő érdeklődés a magánbefektetők részéről	oldal felőli látványkapcsolat sérülése Népsziget potenciális lehetőségeinek nem megfelelő kihasználása Kedvezőtlen tájképi hatású árvízvédelmi fejlesztések Rákos-patak elhúzódó revitalizációja Belső, feltáró közösségi közlekedési elemek növekvő hiánya A központosított feladatok színvonala csökken ahhoz képest, amilyen az önkormányzati ellátás volt (részben a szakmai hozzáértés, részben forráshiány miatt), ezáltal a lakosság komfortérzete csökken és az önkormányzatnak nincs lehetősége (vagy csak nagyon korlátozottan) ezen változtatni. Az egészségügyi ellátórendszer OEP általi alulfinanszírozottsága Bizonytalan gazdaságpolitikai helyzet, kiszámíthatatlan makrogazdasági és szabályzói környezet Források helyben tartásával ellentétes makrogazdasági folyamatok

2. ábra. A megalapozó munkarész SWOT elemzése

A helyzetértékelés során feltárásra kerültek azok a legfontosabb fejlesztési kihívások, melyekre a Stratégia célrendszere épül. Ezek a kihívások, tematikus bontásban, a következők:

TELEPÜLÉSHÁLÓZATI ÖSSZEFÜGGÉSEK, TÉRSÉGI KAPCSOLATOK

Közlekedési és zöldfelületi kapcsolatok erősítése a szomszédos kerületekkel (Óbuda, Újpest, Zugló)

A Fővárossal és az állammal történő intenzívebb együttműködés, különösen a kétszintű önkormányzat között megosztott tulajdonú közterületeken (a kerületet határoló vasutak, illetve a vízparti területek és zöldfelületi rendszer kulcselemei esetében)

FEJLESZTÉSI ÉS RENDEZÉSI KÖRNYEZET

A policentrikus kerület kialakításának elősegítése további alközpont-fejlesztéssel

Magas színvonalú, korszerű munkahelyi- és lakókörnyezet feltételeinek további javítása

Kompakt, funkciókban gazdag városrészek kialakítása

Modern, a 21. századnak megfelelő munkahelyi területek bevonzása a kerületbe

TÁRSADALOM

Fiatalok vonzása a kerületbe hosszabb távú letelepedés, családalapítás céljával

Növekvő számú egyedül élő idős ember – idősek társadalmi izolációjának megelőzése, oldása, jelenlegi szolgáltatások egyéni szükségletekhez alkalmazkodó irányba történő fejlesztése

Hátrányos helyzetűek, különösen alacsonyan képzettek, munkanélküliek, illetve a hátrányos helyzetű gyermekek és fiatalok problémáinak innovatív kezelése, visszavezetés a munkaerőpiacra

HUMÁN SZOLGÁLTATÁSOK

Folyamatos lakás- és lakosságszám-növekedés miatt a humán szolgáltatásoknak folyamatosan kapacitásbővítési igénnyel kell szembenézniük

Az orvosi szakmai fiatalítása, szakorvosok bevonzása és megtartása a kerületi egészségügyi ellátórendszerbe

GAZDASÁGFEJLESZTÉS

Új források feltárása a jövőbeni fejlesztések finanszírozására

Érdekegyeztetés erősítése az érintett szervezetekkel

Rugalmas alkalmazkodás biztosítása a piaci helyzethez

Fenntarthatóság és energiahatékonyság érvényesítése a gazdaságfejlesztés minden területén

Ökováros koncepciójának továbbvitele

ÖNKORMÁNYZATI GAZDÁLKODÁS ÉS FEJLESZTÉSPOLITIKA

Klaszterszerveződések erősítése

A társadalmi és kulturális sokszínűség lehetőségeinek fejlesztése

Belső források visszaforgatása fejlesztésekre, a kerületben keletkező jövedelmek helyben tartása

ZÖLDHÁLÓZATI RENDSZER

Rákos-patak – Duna-part – Népsziget ökológiai folyosó környezetének rendezése

A Duna-partok gyalogos megközelíthetőségének biztosítása

A Népsziget tulajdonviszonyainak rendezése, rekreációs potenciáljának fejlesztése az árvízvédelem kérdések figyelembevételével

A lakótelepi zöldterületek, közterületek komplex megújítása

ÉPÍTETT KÖRNYEZET

A barnamezős területek kármentesítése, az átalakuló, korszerűsödő területek fejlesztésének, modernizációjának támogatása

Társasházak felújításának, valamint energia hatékony megújításának önkormányzati ösztönzése, támogatása

KÖZLEKEDÉS

Parkolási problémák – erős nyomás a parkolási igények további kielégítésére a közterületek rovására: parkolóházak és mélygarázsok létesítése; alközpontok kialakítása a funkciók és szolgáltatások elérhetőségének megkönnyítésére; gyalogos és kerékpáros közlekedési lehetőségek fejlesztése; lobbitevékenység a fővárosi tömegközlekedési hálózat kerületi fejlesztése érdekében

2-es villamos vonalának meghosszabbítása a Fleisch Ármin közig (Gyöngyösi utca) – lobbitevékenység, a Fővárossal együttműködésben

A kerékpáros közlekedés feltételeinek javítása forgalomszabályozással

KÖZMŰVESÍTÉS

A lakóterületeken üzemelő elektromos távvezetékek, illetve a föld feletti távfűtő vezetékek föld alá süllyesztése

KÖRNYEZETVÉDELEM ÉS VÁROSI KLÍMA

Energiatakarékos vagy zéró károsanyag-kibocsátású technológiák érvényesítése a gazdasági termelő ágazatokban

Megújuló energiaforrások növekvő használata a helyi adottságokra támaszkodva

Környezettudatos életmód minél szélesebb körű terjesztése, energiahatékonyság növelése a lakossági és intézményi igények kiszolgálásában

Szelektív hulladékgyűjtés kiterjesztése

Napkollektorok alkalmazásának bevezetése.

2.2. HOSSZÚ TÁVÚ FEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ

A Stratégia célrendszerének kialakításánál kiemelt figyelmet szenteltek a tervezők az önkormányzat 2013. június 27-én elfogadott XIII. Kerület Hosszú Távú Fejlesztési Koncepciójának (továbbiakban csak Koncepció), mely a 2013-2033-as időszakra összefoglalja a kerület legfontosabb fejlesztési elképzeléseit, illetve azokat a kihívásokat, melyekkel a következő 20 év során szembesülhetnek. Ez a dokumentum nem előzmények nélküli, hiszen a kerület már a ’90-es évek közepén elfogadott egy Településfejlesztési koncepciót, melyet aztán több fejlesztési dokumentum követett (pl. Európa Terv, Integrált Városfejlesztési Stratégia és annak kétévenkénti monitoringja, illetve szakágazati koncepciók). A Koncepció figyelembe vette a Budapest 2030 hosszú távú koncepciójában megfogalmazott teendőket, de természetesen kerületi szinten ennél sokkal kidolgozottabb, jobban támaszkodik a helyi társadalmi- gazdasági-környezeti sajátosságokra.

A Koncepció a húsz éves időtávból adódó kiszámíthatatlan tényezők (EU változó szerepe, demográfiai kihívások, makrogazdasági trendek, klímaváltozás, stb.) miatt különböző jövőképeket – egy optimistábbat és egy pesszimistábbat – vázol fel. A Koncepcióban megfogalmazott általános cél, melynek minden fejlesztést alá kell rendelni az, hogy „a városban lakó emberek tiszta, biztonságos, kényelmes, kellemes, megkímélt környezetben élhessenek”. A hosszú távú fejlesztési irányok meghatározása során a kerület az optimistább alapállásból indult ki, vagyis feltételezte, hogy a következő húsz évben gazdaság folyamatosan erősödik, a társadalom a környezet használatának tekintetében tudatosabb lesz. Alapelvként van megfogalmazva az is, hogy a jövő fejlesztésinek a kerület tradícióira, specifikus adottságaira és egyedi értékeire kell épülniük.

A Koncepcióban megfogalmazásra kerülnek a távlati fejlesztések legfontosabb tényezői, részletesen elemezve a városszerkezeti funkciók aspektusait, a társadalmi és gazdasági tényezőket, a környezeti vonatkozásokat, a közlekedéssel kapcsolatos kérdéseket, valamint az infrastruktúrával kapcsolatos kihívásokat.

A Koncepcióban megfogalmazott legfontosabb fejlesztési irányelvek a következők, amelyek mindegyike visszaköszön a Stratégia kialakított céljai és alcéljai között:

KOMPAKT, FUNKCIÓKBAN GAZDAG VÁROSRÉSZ FEJLESZTÉSE

- Policentrumok kialakítása a lakosság szolgáltatási színvonalának növelése érdekében
- Korszerű gazdasági és gazdálkodási rendszer megteremtése, ill. fenntartása
- Az identitást adó városrészek (Újlipótváros, OTI telep) karakterének megőrzése, erősítése

A DUNÁVAL VALÓ KAPCSOLAT ERŐSÍTÉSE

- Vízparti sétányok
- Gyalogos hidak- (Margitsziget, Népsziget)
- Hajóközlekedés fejlesztése

VÁLTOZATOS LAKÁSKÍNÁLATOT NYÚJTÓ, MAGAS SZÍNVONALÚ LAKÓKÖRNYEZET FEJLESZTÉSE

- A hagyományos lakóterületek és a lakótelepek rehabilitálása
- Az elavult lakó és ipari területek teljes megújítása
- A közterületek és az új épületek magas esztétikai minőségének elősegítése

MAGAS SZÍNVONALÚ MUNKAHELYI KÖRNYEZET FEJLESZTÉSE

- Egykori ipari területek rekonstrukciója, high-tech „ipari parkokká” alakítása
- Tercier szektor erősítése (Váci út, Róbert Károly körút)
- Ökováros kialakítása az önfenntartó város létrehozása

A TÁRSADALMI ÉS KULTURÁLIS SOKSZÍNŰSÉG LEHETŐSÉGEINEK FEJLESZTÉSE

- A kerület népességmegtartó képességének növelése
- A humán közszolgáltatások fejlesztése lakossági igények alapjánA lakosság mobilitásának elősegítése

A KÖRNYEZET HATÉKONY VÉDELME, FELKÉSZÜLÉS AZ ÉGHAJLATVÁLTOZÁSRA

- Megújuló energiaforrások minél hatékonyabb kiaknázása
- Megelőző és alkalmazkodó intézkedések megtétele
- Hatékony és energiatakarékos fejlesztések megvalósítása

KORSZERŰ, EMBERBARÁT KÖZLEKEDÉSI RENDSZER KIALAKÍTÁSA

- A gyalogos és kerékpáros zónák kiterjesztése
- A közösségi közlekedés arányának növelése
- A kerületet határoló vasútvonalak kihasználása a mindennapos tömegközlekedésben

ZÖLDFELÜLETI RENDSZER ÉS ZÖLDTENGELYEK FEJLESZTÉSE, REHABILITÁCIÓJA
• Duna és Rákos-patak menti zöldtengely kialakítása • Lakótelepek zöldfelületeinek rehabilitációja • Lokális jelentőségű parkok rendszerének kialakítása
KORSZERŰ GAZDASÁGI ÉS GAZDÁLKODÁSI RENDSZER FEJLESZTÉSE
• Tudásalapú gazdaság fejlesztése, első sorban a tudományos, kutatási és innovációs funkciók telepítésének elősegítése • Változatos munkahelyeket biztosító gazdaság • Egészséggazdasági ágazatok fejlesztése

3. ábra: A Hosszú távú fejlesztési koncepció által megfogalmazott legfontosabb irányelvek

a Koncepcióban megfogalmazott fejlesztési irányelvek és a Stratégia célrendszere közötti összefüggést az 5. ábra szemlélteti.

2.3. KERÜLETI ÉPÍTÉSI SZABÁLYZAT (KÉSZ)

Az ITS-sel párhuzamosan készült Kerületi Építési Szabályzat (KÉSZ) a kerület nagy részére vonatkozó, programszintű településtervezési javaslat, melynek célja, hogy a városrendezési szabályozás megalapozásul szolgáljon. A KÉSZ támaszkodik a Koncepcióra, a kerület Integrált Városfejlesztési Stratégiájára, az AngyalZÖLD és AngyalZÖLD+ programra, valamint a fővárosi városfejlesztési dokumentumok közül a Budapest 2030 városfejlesztési koncepcióra is.

A KÉSZ három részből áll: (1) a megalapozó vizsgálatok teljes körűen feltárják a kerület építési szabályozásához szükséges, elsősorban az épített környezetre, a városi infrastruktúrára és a természeti környezetre vonatkozó helyzetet, és ennek alapján összegzik a kerületi városrendezési program gerincét alkotó legfontosabb elemeket. (2) Egy külön rész foglalkozik a KÉSZ szabályozási technikájának bemutatásával és a koncepció indoklásával, majd (3) megfogalmazásra kerül egy kerületi szintű, a megszokott KSZT-knél jóval nagyobb részletezettségű alátámasztó javaslat.

A KÉSZ-ben meghatározott legfontosabb városrendezési elemek a következők:

- A kerület kapcsolódása a városszerkezethez – kedvező városszerkezeti pozíció, közlekedési potenciál
- Változatos lakóterületek (hagyományos nagyvárosi lakóterületek, lakótelepek, új lakóterületek)
- Munkahelyi területek (modern irodatengely és a termelő-szolgáltató, illetve kereskedelmi kkv-k számára ideális telephelyek)

- Vasút menti vegyes területek (vegyes épületállomány és funkciók)
- Potenciális alközpontok
- Funkcionálisan kiüresedett és/vagy alulhasznosított barnamezős, illetve beépítetlen területek
- Zöldfelületek
- Közművek

A dokumentum kétféle összegzést kínál: egyrészt megfogalmazza az egyes területek várható alakulását, másrészt koncentráltan fókuszál azokra a területekre, melyek a jövőben a kerület kulcshelyszíneivé válhatnak, s melyeknek fejlesztése tágabb környezetükre, adott esetben az egész kerületre is hatással lehet.

A Stratégiában megfogalmazott településrendezéssel kapcsolatos célok és beavatkozások illeszkednek a KÉSZ által meghatározott irányokhoz és elképzelésekhez.

2.4. ANGYALZÖLD+ STRATÉGIA ÉS PROGRAM

Az ANGYALZÖLD+ Stratégia és Program a kerület 2014-ben született dokumentuma, melynek célja, hogy a zöldhálózat színvonalas fenntartásának és fejlesztésének kereteit meghatározva a városrész lakói számára élhető, vonzó, biztonságos és jól működő környezetet teremtsen. A kerület tevékenysége budapesti és országos viszonylatban is példamutató a zöldhálózatot érintő stratégiai tervezést és közösségi tervezést érintő kérdésekben. Az ANGYALZÖLD+ dokumentum a közterületi szabadterekre vonatkozó egységes koncepció, mely konkrét feladatokat is tartalmaz. A közterületekkel kapcsolatos feladatokat a kerületben a 2012-ben megalapított XIII. Kerületi Közszolgáltató Zrt. végzi.

Az AngyalZÖLD+ program küldetése, az épített és természeti környezet harmóniáját valamint az emberek életminőségét javító, a közösség igényeihez folyamatosan alkalmazkodó közterületi és zöldhálózati rendszer kialakítása és működtetése.

A dokumentum az Önkormányzat számára a következő prioritásokat tűzik ki a közterület-fejlesztési területén:

- A közhasználatú szabadterek minőségének javítása, lehetőség szerint mennyiségük növelése és elérhetőségük (hozzáférhetőségük) javítása. Vezérelv a közterület minőségi egyenlőtlenségek mérséklése.

- A közterületek fejlesztése és színvonalas fenntartása tegye vonzóvá a városrészt a jelenlegi lakók, a jövőben ide költözők és a befektetők számára.

- A közterületek kialakítása segítse a szabadterek rekreációs célú használatát, fogadja be a jövőben jelentkező funkcionális igényeket.

- A zöldhálózat üzemeltetése szolgálja a zöldfelületi hálózat rendszerének kiteljesítését, javítsa a városi élővilág sokszínűségét, a városi környezetminőséget.

- A közterületek kialakítása és jövőbeni átalakítása kiemelten szolgálja a balesetmentes gyalogos és kerékpáros közlekedést, az ehhez szükséges forgalomcsillapítási és forgalomtechnikai eszközök alkalmazása révén.

- A várakozási övezetek üzemeltetésének célja a forgalom- és parkolás-szabályozás eszközeivel rendezett közterületi állapot kialakítása.

- A társadalmi és partneri együttműködés erősítése a közterületek fenntartásában és fejlesztésében.

A prioritások mellett az ANGYALZÖLD+ a következő stratégiailag fontos, hosszútávra ható intézkedéseket fogalmazza meg:

- A közterületek és a zöldhálózat színvonalas fenntartása, a meglévő közterületi értékek őrzése, a lakosság közterületi minőségre vonatkozó elvárásait szolgáló fenntartási, üzemeltetési rendszer működtetése.

- A zöldhálózat kiemelt jelentőségű fejlesztéseinek előkészítése, megindítása. (Duna-parti fejlesztések a Rákos-patak vonalától északra valamint a Népszigeten, fejlesztések a Rákos-patak mentén).

- Lakóutcák humanizálása a forgalom-csillapított városi területek hálózatának fejlesztése, a gyalogos prioritású területek nagyságának növelése.

- Ingatlanfejlesztések során partneri megállapodásokkal a meglévő kapcsolódó közterületek feljavítása, közhasználatú szabad terek kialakítása.

- A parkolási rendszer és a közlekedési eszközváltó lehetőségek fejlesztése révén kiegyensúlyozott köztérhasználat biztosítása (fizetőzóna kiterjesztése, felkészülés a dugódíj bevezetésére, lépések az Újlipótváros parkolási gondjainak enyhítésére).

- A funkcióváltó területeken a közterületi minőség javítása, a nagyvárosi környezeti minőség elérése (Esztergomi út - Cserhalom utca vonalának minőségi megújítása).

- A fő közlekedési hálózatokon a városias karakter erősítése, a környezet lehetőség szerinti re-humanizálása, ennek részeként a Váci út, Róbert Károly krt. megújítása a környezeti minőség szem előtt tartásával.

- A kerület határain a kapcsolati elemek fejlesztése során a funkcionális szempontok mellett a környezeti minőség építészeti-tájépítészeti szempontjainak szem előtt tartása. A Szegedi úti villamos kapcsolat, a Rákos-patak menti gyalogos és kerékpáros kapcsolat erősítése Zuglóval, gyalogos híd a Margit-szigetre, Vágány utca déli szakasz kiépítése.

- A várható jelentősebb közlekedési infrastruktúra beruházások létrehozása a környezeti minőség szem előtt tartásával. Több és jobb kapcsolat érdekében a pesti Duna parton a villamos gerincvonal fejlesztése. A 2-es villamos vonal meghosszabbítása a Margit hídtól északi irányban, követve a part vonalát átszállási kapcsolatok kialakítása az újlipótvárosi trolibuszhálózattal, az 1-es villamossal az Árpád híd vonalában. A Dagály utca és Marina part térségében az autóbusz közlekedés kiváltása, majd az M3 metróvonal Gyöngyösi utcai megállója a végcél, elérve a Váci út vonalát és a kereskedelmi negyedet.

3. KÖZÉPTÁVÚ CÉLOK ÉS AZOK ÖSSZEFÜGGÉSEI

A következő fejezet bemutatja az integrált területfejlesztési stratégia alapját adó jövőképet és célrendszert. Az ITS olyan jövőképet fogalmaz meg, amely a kerület jelenlegi dinamikájára és elismertségére alapozva épít a kerület Hosszú Távú Fejlesztési Koncepciójában (továbbiakban Koncepció) meghatározott irányokra, illetve a rendelkezésre álló fejlesztési dokumentumokra és szakági koncepciókra. A jövőkép a lendületes és dinamikus fejlődést és az élhetőség folyamatos növelését tűzi ki célul. Ez utóbbi azt jelenti, hogy a kerület egyszerre nyújt élhető lakókörnyezetet és minőségi munkahelyi kínálatot, miközben lakosai között minden korosztályról és társadalmi csoportról gondoskodik. A jövőkép a stabilitás elvén nyugszik, kiemelve a XIII. kerület egyik nagy erősségét, miszerint a lakó- és munkahelyi környezet előre tervezhető feltételek mentén fejlődik.

Az ITS-ben a konkrét célok kijelölése alapozza meg a jövőkép megvalósítását. Az ITS két fajta célt különböztet meg: horizontális célokat és stratégiai célokat. A horizontális célok olyan átfogó célok, amelyek az egyes tematikai beavatkozásokon túlmutató, a kerület működésére átfogóan ható irányelveket fogalmaznak meg. Ezek – a „felelős önkormányzás", „intelligens város", „meghatározó fővárosi szerepkör" és a „rugalmas alkalmazkodás" – olyan elveket fogalmaznak meg, amelyek általánosságban segítik a kerületet lakosai számára a XXI. századi élet- és munkafeltételek megteremtésében, nagy hangsúlyt fektetve a partnerségre – a lakossággal és az egyéb önkormányzatokkal egyaránt – illetve az új technológiák alkalmazására.

Ezzel szemben a stratégiai célok tematikus jellegűek, fontosabb szakterületek mentén sorolják fel a lényeges beavatkozásokat. Ezek a „komplex városfejlesztés", az „életminőség javítása és egyenlő esélyek születéstől időskorig", a „fejlődő arculat – magas környezetei minőség" és a „fenntartható, emberközpontú mobilitási rendszer". A stratégiai célok sorrendje nem jelent fontossági rangsort, hiszen ezek párhuzamosan valósulnak meg és egymást erősítik. A négy stratégiai cél lefedi a kerületfejlesztés minden témakörét, ám a kerületi feladatok nagysága illetve a partnerektől való függés nagyon változó. Ahol kevés a kerületi kompetencia, azt jelzi az Stratégia a beavatkozások leírásánál. Az egyes beavatkozások vonatkozhatnak már folyó önkormányzati tevékenység folytatására, illetve megfogalmaznak új javaslatokat is. A beavatkozások nem mennek le projekt szintig, és elsősorban a kerületi feladatokra koncentrálnak. Ahol nem ez a helyzet, ott ezt jelzi a Stratégia.

A jövőkép és a stratégiai célok összefüggéseit a 4. ábra mutatja be:

4. ábra: ITS jövőkép és célrendszer összefoglaló ábra

A célrendszert akcióterületek és hálózatos projektek egészítik ki. Összesen négy akcióterület került kiválasztásra, ahol területileg koncentrált módon jelennek meg a fejlesztési feladatok: Göncz Árpád városközpont, Marina Part, Vágány és Szabolcs utca térsége és a Kassák Lajos utca térsége. Ezek mindegyike eltérő, markáns fejlesztési igénnyel rendelkezik, és a koncentrált beavatkozásnak a tágabb térségére is komoly hatása lehet. Hasonló a helyzet a hálózatos projektek esetében is, ahol a térbeli szemlélet érvényesül, de a probléma nem koncentrálható egyetlen területre a kerületen belül. Így három témakör került kiválasztásra: egy a lakótelepi rehabilitációt elősegítő, A Váci úti irodafolyosó további kiépülését és kerületen belüli szélesítését támogató, illetve egy ökológiai folyosó megteremtéséhez hozzájáruló hálózatos projekt. Mind az akcióterületek, mind pedig a hálózatos projektek leírása során a fókusz nem csupán a kerületi feladatokra összpontosult, hanem hangsúlyos szerepet kapott a szükséges partnerintézmények által elvégzendő feladatok megjelölése is.

A stratégiai célrendszer és a Koncepció legfontosabb fejlesztési irányelvei közötti összefüggéseket az alábbi ábra szemlélteti:

A Hosszú Távú Fejlesztési Koncepció irányelvei	Az Integrált Településfejlesztési Stratégia céljai
Magas színvonalú munkahelyi környezet fejlesztése A környezet hatékony védelme, felkészülés az éghajlatváltozásra Korszerű gazdasági és gazdálkodási rendszer fejlesztése	KOMPLEX VÁROSFEJLESZTÉS Változatos munkahelyek létrejöttének elősegítése Energiahatékonyság növelése Policentrikus városszerkezet további fejlődésének elősegítése
A társadalmi és kulturális sokszínűség lehetőségeinek fejlesztése	ÉLETMINŐSÉG JAVÍTÁSA ÉS EGYENLŐ ESÉLYEK SZÜLETÉSTŐL IDŐSKORIG Különböző generációk minőségi életfeltételeinek javítása A hátrányos helyzetű lakossági csoportok életesélyeinek javítása Egészségügyi ellátórendszer további fejlesztése Változatos lakáskínálat biztosítása
Kompakt, funkciókban gazdag városrész fejlesztése A Dunával való kapcsolat erősítése Változatos lakáskínálatot nyújtó, magas színvonalú lakókörnyezet fejlesztése Zöldfelületi rendszer és zöldtengelyek fejlesztése, rehabilitációja	FEJLŐDŐ VÁROSARCULAT, MAGAS KÖRNYEZETI MINŐSÉG Funkciógazdag és igényes közterületek kialakítása A kerület zöldhálózatának fejlesztése Alulhasznosított és barnamezős területek rehabilitációja Lakossági részvétel és kommunikáció erősítése
Korszerű, emberbarát közlekedési rendszer kialakítása	FENNTARTHATÓ, EMBERKÖZPONTÚ MOBILITÁSI RENDSZER A környezetterhelés mérséklése a fenntartható mobilitás felé való elmozdulással, a gyalogos és kerékpáros közlekedés fejlesztésével A kerülethatárokon átívelő közlekedési kapcsolatok kiépítése, erősítése, a városrészek átjárhatóságának biztosítása Belső közösségi közlekedési kapcsolatok erősítése Szemléletformálás és a mobilitás-tudatosság erősítése Parkolási problémák kezelése különös tekintettel az igények átrendezésére és a szabályozás újragondolására Szemléletformálás és a mobilitás-tudatosság erősítése

5. ábra: A stratégiai célrendszer és a Koncepció legfontosabb fejlesztési irányelvei közötti összefüggések

A következőkben a horizontális és stratégiai célok áttekintése után az ITS jelen fejezete a beavatkozások részletes listáját tartalmazza, amelyet az akcióterületek és hálózatos projektek bemutatása követ. A fejezet a javasolt fejlesztési akciók összefüggésének bemutatásával zárul.

3.1.1. Horizontális célok

Felelős önkormányzás

A kerület jövőbeni fejlődésének egyik sarkalatos pontja lehet a lakossági részvétel, a párbeszéd és a közvetlen kommunikáció további erősítése. Egyre elterjedtebb az a gyakorlat, amelyben a településfejlesztési stratégiákban nem csak a gazdasági szerkezet, településrendezési célok, a befektetések és a hagyományos értelemben vett önkormányzati gazdálkodás fontosak, hanem szerepet kap az új, eddig kihasználatlan lehetőségek feltárása is. Ennek egyik eszköze a szereplők közötti megfelelő információáramlás, az új tudás megfelelő támogatása és terjesztése, az egyéni elképzelések beépítése a döntési folyamatokba, a lakosok kreatív és változatos önkifejezési eszköze. Az európai példák azt mutatják, hogy azok a városok, melyek nagy teret engednek a párbeszédnek és széleskörű társadalmi befogadást/elfogadást tesznek lehetővé, jobb esélyekkel indulnak a városok közötti versenyben, valamint az általános társadalmi jólét tekintetében.

A lakossággal való együttműködés, a lakossági vélemények, észrevételek integrálása a kerület főbb fejlesztési irányvonalainak meghatározásába ma is jelen lévő gyakorlat a XIII. kerület esetében. A „felelős önkormányzás" horizontális cél ezt a gyakorlatot kívánja tovább erősíteni és kiterjeszteni. Abból az alapfeltevésből indul ki, hogy az innovatív kommunikációs és részvételi eszközök alkalmazása egyszerre növeli a helyi lakosság elégedettségét, erősíti a helyi közösségeket és legfőképpen lehetővé teszi az amúgy az önkormányzat számára nem hozzáférhető lakossági tapasztalatok és észrevételek megismerését. Fő célja, hogy azt a lakossági réteget megszólítsa, akik tipikusan nem jelennek meg lakossági fórumokon. További érv a lakossági részvétel erősítése mellett az abban rejlő közösségteremtő erő.

A kerület esetében a párbeszéd elősegítésének egyik kiemelt eszköze, hogy a fejlesztési területeken a helyi lakosság bevonásra kerüljön a tervezés folyamatába, ahol a véleményük kikérésén túl lehetőségük nyílik a fejlesztési folyamatokat is befolyásolni. A közterületi tervezések egyeztetési protokollját, a stratégiai szintű gondolkodást követő projektelőkészítést a képviselő-testület rendszer szintűen elfogadta az AngyalZÖLD+ stratégia elfogadásával. Az önkormányzat számos csatornán (zöldszám, Facebook oldalak, a honlap „Írjon nekünk!" rovata, stb.) biztosítja a lakosság számára a kényelmes kapcsolatfelvételt. A Közszolgáltató Zrt. honlapján ügyfélablakot üzemeltet, házhoz menő ügyfélszolgálat rendszerét dolgozta ki, lakótelepi napok keretében ügyfélszolgálati kitelepüléseket tart. Ezt a hozzáállást ajánlott kiterjeszteni az alközpontok fejlesztésénél illetve egy-egy terület revitalizációjánál. Mind az akcióterületi, mind a hálózatos beavatkozások esetében a lakossági párbeszéd fontos részét kell, hogy képezze a fejlesztési potenciál megtalálásának, a problémák/nehézségek feltárásának illetve a megoldások keresésének.

A társadalmi részvétel pontos technikái igen széleskörűek, a bevonás és a hatás tekintetében is széles skálán mozognak. Javasolt a kerületi média általi folyamatos tájékoztatás, az önkormányzati weblap

átalakítása, modernizálása (hogy jobban tükrözze a kerület innovatív, lendületes jellegét és megkönnyítse a kommunikációt), a térinformatikai rendszerek továbbfejlesztése a szöveges és vizuális információk közvetlen kapcsolatának megteremtésére, valamint a web2-es és mobil alkalmazások igénybevétele a lakossági kommunikációban.

Intelligens város („Smart city")

Az „intelligens város" koncepció lényege, hogy átfogó módon közelít a technológiai, stratégiai, politikai, környezetvédelmi, társadalmi és pénzügyi szempontokhoz, figyelembe véve az alapvető városi szolgáltatások rendszerét, a meglévő adottságokat, beleértve a víz- és energiaszolgáltatást, a közlekedést, az iroda- és lakóépületeket, egészségügyi és közbiztonsági szolgáltatásokat, hulladékkezelést, oktatást, kultúrát, idegenforgalmat és közigazgatást.

Az ITS ezen horizontális célja azt kívánja elősegíteni, hogy a XIII. kerület kihasználja az „intelligens város" koncepció-szintű megvalósításában rejlő lehetőségeket, és tovább erősítse ezt a szemléletet, amely egyébként tökéletesen illeszkedik az eddig már bizonyos területeken megvalósított, rendszerszemléletű, holisztikus kerületi gondolkodáshoz. Ez utóbbinak kiváló példája a humán szolgáltatások megszervezése, illetve a tény, hogy a kerület elemeiben rendelkezik minden olyan főbb szakkoncepcióval és hosszú távú gazdaság és településfejlesztési elképzeléssel, melyek egy intelligens város stratégiai megközelítéséhez elengedhetetlenül szükségesek. Az egyedi, külön-külön koncepció keretében kezelt energetikai, digitális, ökológiai, tudásalapú gazdasági és infokommunikációs technológiai elemeket érdemes lenne egy átfogó programba rendezni, amely illeszkedik a városi célrendszerhez, és egy jól kidolgozott mutatórendszer segítségével összehasonlíthatóvá teszi a relatív megtérüléseket.

Az intelligens város koncepció csak abban az esetben működik, ha a technológiai kezdeményezések előnyei a városlakók számára is egyértelműen érzékelhetők. Ezen a ponton kapcsolódik az intelligens város a „felelős önkormányzás" horizontális célhoz, hiszen a hatékony együttműködés elősegíti az egymástól való tanulást, illetve beazonosítja az előnyöket, hátrányokat és kockázatokat minden érintett szemszögéből. A XIII. kerület már eddig is nagyon sok „intelligens" megoldást vezetett be a szolgáltatási rendszerébe, fontos cél, hogy a jövőben - további megoldások alkalmazása mellett - a lakosságban és a kerülettel kapcsolatba kerülő egyéb gazdasági-társadalmi szereplőkben tudatosítsák ennek meglétét.

Meghatározó fővárosi szerepkör

A XIII. kerület ma Budapest egyik legattraktívabb lakó- és munkahelyi területe. Pozíciója fővároson belül és országosan is elismert, kiemelkedő. Az ITS ezen horizontális célja a jelentős fővárosi szerepkör fenntartását, javítását, a kerületközi kapcsolatok erősítését kívánja támogatni.

A XIII. kerület heterogén városszerkezete miatt egyszerre mutat belvárosi és az átmeneti övezetre jellemző arculatot. Domináns lakó- és munkahelyi karaktere révén, fővárosi szinten attraktív és meghatározó. Megújulási képessége és dinamikája miatt valamennyi korosztály és munkáltatótípus

számára megfelelő kínálatot tud biztosítani. A kerület a főváros egyik motorja, hiszen itt koncentrálódik a legvonzóbb budapesti irodafolyosó, ezáltal meghatározó a magas hozzáadott értéket termelő munkahelyi terület. Jelentős a lakóingatlan fejlesztés dinamikája, amely a válság időszakában is csak kisebb visszaesést mutatott, mint a főváros más kerületeiben. Fővárosi szinten jelentős a közterületek és zöldfelületek megújítása, a tematikus közterületek és parkok létrehozása.

Cél, hogy továbbra is a főváros dinamikus, élenjáró és erős kerülete legyen a XIII. kerület, amelyhez olyan hívószavak és kifejezések kapcsolódnak, mint az irodafolyosó, a zöld Duna-part vagy a minőségi lakókörnyezet. A horizontális cél megjelenítésének kiemelt törekvése, hogy az egyes stratégiai célokat és az azok elérését szolgáló beavatkozásokat áthassa a fővárosi szerepkör kiemelése. Azzal, hogy horizontális célként megjelenik a fővárosi szerepkör hangsúlyozása, nem a kerület felelősségét, hatáskörének és faladatainak bővítését fogalmazza meg az ITS, hanem a kerület fontos fővárosi státuszát, illetve azt az igényét, hogy a kerületközi kapcsolatok javításával erősítse a fővárosi kohéziót, hozzájárulva egy erősebb, versenyképesebb Budapesthez.

Rugalmas alkalmazkodás

A kerület közép- és hosszú távú működése során olyan belső és külső tényezőkkel kell majd szembenéznie, melyek szükségessé teszik a rugalmas alkalmazkodás, a változásokra történő gyors és hatékony reagálás képességét. Ennek egyik példája, hogy a dinamikusan növekvő kerületi lakosság megkívánja az ellátórendszer növekvő igényekhez történő folyamatos alkalmazkodását. Bár a kerület megtartó ereje erős, pontosan nem ismert, hogy az új vásárlók között milyen arányú a hosszú távban gondolkodók, a rövid időre beköltözők, illetve a befektetési céllal lakást vásárlók aránya, illetve területileg milyen az egyes csoportok megoszlása.

Mindemellett a kerületnek alkalmazkodnia kell a foglalkoztatáspolitika gyorsan változó körülményeihez is. Hatékonyan kell kezelni a városi funkciókkal szembeni változó igényeket (pl. lakófunkció vagy irodafunkció megerősödése a korábbi döntően barnamezős területeken). A cél itt az, hogy az újonnan betelepedő munkahelyi funkciók megfeleljenek a „tiszta”, magas színvonalú, 21. századi technológiai követelményeknek, ne zavarják a lakófunkciót, illetve szinergiákat képezzenek a már jelenlévő irodai és innovatív tevékenységekkel.

Komoly kihívást jelent a gyorsan változó jogszabályi környezet is. A kerület működésére ugyanis nem csak a saját, belső feltételrendszere hat, hanem tágabb összefüggésben a fővárosi és országos szintű szabályozások, politikai-gazdasági-társadalmi folyamatok is befolyásolják a mozgásterét. A jelenlegi folyamatok, a kiszámíthatatlanság és az önkormányzati jogkörök és források folyamatos szűkítése (ezzel párhuzamosan a központosítás erősítése) megnehezítik az önkormányzat működését. Bár az önkormányzat már hosszú ideje a „saját lábon állás” stratégiáját követi és fegyelmezett működési- és vagyongazdálkodást folytat a jövőben elképzelhetők olyan változások, melyek még ezt a stabil rendszert is megingatják. Az önkormányzatnak át kell gondolni, és a településfejlesztési/beruházási tevékenysége során – az eddigiekhez hasonlóan – szigorúan mérlegelni kell, hogyan hatnának a teljes kerület működésére olyan intézkedések, mint pl. egyes helyi adófajták központosítása, az iskolák teljes államosítása, vagy egy további módosításokon áteső szociális segélyezési rendszer.

3.1.2. Stratégiai célok

Komplex városfejlesztés

A komplex városfejlesztés stratégiai cél egy előremutató, a XXI. század kihívásainak megfelelő szemléletet tükröz. Újszerűsége többek között abban is jelentkezik, hogy egyesíti magában a gazdaság- és területfejlesztési elképzeléseket. Legfontosabb elemei az intenzív, de átgondolt területhasznosítás, a gazdasági modernizáció, valamint a fenntarthatóság és az energiatakarékosság biztosítása. A komplexitás megmutatkozik abban is, hogy a munkahelyek és kapcsolódó szolgáltatások létrejöttének segítése összekapcsolódik a tudásalapú gazdaság fejlesztésével, valamint az „ökováros" szemlélet alkalmazásával és elterjesztésével. Ennek megfelelően a stratégia kiemelt alcéljai a következők:

(1) Változatos, a makrogazdasági szerkezetátalakulást követő, magas hozzáadott értékű munkahelyek létrejöttének elősegítése;
(2) Az energiahatékonyság növelése, a felhasznált energia és a szén-dioxid-kibocsátás csökkentése, a megújuló energiaforrások arányának növelése;
(3) A policentrikus városszerkezet további fejlődésének elősegítése, újabb alközpontok építése, az eddigiek funkciógazdagságának erősítése úgy, hogy az identitást adó városrészek karaktere megmaradjon.

Az egyes alcélok és a hozzájuk kapcsolódó beavatkozások mellérendeltségi viszonyban állnak egymással és szorosan hatnak egymásra – más szóval egymást erősítő hatásuk van. Együttesen segítik egy változatos gazdasági szerkezettel rendelkező, sokszínű és dinamikusan fejlődő kerület megteremtését.

A Komplex városfejlesztés stratégiai cél gazdaságfejlesztési vonatkozásai összhangban állnak a Koncepcióban, illetve a „Lendületben a XIII. kerület" (továbbiakban Lendületben) önkormányzati programban megfogalmazott önkormányzati elképzelésekkel. Ahogy a Lendületben fogalmaz: „elfogadjuk és továbbvisszük a városrész eddigi fejlesztésének filozófiáját; nyitottság és dinamizmus, értékőrzés és megújulás". A policentrikus városszerkezet alcélhoz tartozó beavatkozások a KÉSZ által használt területi besorolásokra támaszkodnak.

Az önkormányzat gazdaságfejlesztési tevékenységének egyik lehetséges eszköze a vállalkozói szerveződések létrejöttének támogatása, elősegítése. Ez a gondolat megjelent már a Koncepcióban is, erre vonatkozóan fogalmaz meg intézkedéseket a Stratégia. A Vállalkozás- vagy Közösségfejlesztési Körzet (VFK/KFK) tulajdonképpen egy partnerségi megállapodás a helyi önkormányzat és a vállalkozások vagy lakóközösségek között, melynek célja az üzleti és lakókörnyezet minőségének kölcsönösségen alapuló javítása.

Másrészről kiemelt hangsúlyt fektet a stratégiai cél arra, hogy a külső szereplők által kezdeményezett fejlesztéseket, mint a Dagály fürdő, Illovszky Rudolf Stadion illetve a Szabolcs utca Liget Projekt által érintett része, amelyeknél sokszor nincs a kerületnek befolyásolási lehetősége, a területfejlesztés szempontjából maximálisan ki kell használni, a kerületi beruházásokat ezek fényében végiggondolni.

Életminőség javítása és egyenlő esélyek születéstől időskorig

A XIII. kerület egyik erőssége a humán közszolgáltatások magas színvonala, az ellátórendszer kiterjedtsége, stratégiai szinten pedig egy olyan rendszerszemlélet, mely lehetővé teszi, hogy életciklusának bármely szakaszában álló, és bármilyen élethelyzetben lévő egyén vagy csoport megtalálja a neki legmegfelelőbb szolgáltatást vagy szolgáltatások körét. A humán közszolgáltatások területén az önkormányzat nagyon részletesen kidolgozott szakágazati koncepciókkal rendelkezik, melyek szorosan illeszkednek a Koncepcióhoz, valamint konkrét célokat és feladatokat is tartalmaznak. Az ITS az „Életminőség javítása és egyenlő esélyek születéstől időskorig" stratégiai célban szintetizálja a már meglévő szakágazati koncepciókat, a folyamatban lévő és tervezett beavatkozásokat, míg az egyes területeket érintő társadalmi vonatkozások az egyes akcióterületek bemutatása során kerülnek részletezésre. A kerületi átlagnál lényegesen rosszabb társadalmi és lakásmutatókkal jellemezhető lakóterületek, illetve az itt koncentráltabban megjelenő hátrányos helyzetű csoportokat célzó kerületi intézkedéseket egy külön fejezet, az Antiszegregációs program foglalja össze.

A stratégiai célon belül négy alcél lett megfogalmazva:

(1) A különböző generációk (gyermek- és ifjúság, család, idősek) életfeltételeinek javítása, a harmonikus együttélés feltételeinek biztosítása, és az ehhez kapcsolódó szolgáltatások színvonalának fenntartására, illetve folyamatos bővítése a humán közszolgáltatások (szociális ellátások, köznevelés, kultúra, sport, stb.) egybefüggő, egymásra épülő rendszerében;
(2) A valamilyen szempontból hátrányos helyzetű lakossági csoportok életesélyeinek javítása, összhangban a kerület aktuális Szociális szolgáltatásszervezési koncepciójával;
(3) Az egészségügyi ellátórendszer folyamatos fejlesztése;
(4) A változatos lakáskínálat biztosításának módjai és lehetőségei az önkormányzati tulajdonú lakásállomány fejlesztésével, a magántulajdonú lakóingatlanok megújításának támogatásával, illetve a differenciát lakbérrendszer fenntartásával.

Mint azt már az előző stratégiai cél során kiemeltük, az egyes alcélok itt is szoros kapcsolatban állnak egymással, hiszen a különböző életciklusban vagy élethelyzetben lévő személyek életminőségének javítása csak az egyes területek (szociális szolgáltatások, humán ellátórendszer, egészségügy, lakhatás) szoros együttműködésével és egymást erősítésével hozhat eredményt.

Fejlődő városarculat, magas környezeti minőség

A kerület városarculata és környezetének színvonala a kerületben lakók életminőségét, közérzetét, az otthonukról alkotott képet alapvetően meghatározza. Az épített és természeti környezet minősége

jelentősen befolyásolja a kerület imidzsét az ide látogatók szemében, illetve a kerület megítélését lakosainak a szemében; a zöldfelületek és a kikapcsolódásra, pihenésre alkalmas környezet a megítélés mellett az egészséges társadalom kialakulását is szolgálja.

A XIII. kerület épített környezetének fejlődése fővárosi és országos szinten is kimagasló: a gazdasági válság következtében bekövetkezett kisebb visszaesés után az utóbbi években az építkezések újra felgyorsultak. A dinamikus fejlődésre való tekintettel különösen fontos a környezet minőségére és annak átalakulására figyelni, hiszen a fizikai környezet néhány év alatt nagyon sokat tud változni, de ezek a változások általában nagyon hosszú időre meghatározzák a városképet.

A kerület a természeti adottságokat tekintve különösen jó helyzetben van, hiszen három nagyobb ökológiai potenciállal rendelkező területe is van. Ezek egyike a kerület határát is jelentő Duna és partja a másik a Rákos-patak, harmadik pedig a nagy részben zöldfelületekkel rendelkező Népsziget. Mind a Duna és a Rákos-patak partja, mind a Népsziget jelenlegi hasznosítása csak részleges, ezek a területek jelentős potenciált jelentenek.

A XIII. kerület számos, többnyire jó minőségű közkerttel, parkkal rendelkezik. Ezek színvonalának megtartása, fejlesztése és az újonnan beépítésre kerülő területeken újak kialakítása szükséges.

A kerület közterületi fejlesztéseit stratégiai és programterv szinten 2011 és 2014 között az AngyalZÖLD Stratégia, a 2015–2019 időszakban pedig az AngyalZÖLD+ Stratégia és Program határozza meg. A közterületek ilyen mélységű és stratégiai szintű kezelése a kerület egyedi és példamutató szintű hozzáállását bizonyítja. A „Fejlődő városarculat, magas környezeti minőség” elnevezésű stratégiai cél három alcél mentén csoportosítja a beavatkozásokat. Ezek a következők:

(1) Funkciógazdag és igényes közterületek kialakítása;
(2) A kerület zöldhálózatának fejlesztése;
(3) Az alulhasznosított és barnamezős területek rehabilitációja;

A közterületi fejlesztések egyik fontos eszköze a lakossági részvétel és kommunikáció erősítése, valamint a folyamatos szemléletformálás.

Fenntartható, emberközpontú mobilitási rendszer

A stratégiai cél arra a jelenségre kíván hatékony válaszokat adni, hogy a nagyvárosi problémák nagy része összefüggésben áll a közlekedéssel, illetve a mobilitással[1]. A XIII. kerület sűrűn épített belvárosi területein jelentős feszültségek keletkeznek a gépjárműhasználat és –tárolás terén. A közlekedési rendszer a korábbi évtizedekben arra törekedett, hogy mennyiségileg is megpróbálja kielégíteni az igényeket. Ez ma már nem lehetséges és nem is cél. A közúti kapacitások bővítése és a közterületi

[1] A mobilitás a közlekedéshez képest többlet tartalmat jelent, komplexebb rendszert jelöl. Nem csak az infrastruktúra alapú helyváltoztatásra utal, hanem a közlekedéssel kapcsolatos háttérfolyamatokat is magában foglalja. Infrastruktúra alapú szemlélet helyett emberközpontú szemlélet határozza meg.

járműtárolás igényeinek kielégítése oda vezetett, hogy a közterületek jelentős részén komoly feszültségek keletkeznek. A kínálat korlátozottsága miatt ugyanarra a néhány négyzetméterre számtalan funkció jutna, amely megvalósítása nem lehetséges – parkoló, kiülő terasz, zöldfelület, kerékpársáv, széles járda stb. Cél, hogy olyan mobilitási rendszer jellemezze a XIII. kerületet, amely az infrastruktúra alapú megközelítés helyett az emberközpontú megközelítést alkalmazza. A Fenntartható városi mobilitástervezés (SUMP) célja, hogy szemléletváltással és okos megoldásokkal fokozza a mobilitás-tudatosságot.

E stratégiai cél szerepe, hogy mind a kerületen belüli, mind a kerületi szinten túlmutató közlekedési problémákra a fenntartható városi mobilitástervezés eszköztárával tudjon válaszokat, intézkedéseket megfogalmazni. Jellemzője a fenntartható közlekedési módok támogatása, a kerékpáros, a gyalogos és a közösségi közlekedés előtérbe helyezése.

Az ITS négy alcélon keresztül kívánja erősíteni a fenntartható, emberközpontú mobilitási rendszert:

(1) Elsődleges a környezetterhelés mérséklését célzó intézkedések rendszere, amely során a fenntartható mobilitást a gyalogos és kerékpáros közlekedés fejlesztésével kívánja támogatni.
(2) Másodsorban a kerület részleges elszigeteltségét oldandó, az ITS erősíteni kívánja a határokon átívelő, kapacitáshiányos vagy nem létező kapcsolatokat, főleg Zugló irányába.
(3) Fontos a kerületen belüli közösségi közlekedési kapcsolatok javítása elsősorban az elektromobilitás, azaz az elektromos közlekedési módok erősítésével.
(4) Valamint az egyik legfontosabb feladat a parkolási problémák kezelése elsősorban a közterületen kívüli parkolás előtérbe helyezésével és az igények befolyásolásával, csökkentésével.

A közterületen kívüli parkolás erősítésére, valamint a sűrűn épített városrészek közterületi minőségének javítására készült el 2015-ben az Újlipótváros Parkolásfejlesztési Tanulmány. A dokumentum meghatározta a szükséges fizikai beavatkozásokat és a szabályozásra vonatkozó módosítási javaslatokat, ezen eredményeket jelen dokumentum is figyelembe veszi.

3.1.3. A stratégiai célokhoz kapcsolódó beavatkozások

Jelen fejezet a négy stratégiai célhoz kapcsolódó alcélokat és a beavatkozásokat fejti ki. Minden egyes cél további alcélokra van bontva. Az egyes alcélokat tartalommal a hozzájuk rendelt beavatkozások, az ehhez kapcsolódó legfontosabb kerületi feladatok illetve a kerületen belül az érintett területek felsorolása tölti meg. A felsorolt kerületi feladatok közül számos már jelenleg is működő programot jelöl, az ITS ezeket a stratégiai célkitűzések mentén rendszerezi. A beavatkozások listája még nem projekt szintű, a Stratégia műfaji követelményeiből kiindulva alapvetően megmarad egy ennél magasabb szinten.

1. táblázat. 1. Stratégiai cél: Komplex városfejlesztés

Alcélok	Beavatkozások	Kerületi feladatok	Érintett területek
Változatos munkahelyek létrejöttének elősegítése	A fővárosi „irodatengely” további bővítése, a nagy forgalmi kapacitással rendelkező főútvonalak menti sávok hasznosítása, ahol a forgalom miatt a lakófunkció, a környezethasználati következmények miatt a nagykereskedelem, illetve az ipari méretű gyártás nem ajánlott. Az irodatengely funkció kiterjesztése a párhuzamosan futó utcákra	Az akcióterületi leírás tartalmazza	Fővárosi irodatengely akcióterület: Váci út, Róbert Károly körút, Dráva utca, Dózsa György út
	Innovációval foglalkozó vállalkozások, kutatóhelyek vonzása. Új munkahelyi funkciók betelepülése esetén előnyt élvezzenek a korszerű technológiák	K+F+I tevékenység területi előkészítése Korszerű technológiákat (pl. környezeti technológiák, biotechnológiák, pénzügyi-banki szolgáltatások, innovációs funkciók, különböző szervizszolgáltatások) alkalmazó vállalkozások betelepülésének preferálása, támogatása „Ökováros” szemléletforma erősítése marketingtevékenységgel, ennek megjelenítése a város-márka (városi arculat) elképzelésekben	Keleti vegyes funkciójú városrész, Belső Angyalföld, Középső Angyalföld
	Modern ipari funkciók megtelepítése a lakófunkciótól elkülönülő módon, illetve a lakófunkciót nem zavaró, tiszta ipari tevékenységek beengedése a vegyes funkciójú területekre	KÉSZ kijelölése alapján a gazdasági tevékenységekre alkalmas tömbökben a megtelepedés elősegítése	Keleti vegyes funkciójú városrész és Középső Angyalföld, kiemelt terület a Teve utcai szanálások területe, Petneházy és Frangepán utcák közötti területen
	Kereskedelmi és szolgáltató funkciók erősítése	Kereskedelmi és szolgáltató jellegű fejlesztési helyszínek lehatárolása Kiskereskedelem szempontjából értéknövelő folyamatok továbbvitele	Keleti vegyes funkciójú városrész, Vizafogó, Váci út menti funkcióváltó területek, Belső Angyalföld, Középső Angyalföld
	Kis-és középvállalkozások támogatása,	Vállalkozás-fejlesztési körzet, Közösségfejlesztési körzet	Egész kerület

Alcélok	Beavatkozások	Kerületi feladatok	Érintett területek
	vállalkozások ösztönzése a környezetvédelemre, a városkép alakítására, a munkavédelemre, dolgozóik szakmai fejlődésére.	kijelölése Források feltárása és optimális felhasználása érdekegyeztetéssel Vállalkozói érdekek aktív bevonása vállalkozói szerveződéseken keresztül Kommunikáció és marketingtevékenység	
Energiahatékonyság növelése	Csökkenteni az önkormányzati intézmények és gazdasági társaságok energiafelhasználását	Energiafelhasználás nyilvántartása Energiafelhasználás racionalizálása (pl. környezetirányítási rendszer bevezetése) Indokolatlan energiafogyasztás helyszíneinek feltárása Épületenergetikai korszerűsítések végrehajtása Passzív eszközök (pl. hőszigetelés) alkalmazása Passzív technológiák alkalmazása Intelligens fogyasztásmérés – okos mérőórák Általános térvilágítás helyett helyi megvilágítás alkalmazása Energiatakarékos LED program folytatása	Egész kerület
	A helyi közintézmények alkalmassá tétele a megújuló energia felhasználására	Klímavédelmi szempontok érvényre juttatása az önkormányzati beruházások során Napkollektorok alkalmazási lehetőségeinek felmérése Hőszivattyús rendszer kialakítása (kiegészítő rendszerekként)	Egész kerület
	Társasházak ösztönzése a megújuló energia felhasználására	A megújuló energiaforrásokat alkalmazó társasházi beruházások előnyben részesítése a felújítás-támogatások során Kamatmentes hitelek és támogatások biztosítása épületkorszerűsítésre	Egész kerület
	Ökovárosi életmód egyre szélesebb körű	Ismeretterjesztés és példamutatás	Egész kerület

Alcélok	Beavatkozások	Kerületi feladatok	Érintett területek
	érvényesítése	Energiahatékonysági versenyek szervezése iskolák között Munkatársak és lakosság szemléletformálása	
Policentrikus városszerkezet további fejlődésének elősegítése	Megfelelő vegyes területhasználat Övezeti besorolás biztosítása a kijelölt alközpontok területén Magas színvonalú intézményi alapellátás megteremtése (pl. kereskedelem, szolgáltatás, köznevelés, munkahelyek)	Vegyes (lakó- és munkahelyi) funkciók lehatárolása a kijelölt alközpontoknál Preferált funkciók támogatása bónuszrendszerrel	KÉSZ Megalapozó tanulmány által felsorolt 12 városi, kerületközi, kerületi és helyi jelentőségű alközpont
	A már kialakult, vagy fejlesztés alatt álló kerületi vagy városrészi jelentőségű alközpontok megerősítése	A kijelölt, de még funkcióhiányos (kialakítandó) alközpontok fejlesztési lehetőségeinek feltárása	Első körben Klapka Szolgáltató Központ. Gyöngyösi utca – Fleisch Ármin köz, Marina Parton központfejlesztés; Karbantartás és további fejlesztés a KÉSZ Megalapozó tanulmány által felsorolt 12 városi, kerületközi, kerületi és helyi jelentőségű alközpontban
	Városrészek karakterének megőrzése, identitást erősítő városi területek karakterőrzése	Városképi védelembe vétel támogatása	Kertváros, építészeti és kulturális értéket képviselő társasházi negyedek
		Társasházak és szövetkezeti lakóházak megújulásának pályázati támogatása	Egész kerület
		Belső udvarok megújításának támogatása, mintaprojekt elindításának elősegítése [2]	Egész kerület

[2] A témában pályázatot írt ki 2016-ban az Önkormányzat

Alcélok	Beavatkozások	Kerületi feladatok	Érintett területek
	A külső fejlesztések megfelelő kihasználása a kerület fejlődésének érdekében	Az állami beavatkozások környékének kapcsolódó fejlesztéshez koncepció kidolgozása, hogy annak kerületre gyakorolt pozitív hatása maximalizálódjon	Dagály Fürdő környéke, Szabolcs utca környéke, Vasas Stadion környéke
		A kapcsolódó fejlesztésekben érintett szereplők koordinálása	

2. táblázat. 2. Stratégiai cél: Életminőség javítása és egyenlő esélyek születéstől időskorig

Alcélok	Beavatkozások	Kerületi feladatok	Érintett területek
különböző generációk (gyermek- és ifjúság, család, idősek) minőségi életfeltételeinek javítása (szociális ellátórendszer, kultúra, sport, oktatás)	A családok eltérő életszakaszaihoz igazodó sokszínű és igényes szolgáltatások körének bővítése	Szociális, köznevelési és egészségügyi szolgáltatások szakembereinek összehangolt munkája Partnerségi együttműködés a civil szervezetekkel Intézmény hálózat igény szerinti alakítása Közösségi programok bővítése a szabadidő hasznos eltöltésére minden generációnak Kedvezményes uszodalátogatás	Egész kerület
	A humán ellátórendszer színvonalának megőrzése és a változó igényekhez való gyors alkalmazkodás feltételeinek erősítése	Személyközpontú szociális munka Prevencionális intézkedések Szolidaritás és méltányosság érvényesítése Szociális intézmények iránti igények folyamatos figyelése Partnerségi együttműködés a civil szervezetekkel	Egész kerület
A hátrányos helyzetű lakossági csoportok életesélyeinek javítása	Hátrányos helyzetű gyermekek segítése a társadalmi integráció érdekében	Partnerkártyával ingyenes részvétel kulturális és szabadidős programokon Szomszédsági és szívességi programok elindítása Bizonyos védőoltások (HPV, rotavírus) költségeinek részbeni vagy teljes átvállalása	Egész kerület, azonban különösen nagy figyelmet kell fordítani a társadalmilag leromlottabb területekre, (Szabolcs utcai akcióterület, veszélyeztetett tömbök a

		Szociálisan rászorult tehetséges fiatalok ösztöndíj-támogatása Iskolai szociális munka bevezetése Nyári étkeztetés biztosítása a szociálisan rászoruló részére Bűnmegelőzési felvilágosító munka minden korosztálynak, kiemelt figyelemmel a gyermekekre, fiatalokra, idősekre Szociálisan rászorult gyermekek intézményi étkeztetési költségeinek átvállalása	Szent László utca mentén, valamint a Kassák Lajos utcai akcióterület)
	Lakhatásukban veszélyeztetettek támogatása	Lakhatási támogatás biztosítása a rászorulóknak Lakásrezsi csökkentő program folytatása Lakásállag javító munkák költségeinek részbeni átvállalása Közüzemi hátralékkal rendelkező családok támogatása Fiatalok önálló életkezdésének támogatása bérlakásokkal Lakásvásárlási támogatás biztosítása fiataloknak Önkormányzati lakások építésének folytatása Önkormányzati szükséglakások felszámolása, bérlők korszerűbb lakásokba költöztetése Kamatmentes támogatás épületkorszerűsítésre, melyből a szociálisan rászoruló tulajdonostársakra jutó részt az önkormányzat részben vagy egészben átvállalja	Egész kerület
	Szociális vagy egészségi állapotuk miatt segítségre szoruló időskorúak segítése	Jelzőrendszer fenntartása és fejlesztése Idősek klubhálózatának folyamatos kihasználtsági vizsgálata Szűrőprogramok, szabadidős programok szervezése Idősbarát környezet kialakítása Idősek igényeinek folyamatos vizsgálata	Egész kerület
	Mentálhigiéniás támogatásra szorulók és tartósan egészségkárosodottak segítése	Esélyegyenlőségi program elveinek és programjainak megvalósítása Más települések gyakorlatainak figyelemmel kísérése Kábítószer Egyeztető Fórum működtetése	Egész kerület

		Pszichiátriai betegek és szenvedélybetegek ellátási szerződéseinek fenntartása Egyéni és csoportos foglalkozások biztosítása a Prevenciós Központban és a Gondozóházban Pályázati formában a fogyatékkal élők lakásainak akadálymentesítése	
	Foglalkoztatáspolitikai szempontból hátrányos helyzetűek támogatása	Közfoglalkoztatás szervezése Megváltozott munkaképességűek foglalkoztatása Tanácsadói programok, képzések indítása Kapcsolódás a pályakezdő fiatalok foglalkoztatását elősegítő fejlesztésekhez Önkormányzati hozzájárulás a nappali felsőfokú tanulmányokat folytató diákok internet-előfizetési költségeihez	Egész kerület
Egészségügyi ellátórendszer további fejlesztése	Megelőzési tevékenység	A prevenciós programok folytatása primer és szekunder prevencióval Az egészségtudatos magatartás erősítése	Egész kerület
	A kerületi egészségügyi ellátórendszer eszközparkjának folyamatos fejlesztése	Eszközpark állapotának folyamatos nyomon követése, ütemezett fejlesztése	Szegedi úti és Visegrádi utcai rendelőintézet
	Informatikai fejlesztések	Előjegyzési rendszer, védőnői és egyéb szoftverek, szakrendelők szoftvereinek integrációja Intézmények közötti horizontális kapcsolat megteremtése	Egész kerület
Változatos lakáskínálat biztosítása	Önkormányzati tulajdonú lakásállomány fejlesztése	Önkormányzati lakásállomány bővítése újépítéssel A társasházakban elszórt önkormányzati lakásállomány folyamatos megújítása Az önkormányzati tulajdonú épületek felújítása	A kerületben elszórva a 10 éves épület felújítási terv szerint
	Magántulajdonú lakóingatlanok megújításának	Önkormányzati támogatási rendszer működtetése a	Egész kerület

	támogatása	társasházak és a szövetkezeti lakásállomány megújulásáért Társasházak és szövetkezeti lakóházak segítése szoft eszközökkel: tanácsadás, közösség szervezés, közös képviselők folyamatos informálása, képzése	
	A differenciált bérleti rendszer folyamatos fenntartása	Igényfelmérés és szükséglet alapján a bérleti rendszer szabályozásának felülvizsgálata Fecske hasznosítású lakásrendszer fenntartása	Egész kerület Béke utca 7., Hajdú utca 3., Jász utca 3, Jász utca 91, Párkány utca 38, Tar utca 6, Tar utca 8

3. táblázat. 3. Stratégiai cél: Fejlődő városarculat, magas környezeti minőség

Alcélok	Beavatkozások	Kerületi feladatok	Érintett területek
Funkciógazdag és igényes közterületek kialakítása	Közhasználatú szabadterek kialakítása és fejlesztése	Magas minőségű közterületek kialakítása az újonnan kialakuló lakó területeken	Az új beépítésekkel érintett területek
		Ingatlanfejlesztések során a kapcsolódó közterületek fejlesztése partneri megállapodásokkal	Fejlesztéssel érintett területek
		<u>Kerületen túlmutató feladatok:</u> Funkcióváltó területek közterületeinek megújítása	Fejlesztéssel érintett területek
		Megújuló közterületek a lakótelepeken	AngyalZÖLD+ stratégia szerint
	Közterületi rekreáció lehetőségeinek fejlesztése, a területhasználók igényeinek figyelembevételével	Játszóterek, sportpályák, fitnesz terek, közösségi terek fejlesztése	AngyalZÖLD+ stratégia szerint

Alcélok	Beavatkozások	Kerületi feladatok	Érintett területek
		Közösségi, rekreációs terek fejlesztése	Teljes kerület
		A városrészek identitását erősítő közterületi arculat kialakítása	Teljes kerület
		Lakóutcák humanizálása	Sűrűn épített városrészek
	Intézmények és munkahelyi területek szabad területeinek közhasználatra történő megnyitása	Intézmények belső udvarainak minőségi fejlesztése	Köznevelési intézmények (közhasználatú intézményudvarok)
		Irodaházak magánterületeinek közcélú megnyitása, településrendezési szerződések keretében	Fejlesztéssel érintett területek
	Lakossági partnerség, kommunikáció és szemléletformálás erősítése	Közösségi tervezés gyakorlatának megtartása Környezettudatos programok, rendezvények Környezet- és klímatudatosság erősítése a lakosság körében Környezettudatos nevelés az óvodákban	Teljes kerület
A kerület zöldhálózatának fejlesztése	A Népsziget megújulásának elősegítése	**<u>Kerületen túlmutató feladatok:</u>** Tulajdonviszonyok rendezése	Népsziget
		Kerékpáros, gyalogos és közösségi közlekedési kapcsolatok erősítése	Népsziget
		A pihenő, üdülő és sportfunkciók erősítése	Népsziget
	Ökológiai folyosók fejlesztése a Duna és a Rákos-patak mentén	**Kerületen túlmutató feladatok:** Duna-parti sétányok fejlesztése, újak kialakítása	Duna és Rákos-patak területe
		A Rákos-patak medrének renaturalizálása, a környező közparki területek rekreációs és ökológiai fejlesztése	Duna és Rákos-patak területe
		Kerületen túlmutató feladatok: Közműhálózat felülvizsgálata, a szükséges elemek kiváltása	Duna és Rákos-patak területe

Alcélok	Beavatkozások	Kerületi feladatok	Érintett területek
	A sűrűn épített városrészek zöldfelület állományának fejlesztése	Újlipótváros zöldfelületeinek bővítése az „Újlipótvárosi gyalogos és zöldfelület fejlesztési program” alapján	Újlipótváros
		Lakótelepi zöldterületek fejlesztése	Angyalföld, Vizafogó
	Közparkok, közkertek, zöldsétányok fejlesztése	A közparkok zöldfelületi és rekreációs fejlesztése, funkcióbővítés, a klímaváltozás hatásaihoz való alkalmazkodás,	AngyalZÖLD+ stratégai szerint
	Lakossági partnerség, kommunikáció és szemléletformálás erősítése	Közösségi tervezés gyakorlatának megtartása Önkéntes munka és közösségi kertészkedés lehetőségeinek bővítése, segítségnyújtás a társasházak belső udvarainak fejlesztéséhez Környezettudatos programok, rendezvények Környezet- és klímatudatosság erősítése a lakosság körében Környezettudatos nevelés az óvodákban	Teljes kerület
Alulhasznosított és barnamezős területek rehabilitációja	Ipari területek funkcióváltó átalakulásának elősegítése	Az átalakulás feltételeinek megteremtése városrendezési eszközökkel	Barnamezős területek, kerületi szegélyek
		Kerületen túlmutató feladatok: Területek ideiglenes hasznosítása	Barnamezős területek, kerületi szegélyek
		Kerületen túlmutató feladatok: Magas hozzáadott értéket teremtő, korszerű gazdasági ágazatok megtelepedésének elősegítése	Barnamezős területek, kerületi szegélyek
		Intézményi terület, lakóterület kijelölése ott, ahol a gazdasági funkció megtartása nem indokolt	Barnamezős területek, kerületi szegélyek
		Funkcióváltó, ipari/gazdasági funkcióval bővülő területeken a zöldtető-létesítés támogatása	Barnamezős területek, kerületi szegélyek
		Kerületen túlmutató feladatok:	Barnamezős területek,

Alcélok	Beavatkozások	Kerületi feladatok	Érintett területek
		Talajszennyezéssel érintett területek kármentesítése	kerületi szegélyek
	Városias karakter erősítése a fő közlekedési hálózatokon	Közterület-alakítási terv készíttetése	Váci út, Róbert Károly út

4. táblázat. 4. Stratégiai cél: Fenntartható, emberközpontú mobilitási rendszer

Alcélok	Beavatkozások	Kerületi feladatok	Érintett területek
A környezetterhelés mérséklése a fenntartható mobilitás felé való elmozdulással, a gyalogos és kerékpáros közlekedés fejlesztésével	Forgalomcsillapítás, közterületek újraosztása, burkolatok minőségi fejlesztése	A lakóterületek átmenő forgalmának csökkentése tempo 30-as zónák kijelölésével, valamint a burkolatok javítása a zajcsökkentés érdekében **<u>Kerületen túlmutató feladatok:</u>** A sűrűn épített városrészekben forgalomcsillapítási tevékenységek A szegélyek közti közterületek használatának újragondolása az élhetőbb város érdekében A lakóterületek átmenő forgalmának csökkentése Lakó-pihenő övezet vagy tempo 30-as zónák kijelölésével	Sűrűn épített városrészek, elsősorban Újlipótváros
	Forgalomcsillapított, gyalogos prioritású zónák, területek bővítése	A járdák, gyalogos felületek bővítése, szélesítése a sűrűn épített városrészekben Egységes megjelenésű gyalogos felületek kialakítása Lakótelepek belső járdahálózatának fejlesztése, sétányok további kialakítása A kerületi központok és alközpontok közterületi vonzerejének erősítése minőségi és funkciógazdag gyalogosfelületekkel	Egész kerület

Alcélok	Beavatkozások	Kerületi feladatok	Érintett területek
	Kerékpáros infrastruktúra fejlesztése	A lakóterületek és a kapcsolódó intézményeik közötti kerékpáros kapcsolatok fejlesztése **Kerületen túlmutató feladatok:** Az Eurovelo 6 XIII. kerületi szakaszainak fejlesztése és minőségének javítása A budapesti kerékpáros törzshálózat XIII. kerületet érintő szakaszainak kiépítése, fejlesztése	Teljes kerület, kiemelten a főbb tengelyek
	Közösségi használaton alapuló megoldások erősítése	**Kerületen túlmutató feladatok:** Közösségi kerékpárkölcsönző rendszer (BuBi) lefedettségének bővítése, állomásainak sűrítése Közösségi autóhasználat (car-sharing) részére helybiztosítása	Sűrűn épített belső városrészek
A kerülethatárokon átívelő közlekedési kapcsolatok kiépítése, erősítése, a városrészek átjárhatóságának biztosítása	Kerülethatárokon átívelő közösségi közlekedési kapcsolatok fejlesztése	**Kerületen túlmutató feladatok:** A 2-es villamos északi meghosszabbításának előkészítése A 14-es villamos meghosszabbítása a Nyugati pályaudvarig, illetve a Belváros felé A 3-as villamos Szegedi úton át történő meghosszabbítása az Árpád híd M-ig Az újlipótvárosi trolibusz hálózat belvárosi és budai kapcsolatainak vizsgálata	Egész kerület
	Kerülethatárokon átívelő gyalogos és kerékpáros kapcsolatok fejlesztése	Rákos-patak menti kerékpáros és gyalogos átvezetés Zugló felé Rákosrendezői kerékpáros és gyalogos átvezetés minőségének javítása **Kerületen túlmutató feladatok:** A Dráva utcai gyalogos- és kerékpároshíd előkészítése	Kerülethatár menti területek

Alcélok	Beavatkozások	Kerületi feladatok	Érintett területek
	Kerületközpontokat összekötő közúti kapcsolatok javítása	**Kerületen túlmutató feladatok:** Szegedi úti átkötés támogatása Körvasúti körút előkészítésében való együttműködés Reitter Ferenc utca és a Berlini utca összekötése	Kerülethatár menti területek
Belső közösségi közlekedési kapcsolatok erősítése	Belső közösségi közlekedési kapcsolatok javítása	**Kerületen túlmutató feladatok:** Elektromos midibusz közlekedés kialakítása Újlipótvárosban, a közösségi közlekedési csomópontokhoz kapcsolódóan A 79-es trolibusz útvonalának meghosszabbítása az Árpád híd M-ig	Újlipótváros, Vizafogó
Parkolási problémák kezelése különös tekintettel az igények átrendezésére és a szabályozás újragondolására	Parkolás mennyiségi és minőségi fejlesztése	Újlipótváros parkolási problémáinak enyhítése Parkolási és egyéb közterület használatok közötti konfliktusok mérséklése Nagy értékű lakóterületeken (Marina part és környéke) a parkolási problémák utólagos mennyiségi kezelése **Kerületen túlmutató feladatok:** P+R parkolás lehetőségeinek fejlesztése Újpest-Városkapu térségében	Újlipótváros, Vizafogó, Újpest-Városkapu XIII. kerületi oldala
	Közterületen kívüli parkolás erősítése	A közterületi parkolás helyett a közterületen kívüli megoldások szorgalmazása új konstrukciókkal Céges és kereskedelmi létesítményekhez tartozó parkolók lakossági célú igénybe vételének előkészítése Alternatív parkolási megoldások kezdeményezése	Újlipótváros, Belső-Angyalföld
	Parkolás szabályozási rendszer felülvizsgálata		Egész kerület
Szemléletformálás és a mobilitás-tudatosság erősítése	Mobilitási kampányok szervezése	Mobilitástudatosság-fejlesztési kampányok és rendezvények szervezése a kerületi oktatási és nevelési intézményekben	Egész kerület

Alcélok	Beavatkozások	Kerületi feladatok	Érintett területek
	Intézményi és munkahelyi mobilitási tervek készítése	**Kerületen túlmutató feladatok:** Kerületi intézmények számára munkahelyi mobilitási tervek készítése az optimális és fenntarthatóbb közlekedésért Kerületi foglalkoztatók számára munkahelyi mobilitási tervek készítése	Egész kerület

3.1.4. Akcióterületek

A négy kiválasztott akcióterület – Göncz Árpád városközpont, Marina Part, a Szabolcs és Vágány utcai akcióterület, és a Kassák Lajos utcai akcióterület – mind olyan területek, ahol jelen pillanatban erős fejlesztési potenciál párosul komoly hiányosságokkal. A kiválasztásnál több szempontot mérlegeltünk: egyrészt a területek fejlesztésének összhangban kellett lennie a kerület által elfogadott és érvényben lévő fejlesztési/rendezési dokumentumokkal. Másrészről mindegyikről elmondható, hogy sikeres fejlesztése az egész kerület szempontjából előremutató, hatást gyakorolva tágabb térségére és ezen keresztül a kerület egészére. Bár a fejlesztés fókusza minden esetben változó, az egyes akcióterületek esetében fontos volt a monofunkcionalitás kerülése, a komplex fejlesztési szempontok figyelembe vétele.

Az akcióterületek fejlesztése minden esetben több szereplő együttműködését kívánja meg, ahol a koordináció kerületi feladat marad. A felsorolt akcióterületi beavatkozások következetes végrehajtása csak partnerségben képzelhető el, hiszen ezek komoly része nem kerületi feladat/hatáskör. A fejlesztések üteme változó, sok esetben a kerületen kívül álló tényezők tudják gyorsítani vagy lassítani azt. Ám a kerület koncepciózus hozzáállása olyan stabilitást teremhet, amelyik hosszabb távon tudja biztosítani a kitűzött célok elérését.

Akcióterület	**Göncz Árpád városközpont fejlesztése**
Elhelyezkedés Róbert Károly krt – Esztergomi út – Árboc utca – Váci út – Petneházy utca – Teve utca	
Fejlesztés indokoltsága	Fővárosi szinten is jelentős alközpont a Váci út – Róbert Károly körút – Árpád híd pesti felhajtójának metszéspontja és közvetlen környéke. A 2008-as Integrált Városfejlesztési Stratégia (IVS) akcióterületként jelölte meg a városközponti területet, a Váci út – Róbert Károly körút kereszteződésének környékét, valamennyi térnegyedet figyelembe véve. Erre a területre vonatkozó legfontosabb célkitűzés volt az IVS-ben, 2008-ban, hogy európai szintű multifunkcionális városközpont jöjjön létre a Dunavirág utca - Esztergomi út - Árboc utca - Déryné köz - Angyalföldi út - Teve utca - Petneházy utca - Váci út - Dagály utca - Népfürdő utca által határolt területen. A válság okozta lassabb fejlesztési dinamika preferenciájában hátrébb helyezte a területet, nem indultak el a korábban tervezett beruházások. A 2016. március 30-ai Fővárosi Közgyűlési határozattal engedélyezett városközpont a XIII. kerület legújabb városrésze, egyben leendő akcióterülete, amelyik elsősorban, mint intézményi és igazgatási központ, valamint irodai szolgáltató terület lesz jelen.

Legfontosabb beavatkozások	**Fővárosi jelentőségű új városközpont sokoldalú fejlesztése** A leendő akcióterületen két fő beavatkozási terület található. A Róbert Károly körút déli és a Váci út nyugati oldalán, valamint a Róbert Károly körút északi és a Váci út keleti oldalán lévő terület. E két térnegyed alkotja a Göncz Árpád városközpont területét. Az új Fővárosi Rendezési Szabályzat 90,0 m-es építménymagasságot tesz lehetővé magasházak számára, amely a városközponti projektek számára előnyös. Cél, hogy fővárosi alközpontként és kerületi központként az eddig alapvetően közlekedési csomópontként működő, név nélküli terület Budapest egyik legdinamikusabban fejlődő alközpontja legyen. Fontos a városrész újrapozícionálása, amely mozgatórugója az ingatlanfejlesztések megkezdése és az M3-as metró és állomási környezetének megújítása. Az akcióterület pozíciója erős, a főváros legforgalmasabb közösségi közlekedési tengelye, az M3-as metró, valamint a közelmúltban felújított 1-es villamos találkozása, valamint a BKK és helyközi autóbuszok végállomásai révén jelentős átszállóforgalom jelenik meg. A terület észak-keleti részében lévő munkahelyi funkciók révén jelentős célforgalom is megjelenik a városrészben. <u>A várható beruházások a következők</u>: Az egykori Raiffeisen telek esetében, a tér észak-keleti oldalán, megtörtént értékesítés, konkrét tervek a beépítésre az ITS készítésekor még nincsenek. A volt Volánbusz pályaudvar területén tervezési fázisban van a leendő beépítés, jelenleg készül a beépítési koncepcióterv, majd a koncepcióterv. Várhatóan 2016 nyár végére megismerhető lesz a fejlesztés tartalma. Az ingatlanfejlesztési beruházásokhoz fontos, hogy magas minőségű közterületek és zöldfelületek kapcsolódjanak, amelyek a közösség számára megnyitásra kerülnek. Legfontosabb beavatkozások • Magas minőségű városközponti terület kialakítása • Magasházak megvalósítása • Közterületek és zöldfelületek fejlesztése • Közlekedési kapcsolatok javítása az M3-as metró felújításával kapcsolatban
Partnerség	A városközpont fejlesztése során a főváros, a kerület és a magánfejlesztők szoros együttműködésére van szükség.
Kerületi feladat	A fejlesztőkkel való együttműködés és a közösségi célok elérésének minél erősebb befolyásolása. A területen érintett közlekedési beruházások során (pl. M3-as metró felújítása) az akadálymentesítés és a minőségi közterületek, valamint a korszerű utastájékoztatás iránti igények képviselete.
Lehetséges pénzügyi források	Saját forrás, fővárosi forrás, magánforrás
Indikatív output indikátorok	A beruházás révén létrejövő új ingatlanok száma A beruházás révén létrejövő új munkahelyek száma A beruházás révén kialakított közterületek nagysága

Akcióterület	**Marina Part**
Elhelyezkedés Rákos-patak – Duna part – Paduc köz – Cserhalom utca által határolt terület.	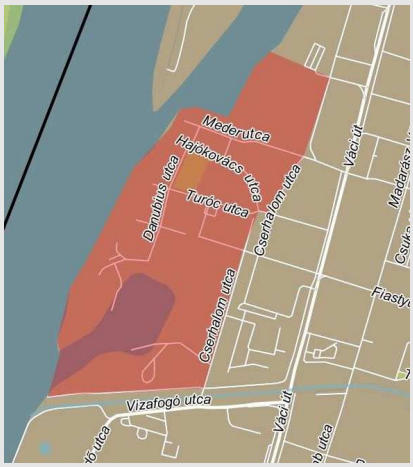
Fejlesztés indokoltsága	A 2008-as IVS akcióterületként fogalmazta meg a Duna-parti területek fejlesztési tengelyét. Stratégiai célként funkciógazdag közterületekkel tarkított új északi belváros kialakítását fogalmazza meg. Az akcióterület kijelölésének okai az alábbiak voltak: – A kialakuló új lakózóna a számtalan érintett fejlesztő és az önkormányzat(ok) együttes jelenlétében egységes stratégiát, a területen messze túlmutató figyelmet kapjon. – Azon közösségi és közszolgáltatási feladatok, intézményi igények meghatározása, amelyek e nagyvárosi kisváros mindennapjaiban helyhez kötötten szükségesek. – Zöldfelületi és vizuális – arculati szempontok messzemenő érvényesülésének szavatolása. – Önkormányzati feladatként a térség hosszú távú fenntarthatóságát szem előtt tartva kontroll gyakorlása a fejlesztői érdekek felett a településrendezés arra alkalmas eszközeivel. A válság okozta visszaesés a Marina Part térségében blokkolta a fejlesztéseket. A meglévő beépítések magas sűrűsége és a beépítetlen területek sivársága miatt jelentős a kontraszt a terület egyes pontjai között. Továbbra is jellemző a terület monofunkcionális arculata, hiányoznak a közösségi szolgáltatások. A közösségi közlekedés megjelenésével a terület elérhetősége kis mértékben javult, ugyanakkor a parkolási problémák továbbra is fennállnak. A Duna-parti területek fejlesztésének lelassulása és az épületállomány stagnálása minden negatívuma ellenére lehetőség van arra, hogy a korábbi, intenzív beépítési szándék helyett hogyan lehet egy közterületi szempontból erőteljesebb, a közszolgáltatásokban gazdagabb, humanizáltabb városrészt kialakítani, az üres telkek beépítési lehetőségeit pedig visszafogottabbá tenni, a monofunkcionális lakókörnyezetet oldani.	

Legfontosabb beavatkozások	**A terület fejlesztése az elzártság és a monofunkcionális jelleg oldásával** A fejlesztések a még nem beépült, de beépítésre szánt telkeken olyan épületeket kell, hogy eredményezzenek, amelyek magas közterületi minőséget és az alsóbb szinteken közszolgáltatásokra is alkalmas funkciókat foglalnak magukban. Azaz olyan beruházásokra van szükség, amelyeken a közösségi infrastruktúra és a szolgáltatások rendszere erősödik, és oldja a monofunkcionalitást. Ennek a törekvésnek egyik előfutára lehet, hogyha a Gyöngyösi utcai metróállomásnál – a Fleisch Ármin közben – lokális jelentőségű alközpont alakul ki (a Duna Plaza-val szemben, a jelenlegi 15-ös és 105-ös autóbusz végállomásánál). A Dagály fürdő jelenlegi fejlesztése révén összefüggő part menti sétány kialakítása, amely a Marina part területét a jelenleginél jobban elérhetővé teszi a part felől is. A Népszigettel való kapcsolat erősítése érdekében, a kis bejáró híd akadálymentesítése továbbra is szükséges, ezzel kerékpárral is átjárhatóvá válnának a XIII. kerület észak-déli rekreációs zónái.
Partnerség	A Marina Part minőségi javítása esetében főváros, a kerület és a magánfejlesztők szoros együttműködésére van szükség, amelyben az önkormányzatnak koordinációs szerepkört kell betöltenie.
Kerületi feladat	A fejlesztőkkel való együttműködés és a közösségi célok elérésének minél erősebb befolyásolása (szolgáltatások, humán közszolgáltatások).
Lehetséges pénzügyi források	Saját forrás, fővárosi forrás, központi költségvetés, magánforrás
Indikatív output indikátorok	A beruházás révén létrejövő új ingatlanok száma (db) A beruházás révén kialakított közterületek nagysága (m^2) A beruházás révén kialakított zöldfelületek nagysága (m^2)

Akcióterület	**Szabolcs utca – Vágány utca akcióterület**
Elhelyezkedés Lehel utca – Dózsa György út – Szabolcs utca – Mohács utca – Vágány utca – Vágány utca meghosszabbított vonala a vasútvonal mentén – vasúti aluljáró meghosszabbított vonala – Bulcsú utca	
Fejlesztés indokoltsága	A 2011-es népszámlálás adatai szerint a kijelölt akcióterületen (a Szabolcs utca – vasúti sínek – Dózsa György út között) található a kerület legnagyobb lakosságszámú szegregátuma. A következetesen végrehajtott szanálások és költöztetések nyomán ez a jelen időszakig nagymértékben módosulhatott, de a rossz műszaki állapotú épületek bontása és a telkek értékesítése jelenleg már folyamatban van. A kiköltöztetett vagy költöztetendő bérlők elhelyezése is feladatot jelent a kerület számára. A már elvégzett szanálási és bontási feladatok nyomán viszonylag sok beépítetlen telek található az akcióterületen. Szintén fontos azonban kiaknázni a még nem üres telkekben (bontás előtt álló épületekben) rejlő potenciált, mint pl. az egykori Szabolcs utcai kórház területe. Megnehezíti a környék kerületi integrációját, hogy a rossz minőségű lakóházak vasút menti zárványterületen helyezkednek el, amit az elmúlt években oldottak a Lehel utca – Szabolcs utca közti önkormányzati építések és magánerős fejlesztések. A válság lecsengése után már megkezdődött a magánberuházások élénkülése a kerület ingatlanpiaci szempontból vonzó részein, itt azonban ezek a beruházások kevésbé jellemzőek, itt fontos szerepet kapnak a közszféra beavatkozásai. A Dózsa György úttól északra fekvő területet nehezen átjárható honvédségi terület választja el a kerületközponttól, így itt a vasút menti zárványjelleg nagyobb kockázatokat rejt. Ezen a részen mindenképp szükséges a kerületközi kapcsolatok erősítése Zuglóval, illetve a Liget Projekt adta lehetőségek kihasználása az állami beruházásokkal való együttműködésben.

Legfontosabb beavatkozások	**A terület komplex fejlesztése, kihasználva a Liget Budapest Projekt keretében megvalósuló beruházást** A fejlesztések ezen a területen egyrészt a hátralévő szanálási, bontási és telekértékesítés feladatok befejezésére irányulnak, amit megfelelő szociális munkával, a költöztetett lakók segítésével és utánkövetésével, új környezetbe való beilleszkedésének támogatásával kell kiegészíteni. A bontást követően az üres telkek értékesítése; a már magántulajdonba került telkeken az új fejlesztések elősegítése. A Szabolcs utca 1-5. alatt megmaradó társasházak esetében kiemelten fontos feladat figyelni az épületek állagromlásának megakadályozására – a befolyásukat elsősorban a társasházi közgyűléseken való aktív fellépésen keresztül érvényesíthetik – illetve a megüresedő bérlemények minél gyorsabb pályáztatása és kiadása, elkerülendő az üres ingatlanok számának növekedését, ami könnyen a társasházak további státuszvesztéséhez vezethet. (A megmaradó társasházakban összesen 122 önkormányzati bérlemény található). Az akcióterületen megmaradó vegyes tulajdonú társasházakban és önkormányzati lakóépületekben a lakók önszerveződésének támogatása közösségszervezéssel, közösségépítéssel. A társasházak műszaki, energetikai felújítása esetén a rászoruló lakókra eső költségek egy részét a kerületi önkormányzat indokolt esetben átvállalhatja a kamatmentes felújítási pályázat keretein belül. A Lehel utca és Szabolcs utca közötti területen az önkormányzat továbbra is működteti és karbantartja az önkormányzati tulajdonú lakóépületeket és a vegyes tulajdonú társasházakban az önkormányzati bérleményeket. Itt cél a vegyes – lakó és munkahelyi – funkció megtartása a lakófunkciót nem zavaró tiszta gazdasági tevékenységek támogatásával. A Dózsa György úttól északra, az egykori kórházi tömb területén a legfontosabb beavatkozás a Liget Budapest Projekttel együttműködésben a Restaurátorközpont és az azt kiegészítő kulturális, köznevelési intézmények létrehozása, a közterületek megnyitása és a zöldfelületek minőségének javítása. A kerületi beavatkozást és tervezést annak kell vezérelni, hogy ezt a folyamatot kihasználva igyekezzen elősegíteni a teljes terület felértékelődését.
Partnerség	A Liget Budapest Projekthez kapcsolódóan szükséges a partneri együttműködésre való nyitottság az állami megvalósítóval. A vasút menti területek esetleges rehabilitációja a Fővárossal és a szomszédos Zugló illetve Újpest kerületekkel való együttműködést igényel. A Nyugati pályaudvar mögötti terület rehabilitációja esetén ajánlott partneri viszonyt kialakítani a VI. kerülettel. A Szabolcs utca dél-keleti részének ingatlanpiaci értékét nagyban meghatározza a magánbefektetőkkel megteremtett partnerség.
Kerületi feladat	A kerület által vezérelt folyamatok következetes végrehajtása az önkormányzati tulajdonú lakásállomány terén, és a minőségi szociális szolgáltatások biztosítása az integrált lakókörnyezetbe költöztetés során. A fejlesztőkkel való együttműködés, és a közösségi célok elérésének minél erősebb befolyásolása (pl. a lakosság számára szabadon használható zöldterületek kialakítása).

Lehetséges pénzügyi források	Állami finanszírozás minél nagyobb mértékű bevonása a Liget Projekthez kapcsolódó fejlesztésekben; Magánerős finanszírozási lehetőségek felkutatása a szanálási és új fejlesztési feladatok elvégzéséhez Saját források az elsősorban szociális célú tevékenységekben
Indikatív output indikátorok	Felújított zöldfelületek nagysága (m^2) – állami feladat a Liget Projekt kapcsán Városi környezetben létrehozott vagy helyreállított közterületek (m^2) – állami feladat a Liget Projekt kapcsán. A XIII. kerület kompetenciája a Szabolcs utca mentén. Újonnan létesített közintézmények (kulturális, közművelődési stb.) (db) – állami feladat a Liget Projekt kapcsán. Szanálásra került / lebontott lakások száma (db) A bontandó épületekből kiköltöztetett és új ingatlanba költöztetett önkormányzati bérlők száma (fő) Megmaradó épületekben karbantartási, felújítási munkálatok száma (eset – db) Önkormányzati támogatással helyreállított lakóegységek (db) Újonnan, magánbefektetői forrásból épült lakások száma (db)

Akcióterület	**Kassák Lajos utcai akcióterület**
Elhelyezkedés Dózsa György út – Angyalföldi utca – Klapka utca – Tüzér utca	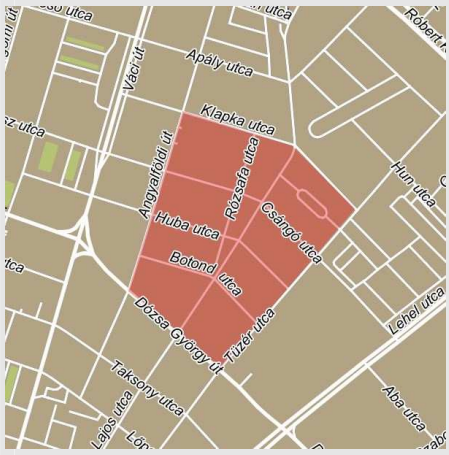
Fejlesztés indokoltsága	A Belső-Angyalföldnek erre a részére jellemző a helyi jelentőségű központok, alközpont hiánya, illetve a kerületi átlagnál rosszabb társadalmi- és lakásmutatók. Magas az önkormányzati tulajdonú lakások aránya. A Váci út mentén jelentkező nagy volumenű magánerős fejlesztések a Belső-Angyalföld városrész Dózsa György úttól délre eső területein képesek voltak dinamizálni a városrész belső területeit is, az akcióterületen azonban a magánberuházások aránya továbbra is csekély. Ezen a területen tehát indokolt az aktívabb önkormányzati szerepvállalás, elsősorban a magas önkormányzati tulajdonhányaddal rendelkező társasházak esetén.
Legfontosabb beavatkozások	**A terület fokozatos, a helyi társadalmat is támogató felértékelése** A fejlesztések elsősorban az akcióterületi lakásállomány minőségének szinten tartására és javítására, másrészt a közterületek és zöldfelületek fejlesztésére irányulnak. Az önkormányzat a tíz éves lakásfelújítási és –karbantartási tervnek megfelelően gondoskodik a társasházak és az akcióterületen álló önkormányzati lakóépület műszaki minőségének megőrzéséről. Továbbra is pályáztatja a megüresedő bérleményeket. Fontos, hogy a szociális intézményrendszer minél

	közvetlenebb kommunikációval, proaktív intézkedésekkel segítsen megelőzni az alacsony jövedelmű önkormányzati bérlők hátralékos helyzetbe kerülését. Mivel a területen magas az önkormányzati tulajdonú lakások aránya, a kerületnek minél erősebben kezdeményező, proaktív szerepet kell vállalnia az egyes társasházak megújulásában. Az AngyalZöld+ programjának megfelelően 2017-2018-ban esedékes a Kassák Lajos utca – Huba utca – Botond utca közötti szakasz zöldterületté alakítása a lakosság tervezési folyamatba való bevonásával, öntözött zöldfelülettel, köztéri bútorokkal, ami segíti a lakókörnyezet élhetőbbé válását és felértékelődését. A beruházás várhatóan már 2016-ban megvalósul. Kiemelt fontosságú beruházás valósulhat meg a Klapka Szolgáltatóház és a környezetében tervezett zöld közterület kialakításával. Az akcióterületről hiányzik a valós helyi alközpont, így újabb bérlakások és lakossági szolgáltatások megteremtése mellett a Szolgáltatóház ezt a hiányosságot is pótolná. Programot szükséges kidolgozni az akcióterületen álló „Malomházak” vagy „Kilencház” néven ismert épületegyüttesre. A lakóházak műszaki állapota nagyon rossz, de a jelenlegi telekkialakítás mellett viszonylag nagy zöldterület tartozik hozzá. Kérdéses, hogy lehetséges-e gazdaságosan átalakítani az épületegyüttest. Fontos szempont lehet a zöldfelület megőrzése, esetleg megnyitása a környék lakosai számára.
Partnerség	A szoros partneri együttműködés itt elsősorban a különféle önkormányzati intézmények és a helyi civil szervezetek között szükséges.
Kerületi feladat	Vezető szerepet vállalni az akcióterület minőségének javításában, a lakókörnyezet, a közterületek és a lakásállomány fokozatos felértékelődésében.
Lehetséges pénzügyi források	Az ingatlanpiac élénkülése nyomán érdemes megvizsgálni a magántőke bevonásának lehetőségét a terület vagy a környező tömbök fejlesztéséhez. Az akcióterület minőségének fokozatos emelése azonban várhatóan elsősorban az önkormányzat saját forrásaiból történhet meg. A társasházak felújításának támogatására fővárosi forrás is igénybe vehető.
Indikatív output indikátorok	Új lakossági szolgáltatások, közfunkciók megjelenése (db) – a Klapka Szolgáltatóház megépítéséhez kapcsolódóan (a projekt megkezdésének időpontja az állami döntéshozó szerven múlik) Felújított zöldfelületek nagysága (m^2) Városi környezetben létrehozott vagy helyreállított közterületek (m^2) Önkormányzati támogatással helyreállított lakóegységek (db) Részlegesen vagy teljesen megújult társasházak száma (db)

3.1.5. Hálózatos projektek

A három kijelölt hálózatos projekt jellemzője, hogy több - vagy az összes - városrészt érintő, egymással összehangolt, térben kapcsolódó projektek, amelyek egy együttműködő rendszer elemeit képzik. A projektek - a Duna-Rákospatak-Népsziget ökológiai folyosó, a lakótelep-állomány komplex rehabilitációja, és a fővárosi jelentőségű irodatengely fejlesztése - olyan projektelemeket tartalmaznak, amelyek a kerület egészére, vagy a kerületi lakosság egy jelentős részére hatással vannak. Mindhárom hálózatos projekt kihat a kerületi zöldfelületi rendszerre, a lakókörnyezetre és a rekreációs lehetőségekre. A kiválasztott projektek összhangban vannak a komplex városfejlesztés, a fejlődő városarculat és magas környezeti minőség, illetve a lakossági életminőség javításának stratégiai céljaival. Az ökológiai folyosó komplex revitalizációja és a lakótelepi lakásállomány energetikai korszerűsítése elsősorban környezeti és életminőségbeli javulást céloz, a fővárosi jelentőségű irodatengely további dinamikus fejlődésének támogatása pedig kiemelt jelentőségű mind a munkahelyteremtésben, mind a kerület gazdaságfejlesztési célkitűzéseiben.

Mindhárom projektről elmondható, hogy akárcsak az akcióterületek esetében, a fejlesztéseket több különböző szereplőnek kell végrehajtania. A felsorolt beavatkozások éppen ezért a fejlesztések teljes tartalmát és sok szereplő feladatait lefedik, a kerületi feladatok pedig külön ki vannak emelve.

Hálózatos projekt	**Duna-Rákospatak-Népsziget ökológiai folyosó**
Elhelyezkedés A Duna a kerület nyugati határvonalát jelenti, amely a kerület északi részén a Népszigetet öleli körül, a Rákos-patak pedig a szomszédos Zuglón keresztül a Dunára merőlegesen, a Tahi úti és a Béke-Tatai lakóteleptől délre torkollik a folyamba.	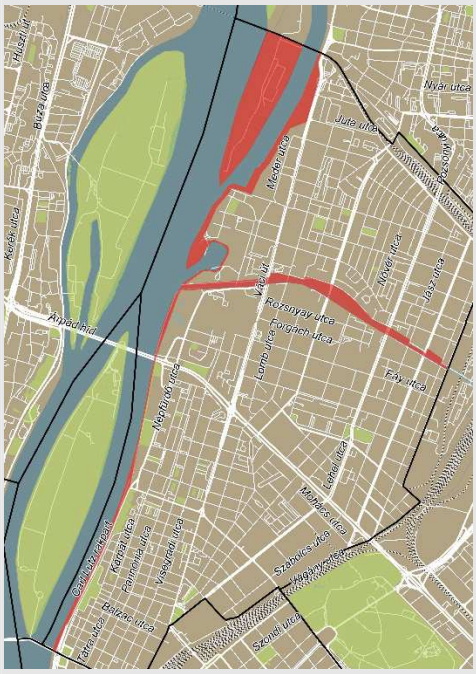
Fejlesztés indokoltsága	A Duna-part, a Rákos-patak és part menti területei, valamint a Népsziget a kerület ökológiai hálózatának legjelentősebb és legnagyobb fejlesztési potenciállal rendelkező elemei. A területekben rejlő lehetőségek jórészt kihasználatlanok, a

	vízfolyások partjai alulhasznosítottak, a Rákos-patak medre túlszabályozott, szükségtelenül mesterséges kialakítású. Mind maguknak az érintett területeknek a jobb hasznosítása, mind a környező területek felértékelődése szempontjából szükséges a fejlesztés. A kerület egyik stratégiai célja az elkövetkező évekre nézve a magas környezeti minőség megteremtése, illetve a jó gyakorlatok folytatása e cél érdekében. A környezet minősége, ezen belül az ökológiai hálózat és a közterületek, zöldfelületek mennyisége és színvonala a lakosok közérzetét, szabadidős és rekreációs lehetőségeit alapvetően meghatározzák, ezért különösen fontos mind a Duna-parti területeken, mind a Rákos-patak környezetében, mind pedig a Népsziget lehetőségeinek kihasználása. A fejlesztés során különösen tekintettel kell lenni arra, hogy a vízfolyások, illetve ligetes területek, egy kerületen, sőt városi szinten is túlterjedő ökológiai hálózatnak a részei, ebből következőleg mind a tervezés, mind a megvalósítás terén különösen fontos a környező önkormányzatokkal, településekkel való együttműködés.
Legfontosabb beavatkozások	A nagyon komplex beavatkozás sok szereplő koordinációját és aktivitását igényli, a lentebb felsorolt feladatok ezek legfontosabb elemeit az összes szereplőre vonatkozóan tartalmazzák. A kitűzött célok elérése érdekében általános feladat egy olyan nonprofit szervezet létrehozása, amely a tervezési és majd a megvalósítási feladatokat operatív módon tudja koordinálni. Általános feladat, hogy a területekre vonatkozó konkrét célok, illetve projektek, tervek elkészítése előtt közvélemény-kutatással meg kell ismerni a lakók, a területeket használók véleményét, illetve – ahol erre lehetőség van – közösségi tervezéssel bevonni őket a tervezési folyamatba. **Konkrét feladatok** <u>Rákos-patak:</u> – mesterséges patak meder oldása, renaturalizálás, – vizuálisan zavaró felszín feletti közművek felszín alá helyezése, – gyalogos ösvények és futópálya kiépítése, – kerékpárutak fejlesztése, – játszóterek, szabadtéri tornapályák kialakítása, – (vízminőség-javítás: nem kerületi hatáskör). <u>Duna-parti területek:</u> A Duna menti területek szabályozását alapvetően a Duna-parti Építési Szabályzat (DÉSZ) határozza meg, amelynek kidolgozása a főváros hatásköre. A szabályzat alapvetően a Duna főmedrével közvetlenül határos telkek és a Margitsziget szabályzatát és szabályozási tervét foglalja magában. A kerület feladata a DÉSZ készítésében való részvétel, a készülő szabályzat véleményezése a saját településrendezési eszközökkel összhangban. – természetesebb vízparti területek létrehozása, vízparti növények visszatelepítése, – gyalogos ösvények, futópálya létrehozása, – kerékpárút kiépítése – parti játszóterek és szabadtéri sportpályák kialakítása – (dunai közösségi közlekedés erősítése: nem kerületi hatáskör) <u>Népsziget:</u> – tulajdonviszonyok rendezése,

	– barnamezős területek revitalizálása, fejlesztése, – sport funkció erősítése: sportegyesületek lehetőségeinek javítása, futópálya, kerékpárút építése, – pihenő és rekreációs lehetőségek fejlesztése: igényes zöldfelületek kialakítása, asztalok, padok, tűzrakóhely elhelyezése
Kerületi feladat	A kerület feladata egyrészt az érintett településekkel, kerületekkel és a fővárossal való együttműködés, a közös tervezés és gondolkodás előmozdítása. A saját partszakaszokon pedig kerületi feladat a közterületek állapotának javítása, igényes, új köz-, sport és játszóterek létrehozása, sétányok és futópályák kialakítása.
Partnerség	A fejlesztések során a Duna és a Rákos-patak által érintett kerületek és a főváros, a vízminőség javítása érdekében pedig a patak (és a Duna) egész vízgyűjtőjének települései közti összhangra van szükség. A tervezésbe az érintett önkormányzatokon kívül a kerületi lakosságot és civil szervezeteket is javasolt bevonni.
Lehetséges pénzügyi források	KEHOP, VEKOP, Saját forrás, fővárosi forrás, EU forrás
Indikatív output indikátorok	A beruházás révén létrejövő kerékpárút hossza A beruházás révén létrejövő futópálya hossza A beruházás során kialakított sétány hossza A beruházás révén kialakított új közterületek, játszóterek, sportterek nagysága A renaturalizált patakmeder hossza

Hálózatos projekt	**Lakótelep állomány komplex rehabilitációja**
Elhelyezkedés A XIII. kerület teljes szétszórtan találhatóak paneles és hagyományos technológiával épült lakótelepek, amelyek a kerületi lakásállomány legalább harmadát teszik ki.	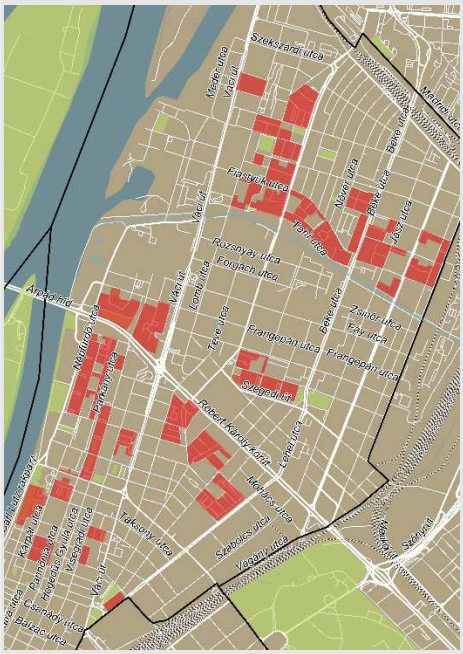
Fejlesztés indokoltsága	A kerületi lakótelep állomány az elmúlt évek során részben megújult, egyes területei – elsősorban a Kárpát utcai, a Vizafogó illetve a Népfürdő utcai lakótelepek – elhelyezkedésük és a fővárosi ingatlanpiaci folyamatainak következtében kifejezetten jól pozícionáltak. A számos önkormányzati közterületi fejlesztés– többek között az Országbíró sétány, a Vizafogó sétány, a Gyöngyösi sétány vagy a Kárpát utcai lakótelep közpark és játszótér fejlesztése, vagy korábban a Gyermek tér megújítása Angyalföld téglás lakótelepi részén – az elmúlt évek során alapvetően hozzájárult a kerületi lakótelepek státuszának stabilizálásához. Az épületállomány azonban, bár voltak komolyabb tömbfelújítások a nagy állami támogatások idejében, általánosságban felújításra szorul. Továbbá a lakásépítés újbóli fellendülésével a kerületben szükségessé válik a lakótelepek státuszának megőrzése. Ez megvalósítható egy komplex, a közterületi és épületállományra egyaránt koncentráló program segítségével, ami kihasználja a lakótelepeknek azt a nagyon is előnyös adottságait, hogy magas a zöldterületek aránya, és könnyen elérhetők a legfontosabb lakossági szolgáltatások (kereskedelem, oktatás-nevelés, intézmények stb.).

Legfontosabb beavatkozások	<u>Épület felújítási program</u> – Az épületállomány fokozatos megújítása energiahatékonysági és gépészeti szempontok figyelembe vételével, a hozzáférhető központi támogatások maximális kihasználásával (pl. társasházi és egyéni LTP és kombinált felújítási hitel, önkormányzati felújítási támogatás és időszakosan elérhető támogatások együttes felhasználása) és szakmai támogatás biztosításával <u>Közterület fejlesztés</u> – A lakótelepi közterületek folyamatos megújítása és karban tartása az AngyalZÖLD+ program által kialakított ütemterv szerint – Lakótelepi alközpontok (agorák) fejlesztése a felújított közterületeken a közösségszervezés/közösségépítés eszközeivel – -A lakótelepi területek parkolási problémáinak minőségi és mennyiségi kezelése <u>Életkorspecifikus társadalmi problémák kezelése</u> – Fokozott figyelem fordítása a néhány, elöregedő lakossága miatt szociális szempontból kihívást jelentő lakótelepre
Kerületi feladat	– Szakmai támogatás nyújtása a közös képviselők/lakóközösségek részére az energiahatékonysági beruházásokról: fórumok szervezése, illetve a Közszolgáltató Zrt-nél tanácsadási tevékenység folytatása – Lakóközösségek szervezése – a jelenleg is folyó Lakóközösségi Napok program kiterjesztése és adaptálása egy-egy konkrét helyszínre – A közösségi tervezés eszközeinek további alkalmazása a közterületek fejlesztésénél (az AngyalZÖLD+ komoly hangsúlyt fektet rájuk) – A szövetkezeti és társasházak számára jelenleg is nyújtott kamatmentes felújítási hitel fenntartása, a források lehetséges bővítése – A parkolási helyzet kezelésének lakótelepenkénti vizsgálata
Partnerség	A kerület (elsősorban a Közszolgáltató Zrt) illetve a lakóközösségek és a közös képviselők között kialakított partnerség alapja a lakótelepi megújulásnak. E három szereplő jó kommunikációja és jó együttműködése még a nagy volumenű állami támogatások nélkül is sikeresen járulhat hozzá a lakótelepek fokozatos megújulásához.
Lehetséges pénzügyi források	– Központi támogatási források: LTP (társasházi és egyéni) és kamattámogatásos hitel igénybevétele – Lakossági források – a lakástulajdonosok saját ráfordítása az épületállomány megújítására – Kerületi források a közterület rehabilitációjára illetve a közösségépítő programok szervezésére – Kerületi forrás – a kamatmentes felújítási hitel keretében, ami a kerületi társasházak és szövetkezeti lakóházak felújítási, helyreállítási munkáinak elvégzésére vehető fel – Európai Uniós–a lakosság számára is hozzáférhető pályázat az épületek energiahatékonyságának növelését célzó felújítások támogatására – Egyéb külső forrás (pl Európai Befektetési Bank) igénybe vétele, akár az önkormányzat részvételével végrehajtott komplex, több épületet magába foglaló felújításhoz

Indikatív output indikátorok	– Megújult/karbantartott lakótelepi közterületek nagysága (m2) – Megújult/karbantartott lakótelepi zöldterületek nagysága (m2) – Energetikai felújításon átesett lakótelepi épületek száma (db) – Megszervezett közösségépítő programok száma a lakótelepeken (alkalom) – Lakóközösségek/közös képviselők számára tartott felújítással kapcsolatos szakmai fórumok száma (alkalom), résztvevő személyek száma (db)

Hálózatos projekt	**Fővárosi jelentőségű irodatengely**
Elhelyezkedés A Váci út XIII. kerületi szakasza, kiegészítve a Róbert Károly körút, Dózsa György út menti, magas fejlesztési potenciállal bíró területekkel	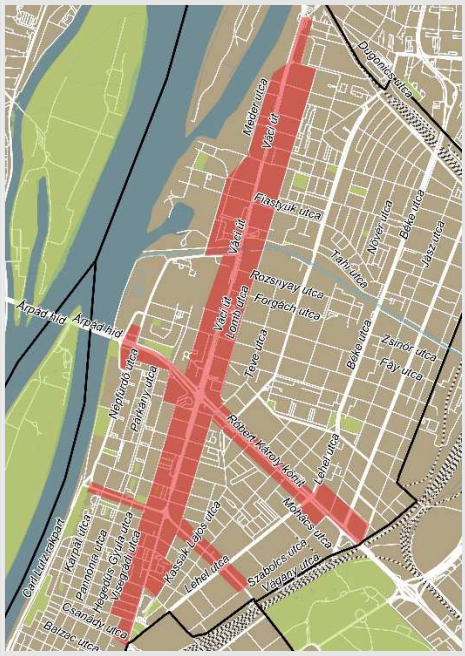
Fejlesztés indokoltsága	A rendszerváltást követően a Váci út mentén a korábbi rozsdaövezeti területeken modern iroda- és szolgáltató tengely alakult ki, építészetileg igényes, funkcionálisan komplex irodai létesítmények épültek. A kerület tudatos városfejlesztési stratégiájának köszönhetően ez a folyamat az igényes városi arculat kialakításán és a munkahelyteremtésen túl az utóbbi években az önkormányzat céljait és a kerületi lakosság igényeit is szolgálták: a világszínvonalú, energiatudatos épületek létesítése egyben közhasználat számára megnyitott zöldfelületek fejlesztésével is járt, az épületek részeként kialakított zöldtetők és zöldhomlokzatok pedig beilleszkedtek a kerületi zöldfelületi rendszerbe. A kerület legnagyobb főútjai – a Váci út, a Róbert Károly körút és a Dózsa György út – az irodafejlesztések célterületei, ám arculatuk továbbra is vegyes, több helyen megmaradtak kihasználatlan és barnamezős területek. Az irodatengely tehát továbbra is a kerület legnagyobb gazdaságfejlesztési potenciáljával bír. A válságot követően a fejlesztések lelassultak, ám a Stratégia megírásának idején új lendületet kaptak. A magánfejlesztőkkel kialakított partnerség, a törekvés az irodatengely további fejlesztésére és kiterjesztésére összhangban van a Stratégia két horizontális célkitűzésével, az „intelligens város” koncepciójával és a „meghatározó fővárosi szerepkör” betöltésével, valamint a stratégiai célok közül a „komplex városfejlesztéssel” és a „fejlődő városarculat, magas környezeti minőség” igényével. Az „irodafolyosó” hálózatosodása, kiterjedése a Róbert Károly körút és a Dózsa György út menti telkekre spontánul is megindult (Duna Tower, Európa Torony, Vision Towers, Spirál Irodaház stb.), ám lassabb ütemben. Ezeken a területeken mindenképp szükséges a kerület tudatos városfejlesztési tevékenysége, a magánpiaci befektetések és az önkormányzati fejlesztési tervek összehangolása.

Legfontosabb beavatkozások	<u>Stabil partneri kapcsolat fenntartása a különböző szereplőkkel</u> Az irodatengely fejlesztése nagymértékben a magánpiaci befektetők döntésein múlik, a kerületi önkormányzat lehetőségei ebben az esetben elsősorban a koordinációra, a befektetőkkel való partneri együttműködésre, valamint a fejlesztések adta lehetőségek kihasználására korlátozódnak. A kerületnek folytatnia kell az eddigi sikeres gyakorlatokat a magas energiahatékonyságú épületek támogatása, a településrendezési szerződés keretei közt közhasználatra megnyitott zöldfelületek igénylése, és a zöldtetősítés, zöldhomlokzat kialakításának bátorítása tekintetében. A Váci út menti fejlesztések dinamizmusa részben annak volt köszönhető, hogy a rendszerváltás után a kerület a nagyméretű telkeket egyben tartotta, itt munkahelyi funkciót jelölt ki, ami a Váci út mentét vonzó befektetési tereppé tette nagy volumenű fejlesztésekhez. A hálózatos projekt megvalósítása során ugyanezt a stratégiát szükséges követni a fő útvonalak mentén. Jelentős fejlesztési potenciállal bíró területek a Váci út mentén a volt Láng Gépgyár és a Csavargyár, valamint a korábbi Angyalföldi Erőmű területe. A kerületi Tervtanácsnak törekednie kell arra, hogy a befektetők ezek építészeti értékeit megőrizve alakítsák ki az új fejlesztéseket (mint pl. a GTC White House legfrissebb tervei a Dunyov István utcai Felvonójavító körül). A fejlesztési terület szempontjából az elkövetkező években az egyik legnagyobb kockázatot az M3 metróvonal felújítása jelenti 2019-ig. A kerületnek a Fővárossal és a Budapesti Közlekedési Központtal is szoros együttműködést kell kialakítania, hogy hatékony lobbi-tevékenységet fejthessen ki a kiváltó közösségi közlekedési vonalak optimalizálása érdekében, így a környékbeli munkahelyek továbbra is könnyen megközelíthetőek maradjanak. Az új irodaházak kialakítása kapcsán fontos az egyéni közlekedésen túli elérhetőség biztosítása (közösségi közlekedés, kerékpár) a közúti forgalom és a parkolási igények mérséklése végett.
Kerületi feladat	– partneri viszony megtartása, megerősítése a fejlesztőkkel és a fejlesztési környezetet befolyásoló fővárosi és kormányzati szereplőkkel – Településrendezési szerződések: a kerületnek folytatnia kell törekvését a közcélra megnyitott zöldfelületek, beépített zöldfelületi elemek, magánfejlesztések nyomán igényesen megújuló közterületek tekintetében Egyeztetés a BKK-val és egyéb fővárosi szereplőkkel a közösségi közlekedési hálózat bővítése, felújítása kapcsán
Partnerség	A kerületnek elsősorban a magánpiaci szereplőkkel, másrészt a közösségi közlekedés minőségének megtartása érdekében a Fővárossal és a BKK-val kell szoros partneri viszonyt kialakítania.
Lehetséges pénzügyi források	Magánforrás, valamint saját forrás a stabil partneri kapcsolatok fenntartására a különböző szereplőkkel.
Indikatív output indikátorok	A hálózatos projekt területi elemei (Váci út, Róbert Károly körút, Dózsa György út) mentén épülő új irodaházak (db, m^2) A fejlesztések nyomán a kerületben megjelenő új munkahelyek (db) Magánfejlesztések keretei közt megújuló nyitott közterületek és zöldfelületek (m^2)

3.1.6. Településfejlesztési akciók összehangolt rendszere

A következő táblázatok az akcióterületekhez rendelt projektek és a hálózatos projektek ütemezését illetve finanszírozási lehetőségeit tartalmazzák.

Az ütemezés táblázat tulajdonképpen háromféle időtávot jelenít meg a feltüntetett projektek esetében:

- rövidtáv: 2016 - 2018
- középtáv: 2018 – 2022
- hosszútáv: 2022 után

Egyes projektek több időtávot is lefedhetnek jellegüknek megfelelően. Az ütemezés táblázat megmutatja közelítőleg az egyes projektek várható átfutási idejét, illetve az ütemezés alapján felállítható a projekteknek egy prioritási sorrendje, amely sorvezetőként szolgálhat az Önkormányzatnak a projektek előkészítésében és a szükséges források megszerzésében.

Az ütemezés táblázathoz kiegészítésként szolgál a finanszírozás fejezet, amely megmutatja, hogy az egyes projektekhez milyen források lehívására, megszerzésére lehet lehetőség.

3.2. ÜTEMEZÉS

3.2.1. Akcióterületek

Projekt neve	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2022 után
GÖNCZ ÁRPÁD VÁROSKÖZPONT FEJLESZTÉSE								
Magas minőségű városközponti terület kialakítása		x	x	x	x	x	x	x
Magasházak építése		x	x	x	x			
Közterületek és zöldfelületek fejlesztése		x	x	x				
Közlekedési kapcsolatok javítása az M3-as metró felújításával kapcsolatban	x	x	x	x				
MARINA PART FEJLESZTÉSE								
Közösségi infrastruktúra és szolgáltatások rendszerének fejlesztése		x	x	x				
Dagály fürdő fejlesztéséhez kapcsolódó part menti sétány kialakítása	x	x						
Népszigethez kapcsolódó gyalogos híd akadálymentesítése		x	x	x				
SZABOLCS UTCA-VÁGÁNY UTCA FEJLESZTÉSE								
Szanálás és bontás	x	x	x					
Üres telkek értékesítése		x	x	x				
Önkormányzati lakásállomány karbantartása	x	x	x	x	x	x	x	x
Közösség építés	x	x	x	x	x	x	x	x

Projekt neve	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2022 után
Restaurátor központ és hozzá tartozó intézmények	x	x						
Sétány és alközpont kialakítása			x	x	x			
KASSÁK LAJOS UTCAI AKCIÓTERÜLET								
Önkormányzati lakások karbantartása	x	x	x	x	x	x	x	x
Társasházak felújításának folyamatos támogatása	x	x	x	x	x	x	x	x
Szociális intézmények bevonása	x	x	x	x	x	x	x	x
Klapka szolgáltatóház	x	x	x					
Önkormányzati koncepció és terv a Malomházak átalakításáról		x	x					

3.2.2. Hálózatos projektek

Projekt neve	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2022 után
DUNA – RÁKOS-PATAK – NÉPSZIGET ÖKOLÓGIAI FOLYÓSÓ								
Rákos-patak menti területek rekreációs fejlesztése	x	x	x	x	x	x	x	
Népsziget barnamezős területeinek fejlesztése								x
Népsziget rekreációs célú fejlesztése				x	x	x	x	
Duna menti területek rekreációs fejlesztése				x	x	x	x	
LAKÓTELEPÁLLOMÁNY KOMPLEX REHABILITÁCIÓJA								
Épület felújítási program		x	x	x	x	x	x	x
Közterület fejlesztés	x	x	x	x	x	x	x	x
Életkor-specifikus társadalmi problémák kezelése	x	x	x	x	x	x	x	x
FŐVÁROSI JELENTŐSÉGŰ IRODATENGELY								
Stabil partneri kapcsolat fenntartása a különböző szereplőkkel	x	x	x	x	x	x	x	x

3.3. FINANSZÍROZÁS

3.3.1. Akcióterületek

Projekt neve	Saját forrás	Fővárosi forrás	Központi költségvetés	EU forrás	Magánszektor
GÖNCZ ÁRPÁD VÁROSKÖZPONT FEJLESZTÉSE					
Magas minőségű városközponti terület kialakítása	x	x			
Magasházak megvalósítása					x
Közterületek és zöldfelületek fejlesztése	x	x			
Közlekedési kapcsolatok javítása az M3-as metró felújításával kapcsolatban		x	x	x	
MARINA PART FEJLESZTÉSE					
Közösségi infrastruktúra és szolgáltatások rendszerének fejlesztése	x				x
Dagály fürdő fejlesztéséhez kapcsolódó part menti sétány fejlesztése			x		
Népszigethez kapcsolódó gyalogos híd akadálymentesítése	x	x	x		x
SZABOLCS UTCA-VÁGÁNY UTCA FEJLESZTÉSE					
Szanálás és bontás	x				x
Üres telkek értékesítése	x				
Önkormányzati lakásállomány karbantartása	x				
Közösség építés	x				

Projekt neve	Saját forrás	Fővárosi forrás	Központi költségvetés	EU forrás	Magánszektor
Restaurátor központ és hozzá tartozó intézmények			x		
Sétány és alközpont kialakítása	x			x	x
KASSÁK LAJOS UTCAI AKCIÓTERÜLET					
Önkormányzati lakások karbantartása	x				
Társasházak felújításának támogatása	x	x	x		x
Szociális intézmények bevonása	x				
Kassák – Huba - Botond utcai szakasz zöldterületté alakítása	x				
Klapka szolgáltatóház	x				
Önkormányzati koncepció és terv a Malomházak átalakításáról	x				

3.3.2. Hálózatos projektek

Projekt neve	Saját forrás	Fővárosi forrás	Központi költségvetés	EU forrás	Magánszektor
DUNA – RÁKOS-PATAK – NÉPSZIGET ÖKOLÓGIAI FOLYÓSÓ					
Rákos-patak menti területek rekreációs fejlesztése I. ütem	x	x	x	x	
Rákos-patak menti területek rekreációs fejlesztése II. ütem	x	x	x	x	
Népsziget barnamezős területeinek fejlesztése	x		x	x	x
Népsziget rekreációs célú fejlesztése	x	x	x		
Duna menti területek rekreációs fejlesztése	x	x	x		
LAKÓTELEPÁLLOMÁNY KOMPLEX REHABILITÁCIÓJA					
Épület felújítási program	x		x	x	x
Közterület fejlesztés	x	x			
Életkor-specifikus társadalmi problémák kezelése	x				
FŐVÁROSI JELENTŐSÉGŰ IRODATENGELY					
Stabil partneri kapcsolat fenntartása a különböző szereplőkkel	x				

4. ANTISZEGREGÁCIÓS PROGRAM

4.1.1. Leromlott lakóterületek városszerkezeti elhelyezkedése és helyzetelemzése

A 2008-as Integrált Városfejlesztési Stratégia és annak kétévenkénti felülvizsgálatai megállapították, hogy a 2001-es népszámlálási adatok alapján az érvényben lévő szabályozás szerint a kerületben nem volt szegregátumnak vagy szegregálódással veszélyeztetettnek tekinthető terület. A szegregációs mutató határértéke azonban 2014-ben, a 314/2012. kormányrendelet alapján módosításra került,[3] és a korábbi szabályozáshoz képest lényegesen csökkent. Így a 2011. évi népszámlálási adatok alapján a XIII. kerületben három szegregátum és öt szegregációval veszélyeztetett terület került lehatárolásra.

6. ábra. Szegregált és veszélyeztetett területek Belső- és Középső-Angyalföldön, illetve a Keleti vegyes beépítésű városrészben (1-3: szegregált lakóterület; 4-8: szegregálódással veszélyeztetett lakóterület). Forrás: KHS, Népszámlálás 2011

[3] A XIII. kerület a Fővárosi kerületek I. csoportjába került: ezekben szegregált területnek az számít, ahol a szegregációs mutató értéke eléri vagy meghaladja a 20 százalékot, szegregációval veszélyeztetettnek az a terület számít, ahol a szegregációs mutató értéke eléri a 15 százalékot, de kisebb, mint 20 százalék.

A 2011-es Népszámlálás óta eltelt öt évben bekövetkezett programszerű szanálások illetve a nagyarányú építkezések miatt jelentősen változott több szegregátum illetve szegregációval fenyegetett terület összetétele. Éppen ezért a jelen anti-szegregációs program ezen területek esetében jelzi a folyamatban lévő lakosság változást, és hárommal közülük (Szabolcs utca környéke, Kassák Lajos utca környéke és Teve utca 45-49) külön foglalkozik a rehabilitációs folyamatokat röviden leíró részben.

A Stratégia megalapozó vizsgálata részletesen bemutatta a 15 illetve 20 százalékos szegregációs határértéket és az 50 fős lakosságszámot meghaladó öt veszélyeztetett terület, illetve a három szegregátumnak tekinthető lakóterület helyzetét. A legnagyobb, Szabolcs utcai szegregátum Belső-Angyalföld városrészben található. Hosszú ideje ez a kerület legnagyobb kiterjedésű rossz társadalmi és lakásmutatókkal bíró lakóterülete. Ezen kívül két kisebb szegregált tömb található még a Keleti vegyes beépítésű városrész vasúti területhez közeli részén. Öt veszélyeztetett területből négy szintén a Keleti vegyes városrész átalakuló területein, a Szent László utca mentén található, egy pedig Középső-Angyalföldön, a Teve utca – Rozsnyai utca – Röppentyű utca – Fáy utca által határolt két tömbben.

A kerületi átlagnál lényegesen rosszabb társadalmi és lakásmutatókkal jellemezhető lakóterületek többnyire a vegyes lakó- és gazdasági funkciójú területeken, sokszor részben barnamezős, alulhasznosított telkeken találhatók. A nyolc szegregált, illetve veszélyeztetett lakóterületből hat a kerületet keletről határoló vasútvonal mentén vagy a vasútvonal közelében, részben zárványterületen helyezkedik el. Jellemző ezeken a területeken – illetve a környezetükben – az önkormányzati bérlakások magasabb aránya. Kiemelkedően magas pl. az önkormányzati tulajdonú lakások aránya a Szabolcs utca elején található társasházakban, ahol a kerület legnagyobb leromlott lakóterülete található, de szintén sok önkormányzati lakás és épület található a Szent László utcában is, amely mentén egy szegregált és három veszélyeztetett tömb található. A megjelölt területeken sokszor magas a rossz állapotú, alacsony komfortfokozatú lakások aránya, és a vegyes társasházi tulajdonszerkezet miatt a karbantartási, felújítási munkálatok egyes esetekben sokáig elhúzódhatnak. Az is figyelemre méltó azonban, hogy a lehatárolt tömbök közelében sok esetben találhatók új építésű, jó minőségű önkormányzati lakóépületek és magánerős új társasházak is.

Az elmúlt évek során a kerület alacsonyabb presztízsű területei a piaci folyamatok eredményeképpen folyamatos átalakulásban voltak. Megújulásukban sok esetben a kerületi önkormányzat is aktív szerepet vállalt. Különösen fontos volt a leromlott lakóterületeken történő önkormányzati beavatkozás a gazdasági válságot követő megtorpanás idején. Az önkormányzat 1998-ban dolgozta ki 10 éves lakóház-felújítási és szanálási programját, amelyet évente felülvizsgál, és amelynek legutóbbi (2015-ös) verziója 2024-ig jelöli ki a kerület teljes vagy részleges tulajdonában álló épületek karbantartási, felújítási, szanálási és bontási feladatait.

5. táblázat. A KSH szegregációs térképe alapján megjelölt területek jellemzői

	Szegregációs térképen megjelenített terület	Kategória (szegr. mutató)	Lakos-ság	Lakásál-lomány	Jelenlegi állapot
1.	Szabolcs u. - Dózsa Gy. út - vasút – Bulcsú u. vonala	Szegregált (21,4)	1 062	650	2013. június 27-től megkezdődött a Szabolcs köz 1. és a Szabolcs u. 7., 11., 13. alatti társasházak szanálása
2.	Palóc u. - Szegedi út - Dévényi u. - Diós u.	Szegregált (28,3)	79	33	Diós utca 12: jó állapotban lévő épület, a gázhálózat bevezetése 2018-ra tervezett
3.	Frangepán u. - Szent L. út - Petneházy u. - Reitter F. u.	Szegregált (26,3)	206	119	Reitter F. u. 65/B: megfelelő állapotú, megmaradó épület Petneházy utca 77/D: több alacsony komfortfokozatú lakás, de az épület megfelelő állapotú
4.	Tüzér u. - Róbert K. krt. - Csata u. - Hun u.	Veszélyeztetett (16,7)	90	47	Csata u. 2/B és 4 (vegyes tulajdonú társasházak): jó műszaki állapot, folyamatos karbantartás, 23+25 lakás
5.	Országbíró u. - Tatai u. - Ambrus u. - Szent L. út	Veszélyeztetett (17,6)	155	81	Szt. László 39: 28 lakásos, 3 utcai homlokzat (Ambrus, Szt. László, Tatai), önkormányzati épület, sok komfort nélküli lakás
6.	Szent L. út - Kisgömb u. - Dévényi u. - Mór u.	Veszélyeztetett (16,8)	161	105	
7.	Zsinór u. - Fáy köz - Fáy u. - Reitter F. u.	Veszélyeztetett (18,4)	135	83	Zsinór u. 37: 46 lakásos önkormányzati épület
8.	Rozsnyai u. - Röppentyű u. - Fáy u. - Teve u.	Veszélyeztetett (17,6)	441	244	Fáy 18 – Röppentyű 36: kiürítve, bontandó Forgách utca 18: bontandó 2013. június 27-től megkezdődött a Teve utca 45-47., 49/a, 49/b szám alatti társasházakban lévő ingatlanok szanálása

Forrás: KHS, Népszámlálás 2011; XIII. kerületi Lakás- és helyiséggazdálkodási koncepció (2015-2019), valamint a Közszolgáltató Zrt. adatközlése

Szanálásra illetve bontásra az önkormányzat jellemzően a rossz műszaki állapotú, előnytelen telekstruktúrájú épületeket jelöli ki, amelyek tartós hiba miatt gazdaságosan nem felújíthatók, illetve ahol magas az alacsony komfortfokozatú lakások aránya, és azok komfortosítása az épület műszaki állapota miatt nem, vagy csak gazdaságtalanul lenne megoldható. A tíz lakásnál kisebb épületek nem üzemeltethetők gazdaságosan, így szükséges ezek fokozatos kivezetése az önkormányzati lakásállományból. Cél továbbá a társbérletek végleges felszámolása, és az alacsony önkormányzati tulajdoni hányadú épületekben található állomány csökkentése (pl. közel háromszáz albetét, amely egy adott társasházon belüli egyetlen önkormányzati tulajdon). A megmaradó lakásállomány két harmada így is vegyes tulajdonú társasházban van, bár jellemzően nagyobb önkormányzati tulajdoni

hányad mellett. Ezek állapotát a Közszolgáltató Zrt. a felújítási programban kijelölt beavatkozásokkal, illetve a társasházaknak nyújtott visszatérítendő kamatmentes felújítási támogatással segítette. A szanálások során az önkormányzat célja, hogy a megüresedő lakások lakóit jobb minőségű bérleménybe léptesse tovább.

6. táblázat. A társasházakban található önkormányzati lakásállomány megoszlása komfortfokozat szerint

Komfortfokozat	2011	2012	2013	2014[4]
Összkomfortos	753	762	772	775
Komfortos	2 236	2 225	2 220	2 283
Félkomfortos	417	416	402	397
Komfort nélküli	746	735	706	698
Szükséglakás	62	50	50	46
ÖSSZESEN:	4 214	4 188	4 150	4 199

Forrás: Beszámoló a lakás- és helyiséggazdálkodási koncepció 2011-2014. évi feladatainak teljesítéséről

7. táblázat. Önkormányzati tulajdonú épületekben található lakásállomány megoszlása komfortfokozat szerint

Komfortfokozat	2011	2012	2013	2014[5]
Összkomfortos	549	562	572	674
Komfortos	1 453	1 399	1 389	1 392
Félkomfortos	166	148	146	146
Komfort nélküli	287	238	234	229
Szükséglakás	25	24	23	23
ÖSSZESEN:	2 480	2 371	2 364	2 464

Forrás: Beszámoló a lakás- és helyiséggazdálkodási koncepció 2011-2014. évi feladatainak teljesítéséről

A lakóház-felújítási és szanálási program folyamatos végrehajtása, valamint a leromlott területekre irányuló intenzív önkormányzati erőfeszítések (különösen a Teve utca 45-49, a Szabolcs köz és a Szabolcs utca 7-13 szanálási feladatai, illetve a Szent László út környékén végrehajtott karbantartási és felújítási munkák) nyomán a 2011-es népszámlálási adatok alapján szegregátumként vagy szegregálódással veszélyeztetett területként megjelölt lakóterületek a 2011-2016 közötti időszakban nagyobb változásokon eshettek keresztül. A jelenleg folyó szanálási munkák közvetlenül érintik pl. a Szabolcs utcai 1. számú szegregátumot, a Keleti vegyes városrészben található 6. számú veszélyeztetett lakóterületet (a Dévényi út 14. szanálásával) és a Teve utcai 8. számú veszélyeztetett lakóterületet; ezeken a területeken tehát a jelenlegi lakónépesség illetve a lakott lakások adatai már

[4] 2014.10.31-i állapot

[5] 2014.10.31-i állapot

nem egyeznek meg a népszámláláskori adatokkal. Továbbá a 2. számú szegregátumban (Palóc u. - Szegedi út - Dévényi u. - Diós u.) várhatóan 200 lakásos társasház épül, alaposan átalakítva az amúgy is alacsony lakosság számú terület összetételét.

Rehabilitációs területek

Szabolcs utca - Vágány utcai akcióterület

A jelen Stratégiában javasolt akcióterület határai a Lehel utca a Bulcsú utcától a Dózsa György útig, a Dózsa György út a Szabolcs utcáig, a Szabolcs utca a Mohács utcáig, a Vágány utca, az utca meghosszabbított vonala a vasútvonal mentén, illetve a vasúti aluljáró meghosszabbított vonala és a Bulcsú utca. A rehabilitációs program 2001-ben kezdődött meg, a Szabolcs utca 9. alatti épület bontása már megtörtént, ahogy a Szabolcs utca 13-27. közötti épületek bontása és a telkek értékesítése is. A népszámlálási adatok alapján lehatárolt szegregátum – a kerület legnagyobb népességszámú szegregátuma – a Szabolcs utca páratlan oldalán álló tömb a Bulcsú utca vonala és a Dózsa György út között. A 2011 óta eltelt időszakban azonban a kiürítésre és bontásra kijelölt épületekben a szanálási folyamatok egy része lezajlott.

8. táblázat. A Szabolcs utca – Vágány utcai akcióterület szanálási mutatói

Szanálandó épület címe	Magántulajdonú lakás	Ebből önkormányzat által megvásárolt	Önkormányzati tulajdonú lakás	Ebből cserelakással kiváltott	Pénzbeli megváltással kiváltott
Szabolcs köz 1.	4	4	29	27	-
Szabolcs utca 7.	20	18	57	54	1
Szabolcs utca 11.	21	18	28	23	1
Szabolcs utca 13.	33	30	44	41	-
Összesen	78	70	158	145	2

Forrás: Közszolgáltató Zrt. adatközlése, 2016. június 9-i állapot

A Szabolcs utca 1-5. és a Szabolcs köz 2. alatti hat társasházat a felújítási terv a megmaradó épületek közé sorolja jobb műszaki állapotuk miatt. Ezek felújítási, karbantartási munkálatai a Tíz éves lakóház-felújítási programban tervezettnek megfelelően haladnak, illetve a társasházakban az önkormányzat jelenleg is meghirdet bérbe vehető lakásokat. 2016. júniusi állapot szerint a 122 önkormányzati tulajdonú lakásból 31 volt üres, és 10 érvényes bérleti jogviszonnyal nem rendelkező lakót tartott itt nyilván a Közszolgáltató Zrt. A Szabolcs – Bulcsú – Lehel utcák és a Dózsa György út közötti területen négy darab 2005-ben épült és egy darab 2008-ban épült önkormányzati lakóingatlan található (összesen 267 lakással) a Bulcsú, Dévai, Lőportár és Szabolcs utcában. Önkormányzati támogatással valósult meg a területen több vegyes tulajdonú társasház felújítása.

Kassák Lajos utcai akcióterület

A Kassák Lajos utcai akcióterület határai Belső-Angyalföld városrészben a Dózsa György út – Angyalföldi utca – Klapka utca – Tüzér utca. A területen a népszámlálási adatok alapján nincs sem

szegregátum, sem szegregálódással veszélyeztetett tömb, ám a fővárosi szociális városrehabilitációs projektek előkészítésekor 2014-ben kidolgozott Tematikus Fejlesztési Program készítése során itt nagyobb, összefüggő veszélyeztetett és krízistömb-együttes került lehatárolásra (szintén népszámlálási adatok alapján, bár eltérő összetett mutató alapján). A területen szintén nagy számban találhatók önkormányzati tulajdonú lakások társasházakban, illetve a kerületinél rosszabb társadalmi és lakáshelyzet jellemző. A területen nem épült új, tisztán önkormányzati tulajdonú lakóépület, és a magánerős fejlesztések is a Váci út közvetlen közelére korlátozódtak. Az akcióterületen két lakóépületet jelölt ki bontásra a Közszolgáltató Zrt. Önkormányzati támogatással (kamatmentes felújítási hitellel) több társasház is megújult a 2005-2009 közötti időszakban, ezután azonban a válság hatása visszavetette a pozitív folyamatokat. A válság miatt kieső magánforrások ihlették a Klapka Szolgáltatóház tervét is, amelyben az önkormányzat saját beruházással, új alközpont kialakításával javítana a környék és a közterületek minőségén. A 2011-2016 közötti időszakban tehát itt kisebb mértékű változások valószínűsíthetők a társadalmi és lakásjellemzők terén, így az önkormányzat szerepvállalása továbbra is indokolt.

Teve utca 45-49.

A Teve utca – Rozsnyai utca – Röppentyű utca – Fáy utca által határolt terület a népszámlálási adatok alapján szegregálódással veszélyeztetett tömb volt, amelyben a Forgách utcától északra elhelyezkedő tömb szegregációs mutatója ugyan meghaladta a 20 százalékos értéket, ám alacsony lakosságszáma alapján ez nem minősült szegregátumnak, míg a Forgách utca két oldalán álló tömb együttesen meghaladta az 50-es lakosságszám-határt, és veszélyeztetett tömbnek minősült. A Forgách utcától északra elhelyezkedő tömb változásairól nem állnak rendelkezésre külön adatok, a rossz minőségű és szanálásra kijelölt Teve utca 45-49. közötti házakban azonban a szanálási folyamat 2016 júniusáig nagymértékben előrehaladt.

9. táblázat. A Teve utcai veszélyeztetett terület szanálási mutatói

Szanálandó épület címe	Magántulajdonú lakás	Ebből önkormányzat által megvásárolt	Önkormányzati tulajdonú lakás	Ebből cserelakással kiváltott	Pénzbeli megváltással kiváltott
Teve utca 45.	23	20	27	21	1
Teve utca 47.	17	14	50	37	2
Teve utca 49/a.	10	8	25	14	1
Teve utca 49/b.	24	17	44	35	1
Összesen	74	59	146	107	5

Forrás: Közszolgáltató Zrt. adatközlése, 2016. június 9-i állapot

A szanálási adatok (az önkormányzat által megvásárolt lakások és a cserelakással kiváltott bérletek alacsonyabb aránya) alapján itt fordultak elő valamivel nagyobb arányban kisajátítások, illetve hátralékos vagy jogcím nélküli bérlők esetében kilakoltatások. A Kerületi Építési Szabályzat a tömböt munkahelyi területnek jelölte ki, így itt új lakásépítés nem történt. A szanálás előrehaladtával a két tömb társadalmi és lakásmutatói valószínűsíthetően lényegesen megváltoztak 2011-2016 között.

4.1.2. Antiszegregációs program

Az alábbiakban problématerületenként tárgyaljuk azokat a már létező és kialakítandó programokat, amelyek csökkentik a hátrányos helyzetű csoportok területi koncentrációját, illetve hozzájárulnak a hátrányos élethelyzetűek életesélyeinek és társadalmi státuszának javulásához. A program a lakhatással, oktatással, valamint képzéssel és foglalkoztatással kapcsolatos tevékenységeket tekinti át.

Lakhatással kapcsolatos programok

A XIII. kerület lakhatással kapcsolatos jelenlegi célkitűzéseit és programját 1999 óta Lakás- és helyiséggazdálkodási koncepció foglalja össze. A 2015-ben elfogadott koncepció bemutatja az előző koncepció 2011-2014. évi feladatainak teljesítését, illetve kijelöli a 2015-2019 közötti lakás- és helyiséggazdálkodási feladatokat. Az egymást követő, célkitűzéseikben és eszközrendszerükben illeszkedő programok hosszú ideje tartó konzekvens megvalósítását jelzi, hogy az első lakáskoncepció elfogadásakor a félkomfortos, komfort nélküli és szükséglakások aránya 64 százalék volt, a komfortos és összkomfortos lakások aránya 2014 év végére meghaladta az állomány háromnegyedét. Az önkormányzati tulajdonú lakás- és helyiségállománnyal kapcsolatos tevékenységek mellett a koncepció kitér a kerületi magántulajdonú lakásállomány minőségének javítását célzó programokra is, mint pl. a fiatal házasoknak nyújtott helyi támogatás és a társasházi, lakásszövetkezeti kamatmentes felújítási hitelek, de az antiszegregációs program fókuszából adódóan a következő áttekintés elsősorban a hátrányos élethelyzetű, alacsony jövedelmű kerületi lakosokat érintő tevékenységekre koncentrál.

Önkormányzati bérlakás-politika

A Központi Statisztikai Hivatal tájékoztatási adatbázisa szerint az önkormányzati bérlakás-állomány nagysága 2014-ben 6,640 lakás volt, ami a kerület lakásállományának 9 százalékát teszi ki.[6] A 2008-as Antiszegregációs Program készítésének idején az önkormányzati lakásállomány nagysága 7,200 volt, ami 8 százalékos állománycsökkenést jelent. A kerület a lakásállománynak csak kismértékű csökkentését tervezte, elsősorban a leromlott, gazdaságosan nem felújítható lakások szanálásával, és a jelenlegi célkitűzés is az állomány nagyságának megtartása a minőség folyamatos javítása mellett.

[6] A KSH legfrissebb területi adata 2014-re vonatkozik, ami alapján a kerület lakásállománya 73,318 db volt.

10. táblázat. A szociális, költség alapon és piaci lakbéren kiadott lakások számának alakulása, 2014-2015

Lakbérkategória	2014	2015	Százalékos változás
Szociális	3,998	3,837	-4%
Költségelvű	1,086	1,163	+8%
Piaci	673	646	-4%

Forrás: XIII. Kerületi Közszolgáltató Zrt. adatszolgáltatása

Az önkormányzati bérlakás-állomány kétharmadát az önkormányzat továbbra is szociális alapon adja bérbe, miközben az állomány minőségének javítását célzó törekvések eredményeképp folyamatosan nő a komfortos és összkomfortos lakások száma, és csökken az állományon belül a félkomfortos, komfort nélküli és szükséglakások aránya. A lakbér alapszintjét önkormányzati rendelet határozza meg (azaz a „piaci" lakbérszint ugyan magasabb árkategóriát jelent, de elmarad a tényleges piaci albérleti díjtól). Egyes típusok külön lakbér kategóriába esnek, pl. a Fecskelakások, a Jász utcai Passzívház vagy a Szobabérlők Háza. Az új építésű és a tömbrehabilitáció során felújított lakásokat az önkormányzat a rendelet értelmében csak költségelven vagy piaci árszinten adhatja bérbe; az előbbi nagysága az első évben nem lehet kisebb, mint az adott lakásra eső teljes beruházási költség 2 százaléka.

A Közszolgáltató Zrt. 2012-es megalapítását követően a korábban a kerületi Vagyonkezelőhöz tartozó lakás- és helyiséggazdálkodás a Zrt. Ingatlangazdálkodási és Beruházó Divíziójának megosztott hatáskörébe került: az utóbbi a műszaki (karbantartási és fejlesztési) munkákat végzi el, míg az Ingatlangazdálkodási Divízió felel az önkormányzati tulajdonú lakások és lakóházak üzemeltetéséért és hasznosításáért, a tulajdonosi döntések előkészítéséért és a gazdálkodási feladatok elvégzéséért.

11. táblázat. Nettó alap bérleti díjak komfortfokozat szerint, 2015 (Ft/m^2/hó)

Komfortfokozat	Szociális	Költségelvű	Piaci
Összkomfortos, komfortos	279	326	773
Félkomfortos	181	210	585
Komfort nélküli	122	143	419
Szükséglakás	75	88	192

Forrás: 34/2006. (XI.20.) Budapest Főváros XIII. kerületi önkormányzati rendelet az önkormányzati tulajdonú lakások béréről

A lakbérrendszer következő tervezési ciklusban esedékes felülvizsgálatáig a Közszolgáltató Zrt. évente 4 százalékos lakbéremelést javasolt. A valóságban 2013-14-ben 4%-os lakbéremelés volt, 2015-ben 2%, 2016-ban pedig nem volt emelés. A Közszolgáltató Zrt. működésének megkezdésével azonban a kilakoltatási listára kerülők és a ténylegesen végrehajtott kilakoltatások száma jelentősen megnőtt,

mivel felelős gazdálkodóként az önkormányzat szigorúbb elvek alapján állította össze a kilakoltatásra javasolt személyek listáját. A Zrt. támogatja az együttműködést mutató lakáshasználókat. Minden kilakoltatási listára kerülő lakáshasználó esetén a Prevenciós Központ munkatársait a nehéz helyzetbe került háztartásokhoz irányítja. Az érdemi segítségnyújtáshoz természetesen elengedhetetlen, hogy a hátralékot felhalmozó háztartás együttműködjön a HÍD Család és Gyermekjóléti Központ munkatársaival.

Települési támogatások

A szociális ellátórendszert érintő változások miatt 2015. március 1-jétől az állam által nyújtandó ellátásokat a járási hivatalok állapítják meg. Ebbe a körbe tartozik az aktív korúak ellátása (foglalkoztatást helyettesítő támogatás, egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás), az időskorúak járadéka, ápolási díj, közgyógyellátás és egészségügyi szolgáltatásra való jogosultság. A központi költségvetési forrásból finanszírozott ellátási formákon túl más ellátási formákról és a jogosultság feltételeiről az önkormányzatok döntenek az ún. települési támogatás keretében.

A központi lakásfenntartási támogatás megszűntét követően a lakhatási célú támogatásokat a XIII. kerület települési támogatás keretei között biztosítja az önkormányzat szociális rendelete értelmében.[7] A települési támogatás célja lehet létfenntartási gondok enyhítése; a lakhatás támogatása; az egészségi állapot megőrzését célzó szolgáltatások támogatása; temetési támogatás; a gyermekek családban történő gondozásának költségeihez való hozzájárulás; illetve ápolási támogatás. Ezen felül jövedelemhatárhoz kötött rendkívüli települési támogatás ítélhető meg többek közt a legalább 2 havi közüzemi vagy lakbérhátralékot felhalmozóknak. Az önkormányzati tulajdonú lakások alacsony jövedelmű bérlőinek vagy lakáshasználóinak utalható támogatás legfeljebb 4000 forint, vagy legfeljebb 6000 forint akkor, ha vállalja az energiatakarékossági tanácsadáson való részvételt (de nem lehet magasabb a havi bérleti díj 50 százalékánál). A rászorulók jogosultak lehetnek havi 5000 forint fűtési támogatásra október és április között, illetve közüzemi díjtámogatásra (ennek összege szintén magasabb, ha a kedvezményezett energiatakarékossági tanácsadáson vesz részt, ám nem lehet több a számla összegének 50 százalékánál).

A lakásfenntartási támogatásban részesülő háztartások száma 2013-ban 2,885, 2014-ben 2,879 volt; lakásfenntartási támogatást 2015. március 1-jéig 1,343 háztartás kapott; az ellátások átalakítása után lakhatási célú települési támogatásban 2015-ben 1,661-en, rendkívüli települési támogatásban pedig 11,553-an részesültek.

Adósságkezelés

A szociális ellátórendszer 2015. március 1-jével hatályos átalakítását követően a központi adósságkezelési ellátás is megszűnt. A kerület részben ennek ellensúlyozására vette be a települési

[7] Budapest Főváros XIII. Kerületi Önkormányzat Képviselő-testületének 3/2015. (II. 17.) önkormányzati rendelete a pénzbeli és természetbeni, valamint a személyes gondoskodást nyújtó szociális és gyermekjóléti ellátásokról

támogatások körébe a közüzemi díjhátralék összegének részbeni átvállalását. Az önkormányzati adósságkezelés továbbra is elérhető a hátralékot felhalmozó kerületi lakosok számára, bár az ellátórendszer átalakítását követően az önkormányzat Szociális és Köznevelési Osztályához benyújtott kérelem helyett a Prevenciós Központ HÍD Család és Gyermekjóléti Központnál benyújtott pályázat útján kérhetnek támogatást. 2016. első negyedévében 278 fő vett részt önkormányzati adósságkezelésben.

12. táblázat. Adósságkezelési szolgáltatásokba bevontak száma 2013-2015

Mutató (támogatásban részesültek száma)	2013	2014	2015
Önkormányzati adósságkezelésbe bevont családok száma	518	1,081	1,103
Adósságkezelési támogatásban részesültek száma	188	187	199

Forrás: XIII. Kerület Szociális és Köznevelési Osztály

Az adósságkezeléssel kapcsolatban az egyik legfőbb nehézség, hogy a hátralékot felhalmozók sokszor túl későn fordulnak a Család és Gyermekjóléti Központhoz, például amikor már kilakoltatás előtt állnak (esetleg még ekkor sem, hanem a HÍD munkatársa keresi fel őket elsőként, miután a Közszolgáltató értesíti őket). A Közszolgáltató Zrt. évente kétszer megküldi a kilakoltatásra váró önkormányzati bérlők listáját a HÍD Család és Gyermekjóléti Központ munkatársának, aki felveszi a kapcsolatot a háztartásokkal, és informálja őket a számukra elérhető segítségnyújtási formákról, pl. a települési támogatás lakhatási elemeiről (fűtési támogatás, lakbér-hozzájárulás és közüzemi díjtámogatás) és az önkormányzati adósságkezelési támogatásról. A háztartásoknak adott esetben javasolják, hogy kérjen segítséget a Hálózat Alapítványtól. A Lakáskoncepció azonban arra is felhívja a figyelmet, hogy a Hálózat Alapítványon keresztül elérhető anyagi segítségnyújtás az elmúlt években megcsappant: míg az Alapítvány 2011-ben még összesen 13,5 millió forinttal segítette a kerületi hátralékosok helyzetét, ez az összeg a következő években körülbelül felére esett vissza.

Az Antiszegregációs Terv lakhatással kapcsolatos elemeinek megvalósítása

A 2008-ban elfogadott, majd kétévente felülvizsgált Antiszegregációs Terv lakhatással kapcsolatos programok terén az alábbi javaslatokat fogalmazta meg:

- Új szegregátumok kialakulásának megelőzése, ennek követéséhez térbeli monitoring rendszer kialakítása;
- Lakbérek megfizethetőségének vizsgálata;
- Lakóhelyi beilleszkedés segítése, együttműködés erősítése;
- Szanálások és rehabilitációs programok esetében a partnerség rendszerszerűvé tétele.

A javasolt programelemek mindegyike csak részben valósult meg, bár összességében mindegyik esetében történt előrelépés. Az alábbi bekezdésekben a programelemek teljesülését és a folytatáshoz javasolt irányvonalakat mutatjuk be.

Új szegregátumok kialakulásának megelőzése

A szanálások hatására esetlegesen kialakuló új szegregátumok megelőzéséhez külön térbeli monitoring rendszer nem került kialakításra. A bérlők kihelyezését továbbra is a Közszolgáltató Zrt. Ingatlangazdálkodó Divíziója végzi változatlan rendszerben. Az önkormányzati tulajdonú lakásállomány a kerületben elszórtan helyezkedik el mind a társasházak, mind a tisztán önkormányzati tulajdonú épületek esetében, illetve az új önkormányzati építések esetében is cél, hogy azok igényes kialakításúak legyenek, és „felfelé húzó" hatással legyenek környezetükre. Így amennyiben az önkormányzat Szociális és Köznevelési Osztályának és a Prevenciós Központ munkatársainak segítségével sikerül minimálisra szorítani a szanálások kapcsán a rendszerből kihulló bérlők számát, úgy a folyamat nagymértékben hozzájárulhat a lakók társadalmilag vegyes területre költözéséhez.

Az önkormányzati lakásállomány azonban így is nagyobb mértékben koncentrálódik a szerényebb ingatlanpiaci pozíciójú területekre, pl. a keleti vegyes városrészben a Szent László utca környékére, vagy a Szabolcs - Vágány utcai akcióterületen a megújuló tömbökre. Fontos, hogy az önkormányzat folytassa az itt elhelyezkedő társasházak minőségmegőrzésének és javításának támogatását, elsősorban kamatmentes felújítási támogatáson, a közös képviselőkkel, lakóközösségekkel való aktív együttműködésen, valamint a lakások felújításához nyújtott támogatásokon keresztül.

Együttműködés, partnerség megerősítése

Az elmúlt évek során komoly hangsúlyt kapott a Teve utca 45-49 és a Szabolcs utca páratlan oldali tömbjeinek szanálása (Szabolcs utca 7, 11, 13; Szabolcs köz 1), és a tulajdonosok kivásárlása után kihívást jelent a nyolc társasházból kiköltöztetendő bérlők elhelyezése. 2016. júniusi adatok szerint, a tulajdonosok által lakott lakások döntő többségét az önkormányzatnak sikerült megvásárolnia, és csak az esetek kb. 5 százalékában indult kisajátítási eljárás-- mindkét fél számára elfogadható megegyezés hiányában. A bérlők legnagyobb része cserelakásban került elhelyezésre, és hét esetben kértek a bérlők inkább pénzbeli megváltást. Az Ingatlangazdálkodó Divízió és a Prevenciós Központ között rendszerszerű partnerség működik: a Divízió évente két alkalommal tájékoztatja a Prevenciós Központban működő HÍD Család és Gyermekjóléti Központ munkatársait a kilakoltatással veszélyeztetett bérlőkkel kapcsolatban, akik felkeresik az érintetteket, és tájékoztatást nyújtanak helyzetükről, illetve az elérhető kerületi vagy külső segítségnyújtási formákról (a legtöbb esetben ez települési támogatás igénylését vagy a Hálózat alapítvány segítségét jelenti).

A Prevenciós Központ munkájában komoly problémát jelent, hogy a leginkább veszélyeztetett háztartások nem minden esetben keresik fel maguktól a Család és Gyermekjóléti Központot, a szakemberek sokszor csak akkor kerülnek először kapcsolatba a nehéz helyzetbe került háztartásokkal, amikor a Közszolgáltató Zrt. értesíti őket a hátralékos bérlőkről. Fontos lenne, hogy – amennyiben ez kapacitásbővítéssel vagy kapacitás-kiegészítéssel megoldható – a szociális ellátás szervei a veszélyeztetett helyzetű (pl. alacsony jövedelmű, alacsony munkaintenzitású) önkormányzati bérlő háztartásokkal már megelőzési céllal is kapcsolatba kerüljön, hogy a Prevenciós Központ munkatársa felmérhesse a lakás- és közműköltségek megfizethetőségét, valamint a

hátralékok keletkezésének kockázatát. A szanálásra kijelölt épületekben élnek sokszor a leginkább veszélyeztetett helyzetű háztartások, így pl. ezek lakóit a Prevenciós Központ munkatársainak érdemes lehet akár proaktívan, megelőzési céllal is felkeresnie. A Lakáskoncepció a 2015-2019-es időszakra a lakbérhátralékosok helyzetével kapcsolatban tervezi, hogy *„aktívabb kommunikációval mutatjuk be bérlőinknek a Prevenciós Központ és az egyéb szociális intézmények nyújtotta lehetőségeket”*, illetve *„proaktív közreműködéssel még felmondás előtt együttműködésre sarkalljuk a hátralékos helyzetbe kerülő ügyfeleket, elősegítve ezzel a későbbi járulékos díjfizetések elkerülését”*. A kerületi intézmények (Közszolgáltató Zrt., Szociális és Köznevelési Osztály, Prevenciós Központ) munkatársaival folytatott beszélgetések arra utalnak, hogy az ilyen proaktív megközelítés valóban segíthet elejét venni a bérlői hátralékokkal jelentkező problémák egy jelentős részének.

A Lakáskoncepció szerint „azok a bérlők, akik hátralék miatt nem tudják lejáró jogviszonyukat meghosszabbítani, vagy ítélet alapján válnak jogcímnélkülivé, lehetőséget kapnak arra, hogy szerződést köthessenek hátralékuk rendezése mellett”. Szanálás esetén sokszor maguk a bérlők sincsenek tisztában a jogcím nélküli tartózkodás lehetséges következményeivel, és ezért akkor sem intézkednek szerződésük újrakötése érdekében, amikor tartozásukat már rendezték. Vannak tehát olyan jogcím nélküli önkormányzati lakáshasználók is, akik már rendezték a tartozásukat, de szerződés hiányában nem lennének jogosultak cserelakásra. A proaktívabb megközelítés a Közszolgáltató és a szociális ellátás intézményei részéről ezekben az esetekben is fontos szerepet kapna.

A korábbi Antiszegregációs Terv javaslatot tett például az RNÖ-vel illetve a Lakásbérlők Országos Egyesületének helyi szervezetével kialakítandó szorosabb együttműködésre. A 2015-2019-es Lakáskoncepció szerint *„külső szervezetek bevonását tervezzük a döntések előkészítésébe és az ellenőrzési szakaszba”*, s ezek lehetnek például *„a jogszerűséget és átláthatóságot ellenőrző szervezetek, a lakáshelyzetet szociális alapon megközelítő szervezetek, alapítványok, vagy a vagyongazdálkodással foglalkozó szakmai tömörülések”* – bár ezeket a koncepció még nem konkretizálja – valamint a dokumentum megalkotói támogatják *„a bérlők érdekképviseleti szervezetének”* megalakítását. A független, a bérlők érdekképviseletét megvalósító szervezet(ek) rendszerszintű bevonása pozitív törekvés, a szóba jöhető szervezetek felkutatása és a következő tervezési szakaszban történő nevesítése komoly előrelépést jelenthet a kerületi antiszegregációs törekvések szempontjából.

Lakbérek megfizethetősége

Az önkormányzati lakásállomány minősége az elmúlt másfél-két évtizedben folyamatos javulást mutatott, amit az alacsony komfortfokozatú lakások arányának radikális csökkenése és a komfortos, összkomfortos lakások arányának növekedése jelez. Az új építésű önkormányzati lakások már jellemzően kiváló minőségű, magas energetikai jellemzőkkel bíró épületekben vannak. Az új építésű önkormányzati épületek esetében a kerület nagy hangsúlyt fektet az energiahatékonyságra: bár a Jász utcai 100 lakásos Passzívház esetében a kerület kikérte a darmstadti Passzívház Intézet minősítését, az eljárás költségessége miatt a jelenleg épülő házak esetében ezt már nem teszi meg, de gyakorlatilag ezek is hasonló energiahatékonyságú, magas építészeti minőségű épületek lesznek.

Ez alacsonyabb fenntartási költségeket jelent a bérlőknek, ami hozzájárul a lakásköltségek tartós megfizethetőségéhez. Ez lehetővé teszi a hatékony ingatlangazdálkodást, a rászoruló bérlők alacsony bérleti díjának megtartását, amit a piaci lakbéren kiadott lakások bevétele ellentételez, másfelől azonban elkerülhetetlenül felnyomja az állomány fajlagos bérköltségét.

Bár az elérhető – nem rendszerezett – információk birtokában a bérlők elégedettek bérleményükkel, annak környékével és üzemeltetésével is,[8] továbbra sem készült átfogó vizsgálat a teljes XIII. kerületi önkormányzati lakásállomány megfizethetőségével kapcsolatban. Az érvényben lévő Lakáskoncepció szerint *„a lakbérrendszer felülvizsgálata javasolt és az új tervezési ciklusban szükséges”*. Ennek irányait, mértékét illetően még nem született döntés, ám fontos lesz a felülvizsgálat során is szem előtt tartani a szociális gondoskodás és a szegmentált pályázatok kiírásának Lakáskoncepcióban is leszögezett fontos szerepét a fenntartható és a rászoruló kerületi lakosról gondoskodni képes önkormányzati bérlakás-állomány további sikeres működtetésében.

Beilleszkedés segítése az új lakókörnyezetben

A leromlott lakótömbök szanálása és a családok integrált lakókörnyezetbe költöztetése nagymértékű lakossági mobilizációval járnak. A veszélyeztetett, hátrányos élethelyzetű családok számára természetesen elérhetők a fentebb már nevesített települési támogatások, a kerületi közfoglalkoztatás formái, és más támogatások (pl. BKK-bérlet térítése közfoglalkoztatási és képzési programokban résztvevőknek). A hátrányos helyzetű háztartások esetében azonban sokszor aktív, személyre szabott segítségre lehet szükség, – méghozzá nem csak a már hátralékot felhalmozott bérlők esetében – amely segíti az új lakókörnyezetbe való beilleszkedést és kezeli a hátrányos helyzet hátterében álló okokat (pl. munkanélküliség, családi problémák). Ugyanakkor az új lakókörnyezet tagjainak felkészítése is szükséges lehet. A szociális ellátás kerületi szervezetei részéről indokolt lehet az új lakóhelyre költöztetett lakók utánkövetése a beilleszkedés, alkalmazkodás elősegítésére, és a környezetváltással járó feszültségek kezeléséhez.

A beilleszkedést segítő komplex szociális munkába célszerű az ilyen téren gyakorlattal rendelkező civil szervezeteket is bevonni, melyek hasonló konfliktusok kezelésében megfelelő tapasztalatokkal rendelkeznek. A civil szervezetek előnye éppen abban rejlik, hogy a rászorult háztartásokkal rugalmasabb formában tudják a kapcsolatépítést kialakítani és a felmerülő konfliktusokat, problémákat megoldani, mint az önkormányzati intézmények, ám nem helyettesíthetik, hanem csak kiegészítik az önkormányzati szféra funkcióit, ezzel növelve a beavatkozás hatékonyságát. Természetesen a programba azok a háztartások vonhatók be, melyek maguk is igénylik a felkínált segítséget.

---

[8] Lásd például Építészfórum: *„A XIII. kerület új bérházépítései – Bérházak nyomában I.”*, http://epiteszforum.hu/a-xiii-kerulet-uj-berhazepitesei-berhazak-nyomaban-i 2015. március 6.

Oktatási, köznevelési programok

Az oktatási, köznevelési tevékenységek esetében hangsúlyozottan jellemző, hogy a kerületi intézményrendszernek folyamatosan változó, nehezen kiszámítható jogszabályi-intézményi környezethez kell alkalmazkodnia. Az iskolákban a kerület tevékenysége jelenleg a működtető szerepére korlátozódik (IMFK), illetve a 2016-ban küszöbön álló átalakítások ezt a szerepet is bizonytalanná teszik hosszú távon. Emellett egy 2013-as jogszabályi változás következtében a hátrányos helyzetű (HH-s) gyermekek száma az óvodákban 400, a kerületi iskolákban 1000 fölötti szintről töredékére csökkent, így ebben az esetben is nehéz folyamatában elemezni a bekövetkezett változásokat (a halmozottan hátrányos helyzetű – HHH-s – gyermekek száma eközben érdemben nem változott). Így a kerület a HH-s, HHH-s és speciális nevelési igényű (SNI-s) gyermekek integrált nevelési körülményeinek megteremtése érdekében a színvonalas óvodai szolgáltatások biztosításával, és egyéb köznevelési feladatok ellátásával – pl. Tanoda-program működtetésével – tud szerepet vállalni.

A 3 esztendős kortól kötelező óvodai nevelés biztosítására a kerület felkészült, a kerületi óvodákban megfelelő számú férőhelyet tud biztosítani, illetve a kisgyermekesek támogatása érdekében elegendő bölcsődei, családi napközi helyet is biztosít. Az óvodák emellett szoros együttműködést alakítottak ki a védőnőkkel és a gyermekjóléti szolgálat munkatársaival.

A rendelkezésre álló adatok alapján a kerületben az Eötvös József Általános Iskolában és a XIII. Kerületi Ének-zenei és Testnevelési Általános Iskolában volt viszonylag magasabb a HH-s és HHH-s gyermekek száma, azonban a kerületi iskolák felszereltségében nincsenek komoly különbségek, és valamennyi intézmény megfelelően változatos programokat, lehetőségeket (könyvtár, nyelvoktatás, informatikai oktatás, sport és kulturális tevékenységek stb.) kínálnak az ott tanulók számára. A Tanoda programhoz a kerületi önkormányzat 2 fő pedagógust és 2 fő roma asszisztenst biztosított az RNÖ ajánlása alapján. A kerületi közoktatási és köznevelési intézményeken túl a Prevenciós Központ is szervez szabadidős, kulturális és sportprogramokat, táboroztatást a kerületi gyermekek és fiatalok számára, illetve segítséget nyújt a kerületi fenntartású vagy a kerületben elérhető egyéb szabadidős, művelődési és sportintézmények közötti eligazodásban.

Foglalkoztatási és képzési programok

A felnőttek számára a HÍD Család és Gyermekjóléti Központ a klasszikus családsegítő tevékenységek (adománygyűjtés, jogi, életvezetési, adósságkezelési tanácsadás stb.) mellett csoportmunka keretei között biztosít foglalkozásokat álláskeresők számára (pl. számítástechnikai alapismeretek, önéletrajz-írás, munkahelyre jelentkezés menete). A MUNKA Kör tréning során a Központ a bevontak foglalkoztathatóságán és munkaerőpiaci esélyein céloz javítani: a résztvevők többek közt a munkanélküli lét és a munkába állás nehézségeit dolgozzák fel csoportosan, munkajogi ismereteket szereznek, munkajogi tanácsadásban részesülnek stb. A Háló csoport tagjai életvezetési, háztartásgazdálkodási kérdésekben cserélnek tapasztalatot.

A közfoglalkoztatás szervezését az érintett intézmények (Prevenciós Központ, Szociális Szolgáltató Központ, Gondozóház, Egyesített Óvoda) végzik. A közfoglalkoztatási programok nyújtotta lehetőségeken keresztül a XIII. kerület 2014-ben és 2015-ben is 660 fő foglalkoztatását szervezte meg, elsősorban közfeladatok ellátása, a közterületek tisztán tartása (pl. zöldterületek rendben tartása, illegális hulladéklerakók felszámolása, szelektív hulladékgyűjtők környezetének tisztán tartása) területén, míg a közép- vagy felsőfokú végzettséggel rendelkező tartós munkanélkülieknek a kerület lehetőség szerint a végzettségének megfelelő munkakört igyekszik szervezni. A kerületben élő regisztrált munkanélküliek nagyjából 10 százalékát tudja az önkormányzat így jövedelemhez juttatni. Az önkormányzat számára is világos azonban, hogy a közfoglalkoztatás időtartama nem kiszámítható, a jogviszony egy éven belüli esetleges többszöri megszűnése és keletkezése a közfoglalkoztatásba bevontak számára egyértelmű hátrányokkal jár, és a munkaadókra is adminisztratív terheket ró.

A XIII. kerület Helyi Esélyegyenlőségi Programja (HEP) a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területeit együtt, komplex módon kezelve fogalmaz meg javaslatokat a hátrányos helyzetű csoportok helyzetének kezelésére. A Program szerint foglalkoztatás szempontjából hátrányos helyzetűek közé sorolhatók a romák és mélyszegénységben élők, az idősebb, nyugdíj előtt álló korosztályok, a gyermekvállalást követően a munkaerőpiacra visszatérő nők, valamint a megváltozott munkaképességű és fogyatékos emberek. A kerületi Roma Nemzetiségi Önkormányzat szorosan együttműködik a köznevelési és szociális intézményekkel, aktívan részt vesz a közfoglalkoztatásban. A közfoglalkoztatáson túlmenően az önkormányzat célja más foglalkoztatási lehetőségek felkutatása, illetve pályázati források felhasználása komplex (szociális, képzési, foglalkoztatási) projekt megvalósításához. A nők foglalkoztatási helyzete és esélyegyenlősége terén a HEP elsősorban a családalapítás utáni munkavállalást megkönnyítő szociális ellátások fontosságát hangsúlyozza, mint pl. magas színvonalú szociális, gyermekjóléti szolgáltatások, ellátások biztosítása, gyermekek napközbeni ellátását biztosító intézmények működtetése. A fogyatékkal élő és megváltozott munkaképességű lakosság számára az önkormányzat az Angyalföldi Szociális Egyesülettel kötött együttműködési megállapodás keretében alakít ki foglalkoztatási lehetőségeket.

5. A STRATÉGIA KÜLSŐ ÉS BELSŐ ÖSSZEFÜGGÉSEI

A fejezet célja kettős: egyrészt, hogy elhelyezze jelen dokumentumot a budapesti és kerületi szintű tervek rendszerében, és megmutassa az illeszkedését a felsőbb szintű, illetve a kapcsolódó tervekhez. Egy városfejlesztési dokumentum készítésénél fontos szempont, hogy illeszkedjen a már meglévő tervekhez, kiegészítse azokat, illetve alapozzon rájuk: a már meglévő fejlesztési terveket figyelembe vegye, és úgy alakuljon ki a dokumentum cél- és eszközrendszere, hogy az más, kerületi vagy magasabb szintű dokumentummal egységben tudjon működni. Ezeket mutatja be „A stratégia külső összefüggései” című alfejezet. A fejezetben táblázatosan kerültek ábrázolásra az összefüggések, amelyeknek jelentése a következő:

- **X**: az ITS stratégiai célja kismértékben járul hozzá az adott dokumentum részcéljának eléréséhez
- **XX**: az ITS stratégiai célja közepes mértékben járul hozzá az adott dokumentum részcéljának eléréséhez
- **XXX**: az ITS stratégiai célja nagymértékben hozzájárul az adott dokumentum részcéljának eléréséhez

A belső összefüggések pedig a helyzetelemzés és a célrendszer összefüggéseit mutatják meg: hogyan épült a célrendszer a megalapozó dokumentumban feltárt gyengeségekre, veszélyekre, és a megállapított erősségekre, lehetőségekre.

5.1. A STRATÉGIA KÜLSŐ ÖSSZEFÜGGÉSEI

5.1.1. Magasabb szintű tervekkel való összefüggések

Nemzeti Fejlesztés 2030, Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció (OFTK)

Az OFTK középtávú céljai	**ITS Stratégiai célok**			
	Komplex városfejlesztés	**Életminőség javítása és egyenlő esélyek**	**Fejlődő városarculat, magas környezeti minőség**	**Fenntartható, emberközpontú mobilitási rendszer**
A városfejlesztés szempontjai és nemzeti prioritásai:				
Fenntartható és kompakt városszerkezet	XXX		X	XX
Energiafüggőség csökkentése és klímavédelem	XXX	X		
A demográfiai változások - a városi népességfogyás kezelése, a családok és a helyi közösségek megerősítése	XX	XXX		
A leromlott városrészek hanyatlásának megállítása, megelőzése	XX	XX	X	
A helyi és térségi gazdaságfejlesztés	XXX			
Budapestre megfogalmazott fejlesztési irányok				
A népesség megtartása vonzó, egészséges életkörülmények biztosításával, az esélyegyenlőség megerősítésével és a rugalmas lakásstruktúra kialakításával.	XXX	XXX		
Kezdeményező város- és térségfejlesztés, tudás- és készségalapú gazdaságfejlesztés, zöld gazdasági kultúra meggyökeresztetése, valamint a turizmusban rejlő gazdasági lehetőségek kihasználása.	XXX	XX	X	
A gazdasági fejlődést lehetővé tevő differenciált területi kínálat biztosítása.	XXX		XX	X
A város és a Duna együttélésének megteremtése.			XXX	
Kiegyensúlyozott városi térszerkezet kialakítása differenciált központrendszerrel, a kompakt város elvének megvalósítása.	XXX			
A területhasználat és a közlekedés integrált				XXX

Az OFTK középtávú céljai	**ITS Stratégiai célok**			
	Komplex városfejlesztés	**Életminőség javítása és egyenlő esélyek**	**Fejlődő városarculat, magas környezeti minőség**	**Fenntartható, emberközpontú mobilitási rendszer**
fejlesztése, a városi közösségi közlekedés súlyának növelése.				

Budapest 2030

Budapest 2030 stratégia céljai	**ITS Stratégiai célok**			
	Komplex városfejlesztés	**Életminőség javítása és egyenlő esélyek**	**Fejlődő városarculat, magas környezeti minőség**	**Fenntartható, emberközpontú mobilitási rendszer**
Kezdeményező városfejlesztés	XXX	X	X	X
Partnerség - a jövő közös tervezése a térségben és országosan	XX	X		X
Egységes Budapest			XX	XX
Budapest nemzetközi és európai szerepének erősítése	XX		X	
Egészséges környezeti feltételek megteremtése	XXX	X	XXX	
Klímavédelem és hatékony energiafelhasználás	XXX	X		
Az egyedi városkarakter értékalapú megőrzése és fejlesztése	XXX	X	XX	XX
A Dunával együtt élő város	X		XXX	
Hatékony, kiegyensúlyozott városszerkezet - kompakt város	XXX		X	X
A barnamezős területek a városfejlesztés célterületei	XXX		XXX	
Intelligens mobilitás				XXX
Tudás, készség és zöldalapú gazdaságfejlesztés	XXX	X	X	
Önfenntartó városgazdálkodási rendszer	XXX	XX		X
Kulturális sokszínűség megőrzése és fejlesztése	XX	XXX	X	X
Humán szolgáltatások optimalizálása		XXX		

Budapest 2030 stratégia céljai	**ITS Stratégiai célok**			
	Komplex városfejlesztés	**Életminőség javítása és egyenlő esélyek**	**Fejlődő városarculat, magas környezeti minőség**	**Fenntartható, emberközpontú mobilitási rendszer**
Igényekhez igazodó, rugalmas lakásstruktúra megteremtése	XXX	XX		

Budapest 2020

Budapest 2020 stratégiai céljai	**ITS Stratégiai célok**			
	Komplex városfejlesztés	**Életminőség javítása és egyenlő esélyek**	**Fejlődő városarculat, magas környezeti minőség**	**Fenntartható, emberközpontú mobilitási rendszer**
1.Kezdeményező, együttműködő városfejlesztés	XXX	X	X	X
2.Vállalkozás- és beruházásbarát gazdasági környezet	XXX			
3.Intelligens városműködés	XXX	X		X
4. Sokszínű, értékőrző, zöld nagyvárosi környezet	X		XXX	X
5. Nyitott, szolidáris és aktív budapestiek		XXX		X
6. Dunával együtt élő város (területi cél)	XX		XXX	

5.1.2. Kerületi tervekkel való összefüggés

Az ITS céljainak megfogalmazásánál a Stratégia jelentős mértékben támaszkodott a XIII. Kerület Hosszú távú városfejlesztési koncepciójában megfogalmazott legfontosabb fejlesztési irányelvekre. A Koncepció irányelveihez az ITS a következő mértékben járul hozzá:

Hosszú távú fejlesztési koncepció irányelvei és részcéljai	**ITS Stratégiai célok**			
	Komplex városfejlesztés	**Életminőség javítása és egyenlő esélyek**	**Fejlődő városarculat, magas környezeti minőség**	**Fenntartható, emberközpontú mobilitási rendszer**
Kompakt, funkciókban gazdag városrész fejlesztése	XXX		XX	XX
A szomszédos kerületekkel való kapcsolat erősítése			XX	XXX
A Dunával való kapcsolat erősítése			X	
Változatos lakáskínálatot nyújtó, magas színvonalú lakókörnyezet fejlesztése	XXX	X		
Magas színvonalú munkahelyi környezet fejlesztése	XXX			X
A társadalmi és kulturális sokszínűség lehetőségeinek fejlesztése	XX	XXX		
A környezet hatékony védelme, felkészülés az éghajlatváltozásra	XXX		X	
Korszerű, emberbarát közlekedési rendszer kialakítása				XXX
Zöldfelületi rendszer és zöldtengelyek fejlesztése, rehabilitációja			XXX	
Korszerű gazdasági és gazdálkodási rendszer fejlesztése	XXX			

Az egyéb, ágazati jellegű kerületfejlesztési dokumentumok figyelembe vétele a Stratégia készítése során megtörtént, ezek főbb céljai, javaslatai beépítésre kerültek. A Stratégia az alábbi kerületfejlesztési és szakkoncepciókra támaszkodott:

- Budapest XIII. kerületi Hosszú Távú Fejlesztési Koncepció
- Budapest XIII. kerület Integrált Városfejlesztési Stratégiája 2008 (valamint monitoring és felülvizsgálati kötetei 2010, 2012, 2014)
- „Lendületben a XIII. kerület" – Budapest Főváros XIII. Kerületi Önkormányzati Programja 2015-2019
- Családbarát program 2016-2019
- Lakás- és helyiséggazdálkodási koncepció 2015-2019
- Egészségügyi Koncepció 2015-2019
- Idősügyi Koncepció 2015-2019
- Ifjúságpolitikai Koncepció 2015
- Közművelődési Koncepció 2011-2015
- Sportkoncepció 2015-2019
- Szolgáltatástervezési Koncepció 2015-2019
- Mentálhigiénés és Drogstartégia
- Közfoglalkoztatási terv
- Helyi Esélyegyenlőségi program 2013-2018
- Éves gyermekvédelmi beszámoló
- Informatikai koncepció 2015-2019
- Angyalzöldprogram+ 2015-2019
- Budapest Főváros XIII. Klímastratégia
- Beszámoló a Budapest Főváros XIII. kerület Klímastratégiájának időarányos teljesítéséről; javaslat a további feladatokra 2015
- Budapest Főváros XIII. Környezetvédelmi és Fenntarthatósági program
- Beszámoló a Budapest Főváros XIII. Kerületi Önkormányzat Környezetvédelmi-fenntarthatósági Programjának időarányos teljesítéséről 2015
- Kerületi Városrendezési és Építési Szabályzat (KVSZ)
- Kerületi Szabályozási Tervek (KSZT)
- Kerület Építési Szabályzata (KÉSZ) Megalapozó dokumentum

5.2. A STRATÉGIA BELSŐ ÖSSZEFÜGGÉSEI

Jelen fejezet a stratégia célok és a helyzetértékelés legfontosabb megállapításai közötti kapcsolatokat foglalja össze:

Stratégiai cél	Erősségek / Lehetőségek	Gyengeségek / Veszélyek
1. Komplex városfejlesztés	▪ Folyamatosan épülő irodafolyosó ▪ Komoly fejlesztési potenciál az alulhasznosított barnamezős és zöldterületeken ▪ Újragondolt beépítési lehetőségeket meghatározó szabályozások (KÉSZ) ▪ Folyamatos érdeklődés a magánbefektetők részéről ▪ Magas hozzáadott értékű munkahelyek betelepülésének lehetősége ▪ Erős és javuló képzettségi mutatók ▪ A gazdaságilag aktívak aránya magas és minden korcsoportban növekvő ▪ Tudatos energiapolitika és kerületi klímastratégia ▪ Felelős önkormányzati gazdálkodás és fejlesztéspolitika ▪ Tervszerű városfejlesztés és beruházás támogatás ▪ Sokszínű, karakteres városrészek	▪ Barnamezős területek rehabilitációjának finanszírozási nehézkessége ▪ Bonyolult tulajdonviszonyok miatt egyes barnamezős területek kármentesítése késik ▪ Bizonytalan gazdaságpolitikai helyzet, kiszámíthatatlan makrogazdasági és szabályozói környezet ▪ Források helyben tartásával ellentétes makrogazdasági folyamatok
2. Életminőség javítása és egyenlő esélyek	▪ Az önkormányzat kiemelt figyelme a humán közszolgáltatásokat tekintve ▪ Az igényekre épülő önkormányzati ellátási kötelezettség széleskörű ▪ Pozitív vándorlási egyenleg, növekvő lakónépesség	▪ A jogszabályi változások kiszámíthatatlansága miatt nehéz a tervezés az önkormányzati feladatellátásban ▪ A folyamatos lakásszám növekedés és ebből következő beköltözések miatt az intézményes kapacitások korlátokba ütközhetnek

Stratégiai cél	Erősségek / Lehetőségek	Gyengeségek / Veszélyek
	▪ Sokszínű ellátórendszer, holisztikus szemlélet, részletesen kidolgozott szakágazati koncepciók ▪ Egészségügyi alap- és szakellátás folyamatos fejlesztésére való törekvés ▪ Sokszínű lakásállomány ▪ Épületállomány folyamatos és tervszerű megújítása ▪ Tudatos lakáspolitika ▪ Esélyegyenlőség biztosítása fontos önkormányzati törekvés ▪ Igények és kapacitások folyamatos nyomonkövetése	▪ Életen át való tanulás elvét korlátozza a köznevelés aktuális szabályozása ▪ Egyedül élő idősek magas száma ▪ A központosított feladatok színvonalának csökkenése, ezáltal lakossági elégedetlenség növekedése
3. Fejlődő városarculat, magas környezeti minőség	▪ Rákos-patak revitalizációja napirenden van a Fővárosi Önkormányzatnál és a kerületben is ▪ A légszennyező anyagok kibocsátása és a mért immissziók zömében csökkenő tendenciát mutatnak. ▪ A kerületben a rendszeres hulladékgyűjtésbe bevont lakások aránya közel 100%-os ▪ A Dagály fejlesztés kisugárzása a közvetlen környezetére illetve a kerület egészére ▪ Természeti környezet minősége ▪ Duna-part rekreációs lehetőségeinek javulása az állami, fővárosi fejlesztések nyomán ▪ Az EU következő támogatási ciklusában előnyben részesíti a városi környezet minőségének javítását célzó beruházásokat. ▪ A hulladék újrahasznosítási arányának növelését az EU kiemelten	▪ A Duna mentén nagy területek alulhasznosítottak, nem megfelelően megközelíthetőek több szakaszon ▪ Alulhasznosított Népsziget mint potenciális rekreációs terület ▪ Alulhasznosított, potenciális talajszennyezéssel érintett, rendezetlen barnamezős területek ▪ Barnamezős területek rehabilitációjának finanszírozási nehézkessége ▪ Látványérzékeny Duna-part elépítése, a budai oldal felőli látványkapcsolat sérülése ▪ Forráshiány miatt a barnamezős területek kármentesítése késik

Stratégiai cél	Erősségek / Lehetőségek	Gyengeségek / Veszélyek
	támogatja.	
4. Fenntartható, emberközpontú mobilitási rendszer	▪ Nagy kapacitású közösségi közlekedési tengelyek a kerületben (M3, 1, 4-6) ▪ Folyamatos közlekedési és közterület megújítási folyamatok ▪ Fizető parkolási zóna megléte a kerület jelentős részén ▪ Kerékpáros infrastruktúra fokozatos kiépítése az egész kerületben ▪ Megosztáson alapuló rendszerek bevezetése (car-sharing) ▪ Kerékpárkölcsönző rendszer állomásainak sűrítése és a lefedettségi terület növelése ▪ Duna mint közlekedési tengely jobb kihasználása	▪ Parkolási problémák mennyiségi és minőségi jelenléte ▪ Erős nyomás a parkolási igények mennyiségi kielégítésére ▪ Nem sikerül egyelőre bevonni a parkolási probléma oldására az irodaházakban épült parkolóhelyeket ▪ Nagyarányú gépjármű használati igény a lakosság részéről ▪ Belső, feltáró közösségi közlekedési elemek növekvő hiánya

6. A STRATÉGIA MEGVALÓSÍTHATÓSÁGÁNAK KOCKÁZATAI ÉS AZOK KEZELÉSE

A stratégiai terv megvalósítása számos stratégiai, pénzügyi, jogi, műszaki és egyéb típusú kockázattal jár. A kockázatok bekövetkezésének valószínűsége és hatása viszont nagy eltéréseket mutathat. Vannak olyan kockázatok, melyeknek bekövetkezési valószínűsége nagyon alacsony, ám hatása igen jelentős. Ezekre a veszélyekre legalább annyira tudatosan fel kell készülni, mint a nagy valószínűséggel bekövetkező kockázatokra. A kockázatok beazonosítása nagyban segíti azok időben történő felismerését és sikeres kezelését.

A sokszereplős, nagyobb területi egységre kiterjedő konfliktusokat, érdekellentéteket, valamint a hatékonyság növelését és forrás optimalizációt érintő veszélyeket elsődlegesen a „felelős önkormányzás" és „rugalmas alkalmazkodás" horizontális célok mentén célszerű kezelni. A kockázatkezelés, monitoring, visszacsatolás eddig is fontos szerepet játszott az önkormányzati működésében és az önkormányzati feladatellátás belső menedzselésében, ezeket a feladatokat a jövőben is hasonló elvek mentén érdemes folytatni.

Az alábbiakban elsősorban azokat a kockázatokat ismertetjük, melyek stratégiai szinten, illetve több projekt vonatkozásában, a projektek életciklusa alatt jelentkezhetnek:

A kockázat jellege	Kockázat és hatásainak leírása	Bekövetkezés valószínűsége	Hatása	Kivédésére javasolt intézkedések
finanszírozás	Uniós források korlátozott igénybe vételi lehetősége	magas	jelentős	Az igénybe vehető egyéb pályázati források folyamatos monitoringja, valamint gyors és folyamatos projekt-előkészítés
	Gazdasági szereplők nem megfelelő tájékozottság a kerületi lehetőségekkel és igénybe vehető forrásokkal kapcsolatban	magas	jelentős	Folyamatos tájékoztatás, a partnerség erősítése a közszereplők, gazdasági szereplők és magánszereplők között, együttműködés (intézményesített vagy informális) a gazdaság főbb szereplőivel
	Projektek egymást kiszorító hatása	alacsony	jelentős	Megfelelő tervezés és koordináció, költség-haszon elemzések alapján a projektek előzetes priorizálása,

				fontossági sorrend évenkénti felülvizsgálata
	Önkormányzati finanszírozási források előteremtésének nehézségei	alacsony	jelentős	Felelős gazdálkodás, ütemezett tervezés, megfelelő tartalékképzés, a jogszabályi változásokhoz történő gyors alkalmazkodás (felkészülés a várható változásokra)
	Többletköltség jelentkezése a projekt megvalósítása során	alacsony	jelentős	Pontos tervezés, megfelelő tartalékképzés biztosítása, a forrásfelhasználás folyamatos monitoringja
	Többletköltség jelentkezése a fenntartásban a projektek megvalósítása után/elvárt bevételek elmaradása	közepes	közepes	Projekt szintű kockázatelemzés és kezelési terv
együttműködés	Sokszereplős projektek esetén együttműködési nehézségek	közepes	közepes	Törekvés a megfelelő partnerségi folyamatok kiépítésére
	Nem megfelelő szervezeti háttér az érintett magánszereplőknél a projektek lebonyolítására	közepes	közepes	Támogatás a projekt partnerek megfelelő menedzsment szervezetének létrehozásához
jogi	Elhúzódó közbeszerzés miatti késés a projektben, határidő tarthatóságának kockázata	magas	jelentős	Projekt-tervezés során számolni az esetleges csúszásokkal (puffer beépítése), megfelelően előkészített közbeszerzések
	Projektek ütemezésének csúszása kivitelező hibájából	közepes	közepes	Szerződésekben megfelelő jogi eszközök (biztosítékok, garancia-vállalás) megjelenítése
	Hatósági engedélyek megszerzésének elhúzódása	magas	közepes	Már a tervezés során megfelelő szintű és gyakoriságú egyeztetés, a tervezés során az engedélyeztetéshez szükséges idő meghatározásánál puffer beépítése
műszaki	Nem várt műszaki problémák felmerülése, nagyprojektek esetén egyedi műszaki problémák megjelenése	közepes	közepes	Professzionális projekt előkészítése, vis major helyzetekre történő felkészülés
társadalmi	lakossági konfliktusok a projekt megvalósításával járó kellemetlenségek	közepes	alacsony	Projektek előkészítése és megvalósítása során megfelelő kommunikáció,

	miatt (zaj, légszennyezés, stb.)			megfelelő konfliktuskezelés
	Lakossági közömbösség társadalmi projektek irányában	alacsony	jelentős	Partnerség, kommunikáció, tudatosság erősítő tevékenységek
	A szociális kérdéseket érintő projektek nem érik el a megfelelő társadalmi hatásokat	közepes	közepes	Az érintett társadalmi csoportok hatékony bevonása az előkészítés és megvalósítás során
gazdasági	Projekt eredmények fenntartási nehézségei	alacsony	jelentős	tudatos tervezés, üzemeltetési és fenntartási költségek megfelelő tervezése
	Barnamezők funkcióváltása a tervezett beavatkozások ellenére lassú	magas	közepes	kereslet monitorozása, fejlesztési programok piaci megalapozása, proaktív magatartás a lehetséges befektetői kör irányába
környezeti	A projektek megvalósítása során a környezetvédelmi szempontok nem épülnek be megfelelően	alacsony	jelentős	Öko-innovációs szempontok következetes alkalmazása és kommunikációja, kiemelt monitoring szempont
	A barnamezős területeken végzett fejlesztésekhez kapcsolódóan kármentesítési feladatok mértékének növekedése	közepes	jelentős	A környezeti hatások megfelelő előrejelzése és a kockázatok időben történő felmérése
	A kivitelezés minősége nem felel meg a kitűzött környezetvédelmi kritériumoknak (részben a kivitelezők szakmai hiányosságai miatt)	alacsony	közepes	Közbeszereztetés során a kivitelezők és a műszaki ellenőrzés körültekintő kiválasztása Kivitelezhető és fenntartható műszaki megoldások tervezése

6.1. A MEGVALÓSÍTÁS ESZKÖZEI ÉS NYOMONKÖVETÉSE

Az ITS sikeres megvalósításához a beruházási tevékenységek mellett szükség van olyan kiegészítő, „policy”-jellegű tevékenységekre is, melyek segítségével a kerület jobban tudja pozícionálni magát, biztosítja a stratégiai kérdésekben való proaktív fellépést és erősíti a társadalmi szolidaritást.

A városmárka-építés egy komplex, minden érintett szereplő számára hiteles értékeket képviselő üzenet felépítését jelenti, mely a XIII kerület esetében az intelligens város horizontális cél és komplex város stratégiai cél által megfogalmazott törekvések üzenetét közvetítheti.

A célok eléréséhez szükséges főbb önkormányzati tevékenységeket az alábbi tábla foglalja össze:

Tevékenység	Tevékenység célja	Tevékenység időtávja
Városmarketing és identitáserősítő tevékenységek	Folyamatos, hiteles, egységes és tartalmas kommunikáció mellett erősíti a város külső megjelenését, növeli a lakók büszkeségét, felhívja a gazdasági szereplők figyelmét a kerületben elérhető lehetőségekre, és hozzájárul ahhoz, hogy a kerület pozitív asszociációkat váltson ki a megcélzott társadalmi-gazdasági csoportokban.	Folyamatos
Környezettudatosság erősítése	A kerület számára eddig is fontos volt a lakosság környezettudatosságának erősítése, az ökováros szemlélet elterjesztése és széles körű elfogadtatása. Az Angyalzöld+ Stratégia önálló programként foglalkozik a kommunikációs és partnerségi programokkal, mely célul tűzi ki a kerületi közterületekkel kapcsolatos intézkedések széles körű publicitását, a különböző partnerek (önkormányzat, lakosság, civil szervezetek) közötti együttműködés erősítését. A program része a kerületi ingatlanfejlesztők közötti együttműködés javítása is.	Folyamatos
Mobilitás tudatosság erősítése	A mobilitás a város rendszerének meghatározó alapköve, ezért a mobilitástudatosság nagyban hozzájárul a fenntartható városfejlesztéshez. Ennek eszközei lehetnek: mobilitási kampányokhoz való	Folyamatos

	csatlakozás, és azok szervezése kerületen belül, mobilitástudatossági programok az iskolákban, mobilitási tervek készítése iskolák, intézmények és különböző munkahelyek számára.	
Településrendezési szerződések alkalmazása	A nem fejlesztési jellegű tevékenységek közül a településfejlesztés során gyakran alkalmazott eszköz a településrendezési szerződési eljárás, amely tulajdonképpen az önkormányzati partnerségen alapuló, magánkezdeményezésű fejlesztői projektek és az önkormányzat közötti viszonyt meghatározó együttműködés. Ennek segítségével lehetőség van bizonyos nagy fejlesztések közösségi érdekeket szolgáló kiegészítő elemeinek fejlesztői megfinanszíroztatására. A szerződés segít az önkormányzat számára meghatározni a beruházásokhoz kapcsolódóan a köz- és magánszféra feladatait. A településrendezési szerződés fejlődést fokozó lehetőség is.[9]	Magánfejlesztők által vállalt nagyobb volumenű közcélú fejlesztések esetén

6.2. AZ ITS MEGVALÓSÍTÁSÁNAK SZERVEZETI KERETEI

Az önkormányzat akkor lehet sikeres, ha az irányítás hatékonyan működik, ha a településfejlesztéssel kapcsolatos feladatokat egyszerűbbé és átláthatóbbá teszik. Az ITS megvalósítása során kiemelt jelentőségű, hogy a kerület milyen szervezeti keretek mentén tudja irányítani a fejlesztések előkészítését, lebonyolítását és monitoringját. Ehhez mind a döntéshozói, mind a végrehajtói szint részéről hatékony együttműködésre van szükség. A XIII. kerület esetében a korábbi IVS végrehajtása során már kialakultak és bejáratódtak azok a szervezeti egységek és intézményi kapacitások, melyek segítségével az intézkedések sikeresen előkészíthetők és megvalósíthatók.

A településfejlesztési tevékenység koordinációját az önkormányzat a Tulajdonosi, Kerületfejlesztési és Lakásgazdálkodási Bizottságon keresztül látja el, mely legalább havonta egyszer ülésezik. A bizottság készíti elő a testületi döntéseket, illetve látja el a testületi döntésekhez kapcsolódó feladatok koordinációját, ellenőrzését, és eljár a testület által átruházott hatáskörökben.

A településfejlesztés irányainak, stratégiai szintű tervezésének előkészítéséhez kapcsolódó feladatok megoszlanak a polgármesteri hivatalon belül. A településfejlesztéssel, településrendezéssel kapcsolatos tervezeteket szakmailag a Főépítész Iroda készíti elő a Tulajdonosi, Kerületfejlesztési és

[9] A kerület 2006 óta alkalmazza ezt a szerződéses technikát a nagyberuházások esetén. Az önkormányzat számára a magánfejlesztő által vállalt közcélú fejlesztések megvalósításának biztosítéka a településrendezési szerződés közokiratba foglalása. A szerződések elkészítése és jóváhagyása megfelelő önkormányzati garancia mellett történik.

Lakásgazdálkodási Bizottság számára. A Főépítész Iroda feladatai közé tartozik a településrendezéssel és a településfejlesztéssel kapcsolatos feladatokat szervezése, illetve az ezzel kapcsolatos programok, koncepciók kidolgozása. Közreműködik továbbá a városrendezési és építészeti tervpályázatok lebonyolításában és vezeti az ingatlanvagyon-nyilvántartást.

A településfejlesztés végrehajtásában kiemelkedő szerepe van a 2012-ben megalakított XIII. kerületi Közszolgáltató Zrt-nek. Ez egy négy különböző divízióból álló társaság, mely az önkormányzati feladatok nagyon széles spektrumát öleli fel, és döntően ők látják el az aktív városfejlesztési feladatokat is. A Zrt-n belül három divízió foglalkozik beruházásokkal és fejlesztésekkel. A Közterületi divízióhoz tartoznak a kerületi közútkezelési, a környezetgazdálkodási, valamint a közterületi parkolási feladatok üzemeltetési, fejlesztési és beruházási feladatai. A jogelőd Angyalföld-Újlipótváros-Vizafogó Vagyonkezelő Zrt. tevékenységét a Beruházó és az Ingatlangazdálkodó divízió vette át. Ezek a részlegek felelősek az önkormányzati tulajdonú lakások, lakóházak és nem lakás céljára szolgáló helyiségek, telkek illetve a Lehel Csarnok üzemeltetéséért, hasznosításáért, karbantartásáért valamint a kapcsolódó beruházási feladatokért (A Zrt. szervezeti struktúráját a 7. ábra mutatja). A társaság tevékenységének legfontosabb folyamatai a következők:

- Az önkormányzattal kötött közszolgáltatási szerződés értelmében éves üzleti tervet készítenek, melyben meghatározzák az adott évre tervezett célokat, feladatokat és javaslatot tesznek a várható bevételekre és kiadásokra. Az éves üzleti tervet a Képviselő-testület fogadja el.
- A divíziók éves tervet készítenek, amelyben kötelezettséget vállalnak a tárgyévi feladatok elvégzésére. A divíziók éves belső üzleti terveikben határozzák meg a tárgyévre vonatkozó közszolgáltatási és vállalkozói feladataikat, a feladatok teljesítésének elvárt szintjét, módszereit és eszközeit, valamint a feladatok finanszírozási igényét.
- A feladatok végrehajtásának folyamatát az Önkormányzat és a Vezérigazgatóság több elemből álló monitoring rendszer segítségével követi nyomon és beavatkozik, amennyiben a rendszer a tervezett folyamatoktól eltérést jelez.
- Az üzleti év lezárásakor a Vezérigazgató a divíziók üzleti jelentése alapján értékeli a teljesítést.
- A Közszolgáltató a mérlegbeszámoló mellett Elszámolási Jelentést is készít, melyet az Képviselő- testület fogad el.

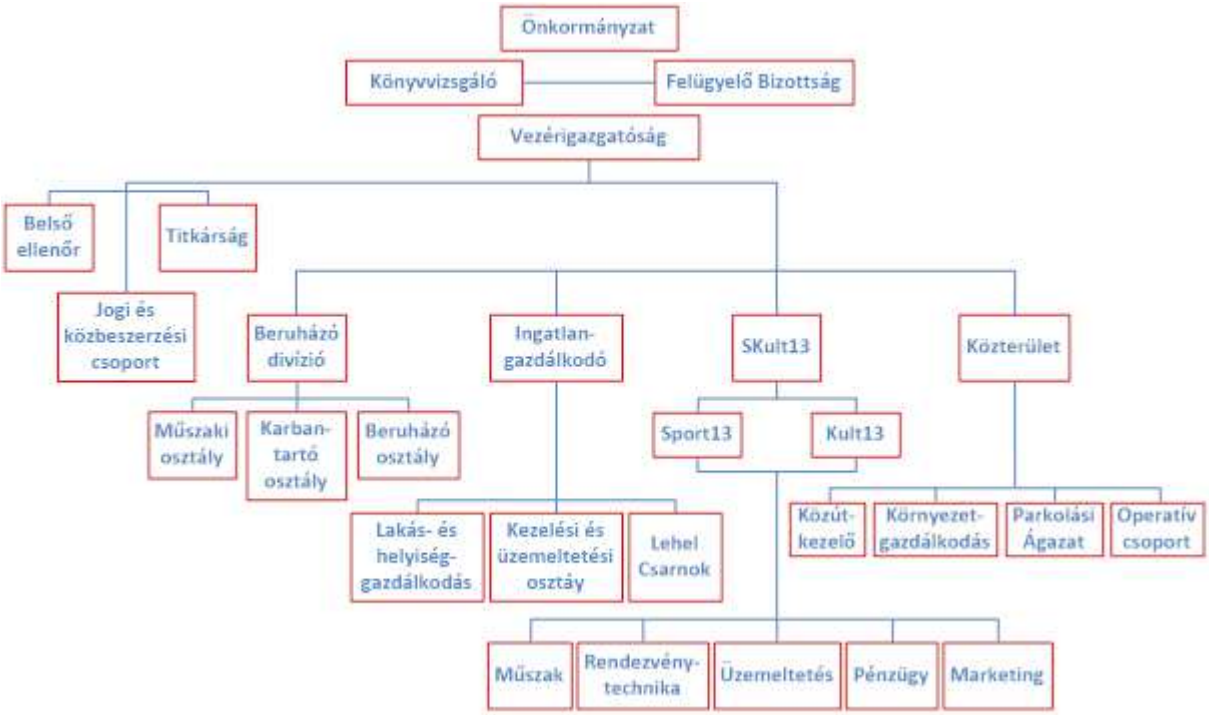

7. ábra. A Közszolgáltató Zrt. szervezeti felépítése

A Társaság irányítója a Vezérigazgató. A számviteli-, pénzügyi-, munkaügyi-, jogi, marketing és kommunikációs tevékenységek a Vezérigazgatóság szervezetében, koncentrálva kerülnek ellátásra. Központi feladat a központi ügyfélszolgálat működtetése, a közbeszerzés bonyolítása és a külső szakértők alkalmazása. A divíziók feladata a vállalati és önkormányzati vagyon megőrzése, hasznosítása, a közszolgáltatási szerződésben foglalt és a Társaságtól elvárt közfeladatok ellátása, továbbá a Társaság gazdálkodását segítő vállalkozási tevékenység folytatása. A Zrt. tevékenységének szabályszerűségét az Önkormányzat által választott Felügyelő Bizottság ellenőrzi. A jogszabályoknak megfelelő gazdálkodás segítése és ellenőrzése a Társaság - Önkormányzat által választott - könyvvizsgálójának feladata.

A Közszolgáltató Zrt. létrehozásával a kerület megvalósította az ágazatok és tevékenységek közötti integrációt is, hiszen az üzemeltetési, fenntartási és a beruházási feladatok együtt szerepelnek. A közös kezelői struktúra ráadásul egyszerre és összehangoltan képes reagálni a területfejlesztéssel kapcsolatos problémákra. A Zrt. szorosan együttműködik a Polgármesteri Hivatal Építési Osztályával (építés hatósági zöldfelületi és környezetvédelmi feladatok), a Főépítész Irodával (szabályozási tervek és településrendezési szerződések véleményezése), a Szociális Osztállyal (közmunkaprogram keretében foglalkoztatott parkgondnokok munkájának koordinálása), az Intézményműködtető és Fenntartó Központtal (iskolaudvarok kezelésének szakmai koordinálása).

A Zrt. fontos szerepet játszik a lakossági kapcsolatok fenntartásában is. Ennek eszközei az ügyfélszolgálatok, amelyek a lakossággal közvetlen kapcsolatba kerülő személyes ügyfélszolgálatból (front office), az ügyek érdemi intézését végző-, a divíziók szervezetében maradó ügyintéző háttérből (back office), interaktív internetes honlapból, valamint telefonos elérhetőségből (zöld szám) állnak. Emellett a Zrt. kijelölt munkatársai fogadóórákat tartanak, lakossági fórumokon vesznek részt, gondoskodnak a kerületi médiában történő megjelenésről, és mozgósító kampányokat szerveznek egyes kiemelt fontosságú akciókra.

Az egészségügyi ellátásokhoz kapcsolódó feladatokat a XIII. kerületi Egészségügyi Szolgálat Közhasznú Nonprofit Kft. végzi, az önkormányzattal kötött vagyongazdálkodási szerződés keretében.

A kerületfejlesztéssel kapcsolatos intézményrendszer egy további szervezeti eleme a gazdasági, környezeti és társadalmi szempontokat is Városfejlesztési Irányító Testület (VIT). A VIT a meglévő önkormányzati szervezeti struktúra részeként működik, és feladata az integrált településfejlesztési szemléletet beillesztése az ágazatközi és ágazatokon túlmutató együttműködésbe. A testület havonta megtartott ülésein az éves munkatervnek megfelelő időszerű kerületfejlesztési kérdéseket vitatja meg, tájékozódik az egyes akcióterületek fejlesztései előkészítésének állásáról, közvetít az illetékes hivatali egységek és az önkormányzati gazdasági szervezeti egységek között.

Az elmúlt évek beruházásai és a 2008-ban készült IVS projektjeinek sikeres végrehajtása azt mutatja tehát, hogy a kerület már ma is rendelkezik azokkal a kapacitásokkal és szervezeti struktúrával, amely az ágazati és az integrált szemléletű városfejlesztési projektek előkészítéséhez és végrehajtásához szükséges.

6.3. TELEPÜLÉS KÖZI KOORDINÁCIÓ MECHANIZMUSAI, EGYÜTTMŰKÖDÉSI JAVASLATOK

A XIII. kerületet sok szempontból az erős határvonalak jellemzik. Nyugati oldalán a Duna, északon és keleten a vasúti területek választják el a szomszédos területektől. A kerület egyedül a déli oldalon, a Szent István körút mentén kapcsolódik szervesen a szomszédos lakóterületekhez. Ezek az adottságok a kerület zártságát erősítik, ugyanakkor megteremtik a szomszédos kerületekkel való együttműködés és közös gondolkozás igényét és lehetőségét.

A Duna menti szabályozás és a dunai hajózás fővárosi szintű feladat, ezért ezen a téren fontos a kerület részvétele a budapesti tervezési folyamatokban. A Margitszigethez a kerület két ponton, a Margit hídon és az Árpád hídon keresztül is ad gyalogos, kerékpáros, illetve gépjárművel közlekedéses kapcsolatot, előbbi megfelelő kerékpáros kapcsolatot is biztosít. Tervezés alatt áll a kerületet a szigettel összekötő gyalogos híd létesítése, amely erősítené a sziget elérhetőségét, és

újabb kapcsolatot adna a XIII. kerület irányába. A gyalogos híd megtervezése és kivitelezése a kerület hatáskörén és területén túlmutató feladat.

A XIII. kerület keleti oldalán lévő Rákosrendező közigazgatásilag már a szomszédos Zugló területére esik, a két kerület közötti, illetve főváros gyűrűs közlekedési kapcsolatainak erősítése érdekében azonban a XIII. kerületet is jelentősen érintő kérdés. Jelenleg a két kerület közötti kapcsolat minősége Rákosrendezőn való átjutás hiányosságai és nehézségei miatt nagyon alacsony. Fővárosi tervekben szerepel a Szegedi úti felüljáró megépítése a 3-as villamos meghosszabbításával a XIII. kerületen át Óbuda felé. Ez a beruházás a fővárosi gyűrű irányú kapcsolatok erősítésén túl jelentősen hozzájárulna a két kerület közötti kapcsolatok megteremtéséhez és javításához. A kapcsolat tervezése és kivitelezése a kerület hatáskörén és területén túlmutató feladat.

Az északi oldalon lévő vasúti területeknek szintén van elvágó hatása, de nem olyan jelentős, mint Rákosrendezőé. Egyrészt a terület is kisebb, másrészt több gyalogos és közúti átjáró kapcsolattal is rendelkezik.

A Rákos patak kezelése és tervezése szintén kerületközi, sőt a vízgyűjtő települései közti koordinációt igénylő feladat, ahol a patak vízminőségének védelme érdekében az összes érintett település összefogására szükség van.

6.4. MONITORING RENDSZER KIALAKÍTÁSA ÉS INDIKÁTOROK

A monitoring rendszer feladata és módszertana

Az ITS megvalósulásához kapcsolódó önkormányzati feladat egy monitoring rendszer kialakítása, melynek során egyrészt meg kell határozni, hogy az Önkormányzaton belül mely szervezeti egység felelős a monitoring elvégzéséért, másrészt ki kell dolgozni egy rendszert, melynek keretében ezek a feladatok elvégzésre kerülnek.

Mindehhez segítséget ad az Európai Bizottság regionális politikáért felelős főigazgatóságának a 2014-2020-as programozási időszakra az Európai Regionális Fejlesztési Alap, valamint a Kohéziós Alap által támogatásban részesülő programok monitoringjával és értékelésével kapcsolatban készített iránymutatása. Ez a dokumentum hangsúlyozza többek között, hogy az eredményorientált beavatkozások megvalósítása érdekében kiemelten fontos a fejlesztéspolitikai célkitűzések világos, egyértelmű meghatározása, valamint a beavatkozások hatásainak mérése szigorú metodológiai előírások alapján kell, hogy történjen. A beavatkozási logikával kapcsolatban a dokumentum kiemeli, hogy a kitűzött célok, a kívánt változások elérését több tényező is befolyásolhatja - akár pozitív, akár negatív értelemben – így e tényezőket a stratégiaalkotás során nem szabad figyelmen kívül hagyni.

Fontos továbbá szem előtt tartani, hogy egy beavatkozás párhuzamosan több kitűzött célhoz, eredményhez is hozzájárulhat, s egy-egy kívánt változáshoz több beavatkozásra is szükség lehet. A megvalósítás során fontos figyelemmel kísérni, hogy az eredetileg tervezett inputokkal elérni kívánt célok megvalósítása adott időpontban hol tart, s az aktuális eredmények mennyiben a megvalósított / megvalósítás alatt álló intézkedések eredményei, illetve mennyiben ettől független - pozitívan vagy negatívan ható - külső tényezők eredményei.

Az ITS monitoring részeként a Tulajdonosi, Kerületfejlesztési és Lakásgazdálkodási Bizottság évenként tájékoztatást kap a Stratégia végrehajtásáról. A monitoring szervezeti rendszere biztosítja, hogy a monitoring szerves része legyen a megvalósítás folyamatának. A monitoring rendszernek biztosítania kell az információk folyamatos visszacsatolását az ITS megvalósításról a felelős szervezeti egységek, a projekt menedzsment szervezetek és a döntéshozók számára, annak érdekében, hogy a folyamatokat menetközben is értékelni tudják és lehetőség legyen a korrekciók végrehajtására. Az ITS felülvizsgálatára kétévente kerül sor. A felülvizsgálat tartalmazza a monitoring elvégzését, a célok teljesülésének értékelését a belső és külső környezetben bekövetkezett változások figyelembe vételével.

Partnerség a monitoring tevékenység során

Ahogyan azt a 2008-ban elfogadott IVS és a kétévenkénti monitoring és felülvizsgálat egyaránt hangsúlyozták, „a partnerségi kapcsolatok a városfejlesztés különböző szereplői között nemcsak, hogy lényegesek, hanem sikeres városfejlesztés elképzelhetetlen nélkülük”. Ezért vezetett be az IVS 2008-ban egy szigorú eljárásrendet, hogy a városfejlesztésben érintett különböző szereplők kooperáljanak egymással. A kooperáció nem csupán kerületen belül kell, hogy működjön, de a kerület határokon átívelő, a fővárossal és a többi kerülettel történő egyeztetési gyakorlat, szoros együttműködés elengedhetetlen. Szintén az IVS javaslata alapján alakult meg 2008-ban a partnerség és az egyeztetés egyik kiemelt XIII. kerületi fóruma, a Városfejlesztési Irányító Testület (VIT), ami lehetővé teszi a szerteágazó ágazati érdekek összehangolását, az eltérő fejlesztési prioritások egyeztetését, és végső soron az egyes területek fejlesztési potenciáljának maximális kiaknázását.

A partnerségi egyeztetés fontos szereplője a lakosság. A kerületi célok és projektek alapvetően az ő életminőségének javítását, az életszínvonal emelését célozzák, melyet csak úgy lehet megvalósítani, hogyha a szakemberek a tervezés folyamatába bevonják az érintetteket is. A lakossággal való partnerség másik célja a környezettudatos szemléletmód megismertetése és terjesztése. A lakosság bevonásának eddig is fontos hagyománya volt a kerületben, a megvalósuló programok ezután is erősen építenek a lakosság aktivitására.

A településrendezési eszközök döntés-előkészítését a 25/2014.(III.13.) ÖK határozattal elfogadott „partnerségi egyeztetési szabályzat” bővítette ki. A vállalkozásokkal, a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara helyi csoportjával való szoros együttműködés kiemelt feladata a kerületi partnerségi stratégiának, elősegítve ezzel a munkahelyek stabilitását és a vállalkozások számának növekedését.

Indikátorrendszer

A kerület akkor fejlődik, ha a céljai eléréséhez meghatározott projektek, intézkedések és feladatok eredményesek. Az eredményesség meghatározásához számszerűsíthető információra van szükség: minden egyes projekt esetében ismernünk kell a fejlesztés közvetlen kimenetelével összefüggésben álló számszerű változást, és meg kell tudnunk határozni a közvetett hatásokat is. A változásokat a projektek megvalósítása előtti és utáni állapotban, valamint a későbbi nyomon követés érdekében a projektek szempontjából releváns időszakonként, például évente meg kell határozni. Ezt a célt szolgálja az indikátorrendszer. Az indikátorok egymásra épülő rendszerben értelmezhetők. Az output indikátorok a projekt megvalósításának közvetlen eredményét fejezik ki. Az eredmény indikátorok a mérhetőség második szintjét jelentik. Elsősorban az egyes szolgáltatások iránti kereslet változását jelzik. Ezek a változások a fejlesztés megvalósulásából közvetlenül következnek, ugyanakkor a célrendszerrel is összefüggésbe hozhatók. Jellemző, hogy egy-egy eredmény indikátor több projekt esetén is megjelenik, illetve több projekt együttes megvalósítása felerősíti az eredményeket. A hatás indikátorok a projektek nyomán közvetetten jelentkező, nagyobb léptékű változásokat fejezik ki, amelyek hosszú távon befolyásolják a városlakók életminőségét.

A tervezés jelenlegi szakaszában az alább bemutatott indikátorrendszer csak javaslatnak tekinthető. Pontos indikátorrendszer felállítására akkor lesz lehetősége az önkormányzatnak, ha már ismert a konkrétan tervezett projektek köre és ütemezése, az elérhető források nagysága, illetve a fejlesztésekbe bevonható partnerek köre. Javasoljuk, hogy amint ezek az információk rendelkezésre állnak, az önkormányzat minden indikátorhoz jelöljön meg egy reálisan teljesíthető célértéket az eredményes végrehajtás és a monitoring tevékenység megkönnyítése érdekében.

Stratégiai cél	Alcél	Outputindikátor	Eredményindikátor	Hatásindikátor	Adatok forrása
Komplex városfejlesztés	Magas hozzáadott értékű munkahelyek létrejöttének elősegítése	• Innovációval foglalkozó (a piacon újnak számító terméket előállító) új vállalkozások száma • Korszerű technológiát alkalmazó új (betelepülő) vállalkozások száma • Vegyes funkciójú területekre betelepülő modern ipari funkciók száma • VFK/KFK szerződések száma • Nem pénzügyi támogatásban részesített vállalkozások száma (képzés, tanácsadás) • Klaszterekben résztvevő vállalkozások száma • Megújult kiskereskedelmi-szolgáltató funkciók alapterülete • Új, környezetkímélő ipari munkahelyek létesítésére kijelölt és létrehozott területek nagysága • Használaton kívüli területeken megjelenő új vállalkozások vagy civil kezdeményezések száma	• Vállalkozások saját hozzájárulás növekedése a K+F, innovációs projektek megvalósításában • A foglalkoztatottság növekedése a támogatott vállalkozásokban • Működő vállalkozások számának növekedése • Iparűzési adóból származó önkormányzati bevételek növekedése • Használaton kívüli területek/telkek csökkenése • VKF/KFK által generált bevételekből származó, helyi közösséget szolgáló önkormányzati befektetések nagysága	• Gazdasági szerkezetátalakulás • Munkanélküliségi ráta csökkenése • A foglalkoztatottak arányának növekedése • Pénzintézetek, vállalkozók, magántulajdonosok szervezett, aktív együttműködése a városfejlesztésben • Leromlott területek felértékelődése	KSH Önkormányzati adatok Ingatlan adatbázisok

	Energiahatékonyság növelése	• Az önkormányzati intézmények és gazdasági társaságok bevitt energiamennyiségének mértéke • Megújuló energia felhasználására alkalmassá tett helyi közintézmények száma • Megújuló energiaforrások hasznosítását célzó társasházi beruházás-támogatások száma • Energiatudatosságot növelő ismeretterjesztési programok száma (tájékoztatás, iskolai programok, önkormányzati rendezvények) • Energiahatékony módon (részlegesen) megújult kerületi társasházak/szövetkezeti épületek száma • Felszerelt napkollektorok száma	• Önkormányzati intézmények és gazdasági társaságok energiafogyasztásának csökkenése • Energia hatékonyan működő társasházak/szövetkezeti épületek számának növekedése • Elhasznált fosszilis energiahordozók csökkenése • A megújuló energiaforrások arányának növekedése • Ésszerűtlen és luxus energiafogyasztás csökkenése	• Az önkormányzat karbonlábnyomának csökkenése • Fenntarthatóság növekedése • Szemléletváltás, energia- és klímatudatosság erősödése • Lakásállomány megújulása energiahatékonyság szempontjából	Önkormányzati adatok Közszolgáltató Zrt. adatai
	Policentrikus városszerkezet	• Létrehozott új alközpontok száma • Karbantartott alközpontok száma	• Alközpontok számának növekedése • Alközpontok funkcióinak bővülése	• Sokszínű városarculat • Helyi kötődés erősödése • Növekvő szolgáltatási színvonal	Közszolgáltató Zrt. Önkormányzati adatok Lakossági elégedettségi felmérések

		• Lokális jelentőségű szolgáltató egységek száma • Alközponthoz tartozó megújított terület nagysága • Alközponthoz tartozó karbantartott terület nagysága		• Magasabb életminőség	
Minőségi élet és egyenlő esélyek	Különböző generációk minőségi életfeltételeinek javítása	• Új családi napközik száma • Családokat érintő humánszolgáltatások száma • Közösségi programok száma • Helyi közösség építő lakossági kezdeményezések száma	• Családok eltérő életszakaszaihoz igazodó szolgáltatások körének bővülése • Működő kapcsolatokra épülő közösségek létrejötte • Nyugodt és családbarát társadalmi környezet	• Lakossági elégedettség növekedése • Kerületi állampolgárok életminőségének javulása • Kerület lakosság megtartó erejének növekedése • Kerülethez kötődés erősödése • Népességszám növekedése • Hátrányos helyzetű csoportok életesélyeinek javulása	Önkormányzati adatok KSH Lakossági elégedettségmérés
	Hátrányos helyzetű lakossági csoportok életesélyeinek javítása	• Szomszédsági és szívességi szolgáltatások száma • Térítésmentes szabadtéri programok száma • Tanulmányi ösztöndíjban részesülő, szociálisan rászoruló fiatalok száma • Partnerkártyába bevont új szolgáltatások száma • Szűrőprogramok,	• Társadalmi integráció növekedése • Hátrányos helyzet csökkenése • Társadalmi befogadás és tolerancia erősödése • Munkanélküliek számának csökkenése • Hátralékot felhalmozó háztartások számának csökkenése		

		szabadidős programok száma • Új akadálymentesített környezet (közösségi tér) száma • Közfoglalkoztatásban résztvevők száma			
	Egészségügyi ellátórendszer további fejlesztése	• Szűrőprogramok száma • Preventív egészségügyi akciók száma • Egészséges életmódra nevelő rendezvények száma • Elektronikus előjegyzési rendszert igénybe vevők száma • Új védőnői szoftverek száma • Korszerűsített informatikai hálózatok száma	• Betegségmegelőzés hatékonyságának javulása • Betegségek kialakulásában szerepet játszó rizikótényezők csökkentése • Járóbeteg ellátás folyamatos javulása • Felhasználóbarát előjegyzési rendszer • Különböző szakterületek adatbázisának informatikai integrálása	• Lakosság egészségügyi állapotának javulása • Magasabb életminőség	XIII. Kerületi Egészségügyi Szolgálat adatai Lakossági felmérések • KSH • OEP adatok
	Változatos lakáskínálat biztosítása	• 71 új önkormányzati lakás építése • Komplex épület-felújítások száma • Kisebb címjegyzékes felújítások száma • Szanált ingatlanok száma • Helyi lakbértámogatást	• Lakásállomány összetételének javulása • Lakhatás biztonság javulása • Gazdaságosabb üzemeltetés • Átlátható lakásgazdálkodás • Műszakilag biztonságos	• Kerület arculatának pozitív változása • Kerület lakosság megtartó erejének növekedése • Kerülethez kötődés erősödése	• Önkormányzati adatok • KSH • Ingatlan adatbázisok

		igénylők száma • Helyi lakbértámogatásban részesülők aránya • Önálló lakással nem rendelkezők részére kiírt pályázatok száma • Társasházak/szövetkezeti épületek számára biztosított kamatmentes felújítási támogatások száma	lakóingatlan-állomány		
Fejlődő városarculat, magas környezeti minőség	Funkciógazdag és igényes közterületek kialakítása[10]	• Fejlesztéssel érintett közterületek mérete (ha) • Fejlesztéssel érintett helyszínek száma (db) • Fejlesztésekre fordított önkormányzati forrás nagysága • Fenntartásra fordított önkormányzati forrás nagysága	• A közterületek minőségének változása	• Lakossági megítélés változása nagy volumenű fejlesztési projektek kapcsán • A közterületek összességével kapcsolatos lakossági elégedettség	• Önkormányzati adatok • Projektdokumentációk • Elégedettségi felmérések (előtte-utána)
	A kerület zöldhálózatának fejlesztése	• Zöldhálózat, zöldfelületi fejlesztésekkel kapcsolatos projektek száma • Fejlesztésekre fordított	• A közterületek minőségének változása • A közparkok látogatottságának változása	• Lakossági megítélés változása nagy volumenű fejlesztési projektek kapcsán • A közterületek	• Projektdokumentációk • Elégedettségi felmérések (előtte-utána)

[10] Több olyan indikátor is van, amelyet több alcél esetében is lehet alkalmazni – ezek meghatározása történhet összevont felméréssel (több specifikus kérdésre kitérve pl.: zöldfelületek, közterületek, parkolás).

		önkormányzati forrás nagysága • Fenntartásra fordított önkormányzati forrás nagysága • Telepített fák száma • LZVP résztvevőinek száma, védnökségbe vont terület nagysága	• Az önkormányzat számára adott díjak, elismerések	összességével kapcsolatos lakossági elégedettség • A kerület zöldfelületi borítottságának változása	
	Alulhasznosított és barnamezős területek rehabilitációja	• Funkcióváltással kapcsolatos projektek száma (db) • Funkcióváltásban érintett barnamezős területek nagysága (ha)	• Funkcióváltó barnamezős területekre betelepülő új vállalkozások száma (db)	• A megítélés változása a kerületi környezettel kapcsolatban (felmérés alapján)	• Önkormányzati adatok • Projektdokumentációk • Elégedettségi felmérések (előtte-utána)
	Lakossági részvétel és kommunikáció erősítése	• A lakosság bevonásával megvalósított projektek száma (db) • Lakossági partnerség során megszólított célcsoport mérete (fő) • Környezetvédelmi szemléletformáló kampánnyal megszólított célcsoport mérete (fő)	• Közösségi kertészkedéssel hasznosított területek mérete (ha) • Környezetvédelmi vonatkozású online kommunikációhoz elkészült honlapok látogatottsága (letöltések / regisztrációk száma, db)	• A megítélés változása a kerületi környezettel kapcsolatban (felmérés alapján) • Lakossági magatartás a környezetvédelem vonatkozásában (felmérés alapján kiértékelve)	• Projektdokumentációk • Lakossági környezetvédelmi felmérések (előtte-utána) • Elégedettségi felmérések (előtte-utána)
Fenntartható emberközpont	A környezetterhelés	• Forgalomcsillapítási célú fejlesztéssel érintett	• Gépjárműforgalom a forgalomcsillapítási	• A megítélés változása a kerületi környezettel	• Projektdokumentációk

ú mobilitási rendszer	mérséklése	közúti infrastruktúra hossza (m) • Forgalomcsillapítási célú fejlesztéssel érintett csomópontok száma (db) • Fejlesztéssel érintett gyalogos felületek mérete (ha)	projekttel érintett mértékadó keresztmetszetekben (jármű/csúcsóra) • Gyalogosforgalom a fejlesztéssel érintett mértékadó keresztmetszetekben (fő/csúcsóra)	kapcsolatban (felmérés alapján) • Lakossági mobilitási magatartás (felmérés alapján kiértékelve)	• Forgalmi felmérések (előtte-utána) • Lakossági mobilitási felmérések (előtte-utána) • Elégedettség felmérése releváns közlekedési csomópontokban Környezeti zajmérés (előtte-utána)
	A kerülethatárokon átívelő közlekedési kapcsolatok kiépítése	• Fejlesztéssel érintett gyalogos infrastruktúra hossza (m) • Fejlesztéssel érintett közútszakaszok hossza (m)	• Gyalogosforgalom a fejlesztéssel érintett mértékadó keresztmetszetekben (fő/csúcsóra) • Gépjárműforgalom a fejlesztéssel érintett mértékadó keresztmetszetekben (jármű/csúcsóra)	• Lakossági mobilitási magatartás (felmérés alapján kiértékelve)	• Projektdokumentációk • Forgalmi felmérések (előtte-utána) • Lakossági mobilitási felmérések (előtte-utána) • Lakossági elégedettségi felmérések (előtte-utána)
	Parkolási problémák kezelése	• Újonnan igénybe vehető, rendszerszintű, közterületen kívüli	• Új parkolási szabályozásból származó nettó éves	• Lakossági elégedettség a kerületi környezetre vonatkozóan (felmérés	• Parkolási szolgáltatást nyújtó cégek

		parkolóhelyek száma (db) • Alternatív parkolási megoldások bevezetését célzó projektek száma (db) • Új parkolási szabályozásba bevont gépjárművek száma (db)	bevétel a kerületi önkormányzat számára (Ft)	alapján) • Lakossági elégedettség a parkolási szolgáltatásokra vonatkozóan (skálán pontozva, felmérés alapján) • Lakossági mobilitási magatartás (felmérés alapján kiértékelve) • 1000 főre eső gépjárművek száma (db)	adatai • Önkormányzati adatok • Projektdokumentációk • Forgalmi felmérések (előtte-utána) • Lakossági mobilitási felmérések (előtte-utána) • Lakossági elégedettségi felmérések (előtte-utána)
	Szemléletformálás és mobilitás-tudatosság erősítése	• Mobilitástudatosság javítását célzó kampánnyal megszólított célcsoport mérete (fő) • Mobilitástudatossággal kapcsolatosan szervezett rendezvények száma (db) • Kerületi vonatkozású intézményi mobilitási tervek száma (db)	• Mobilitástudatossággal kapcsolatos online kommunikációhoz elkészült honlapok látogatottsága (letöltések száma, db)	• Lakossági mobilitási magatartás (felmérés alapján kiértékelve) • Intézményi mobilitási magatartás (felmérés alapján kiértékelve) • 1000 főre eső gépjárművek száma (db)	• Projektdokumentációk • Lakossági mobilitási felmérések (előtte-utána) • Intézményi mobilitási felmérések (előtte-utána) • Lakossági elégedettségi felmérések (előtte-utána)